

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Diplomová práce

2019

Gustav Ondrejčík

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Gustav Ondrejčík

**Archivace záběrů v redakcích zpravodajství
a sportu České televize**

Diplomová práce

Praha 2019

Autor práce: **Bc. Gustav Ondrejčík**

Vedoucí práce: **Mgr. Robert Záruba**

Rok obhajoby: 2019

Bibliografický záznam

ONDREJČÍK, Gustav. *Archivace záběrů v redakcích zpravodajství a sportu České televize*. Praha, 2019. 129 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce Mgr. Robert Záruba.

Rozsah práce: 152 500 znaků

Abstrakt

Diplomová práce popisuje proces archivace záběrů a pořadů v redakcích zpravodajství a sportu v České televizi. Redakce zpravodajství připravuje pořady a vysílání pro programy ČT1 a ČT24. Redakce sportu zase obstarává obsah pro program ČT sport a připravuje také zpravodajskou relaci Branky, body, vteřiny vysílanou na ČT1. Vzhledem k těmto zmíněným faktům vyprodukuje obě redakce značné množství audiovizuálního materiálu. Práce zkoumá, jakým způsobem je následně tento odvysílaný materiál archivován. Mají obě redakce systematicky a komplexně vytvořený postup pro archivaci záběrů a pořadů? A jsou tyto archiválie snadno dohledatelné, dostupné a použitelné pro další vysílání? V práci je shrnuta historie archivace zpravodajského a sportovního audiovizuálního materiálu. Zmíněn je zároveň stěžejní proces digitalizace, který umožňuje přepis a záchranu starých archiválií uložených na páskových nosičích. Autor se po nastínění historie archivace soustředil na současnou metodiku procesu a popsal systém archivace v redakcích zpravodajství a sportu. Kdo archivaci obstarává a jaké systémy a programy se pro to používají? Na závěr byla rozebrána budoucnost archivace z hlediska perspektivy technologií.

Klíčová slova

Česká televize, archivace, archiv, záběr, pořad, zpravodajství, sport, redakce zpravodajství, redakce sportu

Abstract

This thesis describes the process of archiving of shots and programmes in news and sport editorial offices of the Czech Television. Newsroom prepares broadcasts for ČT1 and ČT24 programmes. The sport editorial office provides the broadcasts for ČT SPORT and also prepares the news for "Branky, body, vteřiny" on ČT1. With regard to this, both offices produce a considerable amount of audio-visual material. The thesis examines how this material is subsequently archived. Do both offices have a systematic and comprehensive procedure for archiving of shots and programmes? And are these archives easily traceable, available and usable for further broadcasting? The thesis summarizes the history of archiving of news and sport audio-visual material. The key process of digitization, which allows the transcription and saving of old archive materials stored on tape media, is also mentioned. After describing the history of archiving, the author focuses on the current methodology of the process and describes the system of archiving in news and sports news. Who does archiving and what systems and programmes are used for it? At the end of this thesis the future of archiving is analysed with regard to the progress in technologies used for archiving.

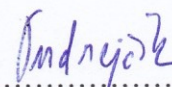
Keywords

Czech Television, Archiving, Archive, Shot, Broadcast News, Sport News, News Editorial Office, Sport Editorial Office

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 3. 1. 2019

.....
Gustav Ondrejčík

Poděkování

Rád bych zde poděkoval všem zaměstnancům a pracovníkům České televize, kteří pro mě obětovali svůj čas. Zároveň bych chtěl poděkovat vedoucímu práce Mgr. Robertu Zárubovi, který mi pomohl s vymezením a upřesněním tématu diplomové práce a zároveň mi poskytl konzultaci na téma hokejového archivu. Myslím, že právě toto místo je vhodné, abych zde za všechny poděkoval Vladimíru Drbohlavovi, Robertu Zárubovi a všem dalším, kteří se roky dobrovolně starají o archivování velmi cenných materiálů tak, aby byly dostupné i pro další generace. Mé díky patří také PhDr. Martinu Lokšíkovi, jenž mi pomohl s vyhledáním odborné literatury, o kterou jsem se mohl v práci opřít. V neposlední řadě bych chtěl poděkovat rodičům, své přítelkyni, příbuzným, kamarádům a všem blízkým, kteří mi byli oporou při pětiletém studiu na vysoké škole.

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK
Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:

Gustav Ondrejčík

Imatrikulární ročník diplomantky/diplomanta:

2016/2017

E-mail diplomantky/diplomanta:

gusta.ondrejcik@gmail.com

Studijní obor/forma studia:

Žurnalistika/prezenční

Razítko podatelny:

Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd		
Došlo dne:	26-05-2017	-1-
Čj:	2498	Příloh:
Přiděleno:		

Předpokládaný název práce v češtině:

Archivace záběrů v redakcích zpravodajství a sportu České televize

Předpokládaný název práce v angličtině:

Archiving of news and sport footage in the Czech TV

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013)

(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí)

LS 2017/2018

Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků):

Archivace záběrů, pořadů a konečkonců i samotného vysílání je nedílnou součástí činnosti České televize. Ve své bakalářské práci jsem se této problematice věnoval a popsal jsem různé metody archivací v rámci všech složek České televize. Tato veřejnoprávní instituce je garantem archivace audiovizuálního materiálu v České republice. Ovšem kromě několika málo dalších knižních publikací, které se tématu jen okrajově dotýkají, není toto téma tak detailně zpracováno.

Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků):

V diplomové práci by měly být popsány metody archivace záběrů a pořadů ve dvou důležitých složkách České televize – v redakci zpravodajství a v redakci sportu. Mají tyto redakce jednotný systém pro archivaci záběrů a pořadů? Je tento systém přehledný pro uživatele tak, aby se v systému zorientoval a našel potřebné archivní záběry k dalšímu využití? V jakém stavu se proces archivace v těchto dvou redakcích nachází?

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

1. Úvod
2. Teoretická část – účel a způsob archivace v České televizi, legislativa
3. Historie archivace v České televizi – jak se v průběhu let měnily strategie v této oblasti, metody, televizní technika apod.
4. Archivace kontinuálního vysílání – jak probíhá, jak je tento obsah posléze dostupný
5. Archivace v rámci redakce zpravodajství – jak dochází k archivaci záběrů v redakci zpravodajství
 - 5.1 Stručná historie archivace v redakci zpravodajství
 - 5.2 Dnešní metody archivace v redakci zpravodajství
 - 5.3 Budoucnost – strategie, výhody a nevýhody nosičů
6. Archivace v rámci redakce sportu – jak dochází k archivaci záběrů v redakci sportu
 - 6.1 Stručná historie archivace v redakci sportu
 - 6.2 Dnešní metody archivace v redakci sportu
 - 6.3 Budoucnost – strategie, výhody a nevýhody nosičů
7. Závěr – zhodnocení systému uchovávání archivních záběrů v redakcích zpravodajství a sportu

Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):

Archiv České televize

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Kvalitativní výzkum kombinující více rovin popisu

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

CYSAŘOVÁ, Jarmila. *Televize a totalitní moc 1969–1975*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1998.

- Autorka popisuje situaci a vývoj v tehdejší Československé televizi. Zaměřuje se na redakci, způsob vysílání, techniky vysílání i na cenzuru v období rané normalizace.

CYSAŘOVÁ, Jarmila: *Československá televize v období zániku komunistického režimu a vítězství demokratické revoluce (1985–1990)*. Praha, Ústav pro soudobé dějiny AV ČR 1999.

- Autorka se zaměřuje na vývoj v Československé televizi ve druhé polovině osmdesátých let, kdy zároveň došlo k zániku totalitního režimu a nástupu demokracie.

Kodex České televize [online]. [cit. 2015-05-24]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/kodex-ct/preambule-a-vyklad-pojmu/>.

- V kodexu České televize jsou popsány zásady naplňování veřejné služby. Článek 24 se věnuje péči o archivní fond.

Výroční zpráva: Archiv a programové fondy České televize za rok 2013 [online]. [cit. 2015-04-25]. Česká televize, 2014. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/archiv-a-programove-fondy/vyrocní-zprava-2013.pdf>.

- Výroční zpráva informující o personálních podmínkách archivu a o jeho kapacitě. Popisuje také stav zpracování a využívání archiválií v roce 2013.

Výroční zpráva: Archiv a programové fondy České televize za rok 2014 [online]. [cit. 2015-04-25]. Česká televize, 2015. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/archiv-a-programove-fondy/vyrocní-zprava-2014.pdf>.

- Výroční zpráva informující o personálních podmínkách archivu a o jeho kapacitě. Popisuje také stav zpracování a využívání archiválií v roce 2014.

Výroční zpráva: Archiv a programové fondy České televize za rok 2015 [online]. [cit. 2015-04-25]. Česká televize, 2016. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/archiv-a-programove-fondy/vyrocní-zprava-2015.pdf>.

- Výroční zpráva informující o personálních podmínkách archivu a o jeho kapacitě. Popisuje také stav zpracování a využívání archiválií v roce 2015.

Výroční zpráva: Archiv a programové fondy České televize za rok 2016 [online]. [cit. 2015-04-25]. Česká televize, 2017. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/archiv-a-programove-fondy/vyrocní-zprava-2016.pdf>.

- Výroční zpráva informující o personálních podmínkách archivu a o jeho kapacitě. Popisuje také stav zpracování a využívání archiválií v roce 2016.

KRIVOŠEJEV, Mark Iosifovič. *Perspektivy vývoje televize*. 1. vyd. Překlad František Straňák. Praha: Nakladatelství dopravy a spojů, 1984.

- Autor v knize popisuje poměrně složitou problematiku rozvoje prostředků televizního vysílání a televizního příjmu.

PITTERMANN, Jiří, Jitka SATURKOVÁ a Vít ŠNÁBL (eds.). *(Prvních) 10 let České televize*. Praha: Česká televize, 2002. PR a Promotion. ISBN 80-85005-37-9.

- Publikace se zaměřuje na prvních deset let po vzniku České televize. Jedná se o ojedinelé shrnutí vývoje v začátcích existence České televize.

ŠILHAN, Jan. *Vznik a vývoj divize Nová média ČT*. Praha, 2015. 51 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra žurnalistiky. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Martin Lokšík.

- Bakalářská práce popisuje do detailů vznik nové divize v rámci České televize. Nová média se od svého vzniku stala nedílnou součástí veřejnoprávní instituce.

VAMBERA, Karel. *Vzestupy a pády české televizní techniky: hold otcům zakladatelům a vzpomínka na léta tovaryšská*. 1. vyd. Praha: BEN - technická literatura, 2014. ISBN 978-80-7300-510-8.

- Kniha popisuje vývoj techniky používané pro televizní vysílání. Zároveň mapuje osudy lidí,

kterí s tímto vývoje spojili svou snahu a práci.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

ONDREJČÍK, Gustav. *Účel a způsob ukládání archivních záběrů v České televizi*. Praha, 2016. 43 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra žurnalistiky. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Robert Záruba.

Datum / Podpis studenta/ky

25. 5. 2017

.....
Andrzej

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Stručně odkazy historických částí. Důraz na perspektivu technologií, jejich výhody a zápory.

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

-

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

Záruba Robert

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

25.5.17 *R. Záruba*
.....

Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTIŠKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE VEDOUcí PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.

Obsah

ÚVOD.....	2
1. ARCHIV A PROGRAMOVÉ FONDY ČT A LEGISLATIVA.....	3
1.1 ARCHIVY V PRAZE, BRNĚ A OSTRAVĚ	5
1.2 SOUČÁSTI APF.....	6
1.3 PŘÍSTUP K ARCHIVÁLIÍM A SOUČASNÉ CÍLE APF.....	7
1.4 IVYSÍLÁNÍ	8
1.5 VÝKLAD POJMŮ SPOJENÝCH S ARCHIVACÍ.....	9
2. HISTORIE ARCHIVACE V ČESKÉ TELEVIZI.....	12
2.1 VÝVOJ ZÁZNAMOVÉ TECHNOLOGIE.....	13
2.2 DIGITÁLNÍ SERVEROVÉ TECHNOLOGIE	19
2.3 PRODUKČNÍ A VÝROBNÍ SYSTÉM DNPS II.....	22
2.4 DIGITÁLNÍ ARCHIVY DAPF A DAR	26
2.5 PROCES DIGITALIZACE ARCHIVNÍCH MATERIÁLŮ	27
3. METODOLOGIE PRÁCE	30
4. ARCHIVACE V REDAKCI ZPRAVODAJSTVÍ	32
4.1 HISTORIE ARCHIVACE V REDAKCI ZPRAVODAJSTVÍ.....	32
4.1.1 <i>Propojení archivu zpravodajství s archivem sportu</i>	36
4.2 DNEŠNÍ METODY ARCHIVACE V REDAKCI ZPRAVODAJSTVÍ	37
4.2.1 <i>Archivace pořadů a vysílacích příspěvků</i>	37
4.2.2 <i>Archivace agenturních příspěvků</i>	40
4.2.3 <i>Archivace hrubých materiálů</i>	40
4.3 BUDOUCNOST ARCHIVACE V REDAKCI ZPRAVODAJSTVÍ.....	41
5. ARCHIVACE V REDAKCI SPORTU	43
5.1 HISTORIE ARCHIVACE V REDAKCI SPORTU	43
5.1.1 <i>Telemagnetický záznam posunem ve sportovním zpravodajství</i>	44
5.1.2 <i>Sportovní ozvěny</i>	48
5.1.3 <i>Vznik samostatného sportovního programu</i>	51
5.1.4 <i>Archivace kontinuálního vysílání</i>	53
5.1.5 <i>Archivace ledního hokeje</i>	53
5.1.6 <i>Archivace basketbalu</i>	56
5.2 DNEŠNÍ METODY ARCHIVACE V REDAKCI SPORTU.....	57
5.2.1 <i>Digitalizace sportovního archivu</i>	62
5.2.2 <i>Systém DNPS II v redakci sportu</i>	62
5.3 BUDOUCNOST ARCHIVACE V REDAKCI SPORTU	65
ZÁVĚR	69
POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE.....	73
SEZNAM PŘÍLOH.....	77
PŘÍLOHY	78

Úvod

Ve své bakalářské práci Účel a způsob ukládání archivních záběrů v České televizi jsem se věnoval tématu archivace záběrů a pořadů ve veřejnoprávním médiu. V diplomové práci jsem na toto téma navázal a zúžil výzkum na archivaci záběrů a pořadů v redakcích zpravodajství a sportu České televize.

Redakcemi zpravodajství a sportu v České televizi projde velké množství audiovizuálního materiálu. Ten je následně potřeba důkladně roztřídit, smazat či zarchivovat. A to takovým způsobem, aby byl tento obsah v budoucnu co nejjednodušeji dohledatelný nebo případně znovu použitelný pro další postprodukcí a vysílání. Jak k archivaci v redakcích zpravodajství a sportu dochází? A jak k ní docházelo v minulosti, přičemž musíme zohlednit změny záznamových technologií, které do procesu výrazně zasáhly?

Mou výhodou byla znalost zkoumaného prostředí a dostatečné seznámení s pracovními postupy spojenými s natáčením, výrobou a uchováváním audiovizuálního obsahu. Z hlediska odborné literatury jsem čerpal především z publikace Karla Vambéry, ve které autor shrnul technický vývoj televizní techniky od počátku vysílání až po současnost.

V prvních dvou kapitolách jsem teoreticky nastínil okolnosti archivace v České televizi. V kapitole 1 došlo k představení oddělení Archivu a programových fondů. Zároveň byla vyložena legislativa, kterou se Česká televize musí v oblasti archivace řídit. Druhá kapitola představuje historii archivace v Československé a České televizi. Soustředil jsem se na vývoj záznamových technologií a výklad těch pojmů, které se objevily na dalších stránkách práce.

Kapitoly 4 a 5 se už věnují samotné archivaci v redakcích zpravodajství a sportu. Opřel jsem se o výpovědi pracovníků ČT a sám jsem proces pozoroval. V práci je popsána archivace pohledem do historie, současnosti a také do budoucnosti, ačkoliv přiznávám, že je velmi obtížné předpokládat, jak dynamický bude další vývoj technologií. V diplomové práci jsem dával důraz na detailní popsání metodiky archivace.

Ve struktuře práce byla provedena pouze jedna změna oproti tezi. Bod číslo 4 – souvislá archivace kontinuálního vysílání nemá spojitost se systematickým postupem archivace, tudíž je tento jev pouze okrajově zmíněn a nedostal v práci větší prostor.

1. Archiv a programové fondy ČT a legislativa

Posláním archivu je shromažďovat, třídit, zpřístupňovat a uchovávat archiválie pro praktické a vědecké potřeby jak jednotlivců, tak institucí.¹ Smyslem archivace audiovizuálního obsahu je uchovávat archiválie v nejvyšší dostupné kvalitě tak, aby mohly být znovu připraveny k využití a aby mohly v budoucnu podat svědectví o době minulé.

O archivaci se v České televizi stará oddělení Archiv a programové fondy (APF). Jeho základním úkolem je správa archivních materiálů vzniklých z činnosti České nebo Československé televize od roku 1953 až po současnost. Myšleny jsou i spisy, administrativa, publikace, kartotéka, fotografie apod., jelikož k archivaci audiovizuálního materiálu nedocházelo hned od roku 1953.

Podle zákona č. 499/2004 Sb. archiv České televize spadá mezi tzv. specializované archivy, které pečují o kulturní dědictví, a je akreditován u Ministerstva vnitra ČR. Archivy se dělí na soukromé a veřejné. Specializované archivy dle znění zákona spadají do těch veřejných.²

V prvním bodě § 51 zákona č. 499/2004 jsou vypsány specializované archivy: *„Organizační složky státu, bezpečnostní sbory, zpravodajské služby České republiky, státní příspěvkové organizace, státní podniky, vysoké školy, školy, Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky, veřejné výzkumné instituce s výjimkou těch, u kterých plní funkci zřizovatele Akademie věd České republiky, a právnické osoby zřízené zákonem mohou zřizovat specializované archivy.“*³

Ve druhém bodě stejného paragrafu je pak vymezena činnost specializovaného archivu: *„Do péče specializovaného archivu náleží archiválie vzniklé z činnosti jeho zřizovatele nebo z činnosti jeho právních předchůdců a archiválie získané darem nebo koupí.“*⁴

Podle zákona č. 499/2004 uděluje akreditace Ministerstvo vnitra ČR, o čemž se píše ve třetím bodě § 51. *„Specializovaný archiv může působit jako archiv, pokud mu byla udělena akreditace.“*⁵

¹ ŠTOURÁČOVÁ, Jiřina. Úvod do archivnictví. Brno: Masarykova univerzita, 1999. Str. 8.

² Zákon č. 499/2004 Sb., zákon o archivnictví a spisové službě. In: Sbirka zákonů České republiky. 2004.

³ Zákon č. 499/2004 Sb., zákon o archivnictví a spisové službě. In: Sbirka zákonů České republiky. 2004.

⁴ Zákon č. 499/2004 Sb., zákon o archivnictví a spisové službě. In: Sbirka zákonů České republiky. 2004.

⁵ Zákon č. 499/2004 Sb., zákon o archivnictví a spisové službě. In: Sbirka zákonů České republiky. 2004.

Kromě zákona o archivnictví a spisové službě je péče o archiv ukotvena také v zákoně č. 483/1991 Sb., tedy v zákoně o České televizi. *„Česká televize naplňuje veřejnou službu v oblasti televizního vysílání zejména tím, že vytváří archivní fondy, udržuje je a podílí se na jejich využívání jako součásti národního kulturního bohatství.“*⁶

Česká televize se k péči o archivní fond zavázala rovněž v kodexu ČT. Konkrétně v článku 24. *„ČT archivuje odvysílané pořady i výchozí audiovizuální a písemné záznamy a řídí se při tom zákonem o archivnictví a dalšími právními předpisy. Česká televize archivuje odvysílané pořady nad rámec zákonné povinnosti, nebrání-li tomu právní předpis nebo uzavřená smlouva. Česká televize je zavázána všestranně pečovat o doposud shromážděný archivní fond, zejména zde uložené materiály chránit před ztrátou, poškozením nebo zneužitím a systematicky tyto materiály třídit. Je-li to bez újmy na kvalitě archivovaných materiálů možné, Česká televize zajišťuje postupný přepis archivovaných audiovizuálních děl na nové technologie záznamu obrazu a zvuku.“*⁷

Ve druhém bodě článku 24 se ČT zavazuje k tomu, že bude vyvíjet úsilí k doplňování archivního fondu o chybějící materiály, přiměřeně svým možností.⁸ Ve třetím bodu je psáno o možnosti přístupu k archivním materiálům jiným osobám. Tento přístup je možný na požádání pro studijní a vědecké účely. *„Jestliže nehrozí nebezpečí poškození nebo jiného znehodnocení zpřístupněného materiálu. Jestliže se zpřístupnění děje za výše uvedeným účelem, je Česká televize oprávněna požadovat výlučně úhradu vzniklých nákladů.“*⁹

Ve čtvrtém bodě článku 24 se píše o tom, že ČT přezkoumá žádosti o poskytnutí kopie nebo sjednání licenční smlouvy. *„Česká televize nepropůjčí svůj archivní fond k reklamním účelům ani k jinému účelu, mohla-li by se tím snížit hodnota archivovaného díla nebo dobrá pověst České televize.“*¹⁰

⁶ Zákon č. 483/1991 Sb., zákon České národní rady o České televizi. In: Sběrka zákonů České republiky. 1991.

⁷ Kodex České televize [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/kodex-ct/cl-24-pece-o-archivni-fond/>

⁸ Kodex České televize [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/kodex-ct/cl-24-pece-o-archivni-fond/>

⁹ Kodex České televize [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/kodex-ct/cl-24-pece-o-archivni-fond/>

¹⁰ Kodex České televize [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/kodex-ct/cl-24-pece-o-archivni-fond/>

V posledním pátém bodu se ČT zavazuje k tomu, že ve svém programu bude mít místo pro odvysílání archivního materiálu.¹¹ Jako příklad můžeme uvést pořad Archiv ČT24, vysílaný na programu ČT24, nebo pořad Archiv Z, vysílaný na programu ČT sport, jehož obsahem jsou památné zápasy české nebo československé historie či jiné zajímavé přenosy sportovních dějin.

Činnost oddělení Archivu a programových fondů je na webových stránkách ČT popsána takto: „APF v současné době primárně zajišťuje správu všech audiovizuálních záznamů včetně jejich technické přípravy a distribuce na záznamová, stříhací, digitalizační a vysílací pracoviště. Současně dokumentuje část starších audiovizuálních pořadů a záznamů a zvukových snímků a přejímá a katalogizuje písemnosti. Archiv poskytuje rešerše a informační servis široké škále uživatelů – od režisérů, scenáristů, dramaturgů a produkčních, kteří se podílejí na vlastní výrobě České televize, až po externí badatele, kteří do televize přicházejí studovat na základě archivního zákona. Hlavní výzvu pro dnešní televizní archiváře představuje proces digitalizace, který už je denní realitou u audiovizuálních, obrazových i zvukových záznamů, který se však bude muset rozšířit také do oblasti archivace písemností (ať už spisů digitálně vzniklých, nebo archiválií převedených do elektronické podoby).“¹²

APF připravuje archiválie pro další užití. K tomu může dojít prostřednictvím reprízového vysílání nebo prodejem práv jinému subjektu. „Zároveň APF spolupracuje s tvůrčími štáby při výběru archivních ukázek, provádí odborné rešerše a vytváří metodiku evidence a vyhledávání v databázích.“¹³

1.1 Archivy v Praze, Brně a Ostravě

APF má tři samostatné organizační útvary ve všech třech televizních studiích – v Praze, Brně a v Ostravě. Pražský útvar APF poskytuje metodické vedení pro ostatní útvary.¹⁴ Depozitáře se nacházejí ve všech třech útvarech. Některé události však zapříčinily částečnou centralizaci archiválií do pražských depozitářů. Povodně, které

¹¹ Kodex České televize [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/kodex-ct/cl-24-pece-o-archivni-fond/>

¹² Archiv a programové fondy ČT. Česká televize [online]. [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/archiv-a-programove-fondy-ct/>

¹³ Archiv a programové fondy ČT. Česká televize [online]. [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/archiv-a-programove-fondy-ct/>

¹⁴ Archiv a programové fondy ČT. Česká televize [online]. [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/archiv-a-programove-fondy-ct/>

v roce 1997 zasáhly Ostravu, způsobily přesun filmových materiálů do skladů na Kavčích horách. Díky lepším podmínkám je v Praze umístěno také podstatné množství brněnských filmových pásů.¹⁵

1.2 Součásti APF

Oddělení Archiv a programové fondy má několik součástí. Jako první jmenujme videotéku, kde jsou uloženy audiovizuální záznamy na různých typech nosičů. Podle statistiky uvedené na stránkách České televize se ve videotéce v hlavní budově ČT na Kavčích horách (videotéka KH) nachází 270 tisíc záznamů pořadů (přílohy č. 15 a 16). Ve videotéce v budově zpravodajství (videotéka OZ) na Kavčích horách je dalších 205 tisíc záznamů zpravodajských nebo sportovních pořadů (příloha č. 17).¹⁶ *„Obě videotéky zajišťují odbornou péči o uložené nosiče a jejich zapůjčování pro výrobu a vysílání pořadů. Videotéka KH zajišťuje navíc práce spojené s reprízami archivních pořadů, které se vracejí na obrazovku, například výrobu skrytých titulků, audiodescription a verzí ve znakové řeči. V posledních letech se videotéky intenzivně věnují systematické digitalizaci audiovizuálního fondu.“*¹⁷

Druhou součástí APF je filmotéka. Ta pečuje o záznamy vyrobené na filmový pás. *„V nově vybudovaných moderních depozitářích filmotéky jsou uloženy barevné i černobílé filmy formátu 16 mm i 35 mm. V depozitářích je uloženo 64 tisíc titulů, což představuje přibližně 18 000 hodin vysílacího času. Toto oddělení také pečuje o filmový fond brněnského a ostravského studia. Filmotéka, kromě péče a ochrany filmových nosičů, připravuje filmy na přepis pro výrobu nových pořadů, k projekci dramaturgům APF, produkčním útvarům a také ke komerčním účelům.“*¹⁸

Archiv ČT spravuje také pouze zvukové záznamy. Tuto péči obstarává oddělení fonotéky. V ní se nachází přes 20 tisíc hodin nahrávek na 45 tisících zvukových nosičích (magnetofonové pásky, gramofonové desky, CD).¹⁹ *„Fonotéka spolupracuje se*

¹⁵ Archiv a programové fondy ČT. Česká televize [online]. [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/archiv-a-programove-fondy-ct/>

¹⁶ Archiv a programové fondy ČT. Česká televize [online]. [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/archiv-a-programove-fondy-ct/>

¹⁷ Archiv a programové fondy ČT. Česká televize [online]. [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/archiv-a-programove-fondy-ct/>

¹⁸ Archiv a programové fondy ČT. Česká televize [online]. [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/archiv-a-programove-fondy-ct/>

¹⁹ Archiv a programové fondy ČT. Česká televize [online]. [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/archiv-a-programove-fondy-ct/>

zvukovou výrobou, vytváří rešerše a zajišťuje výpůjčky pro ozvučování nových pořadů. Probíhající digitalizace zvukového archivu umožňuje hudebním režisérům online přístup k digitálním kopiím archivních nahrávek a tím i ochranu originálů. Fonotéka poskytuje informace o zvukových nahrávkách uložených v archivu fonotéky pro externí badatele, případně umožňuje i jejich poslech.²⁰

Oddělení spisového archivu a fonotéky provádí správu písemností a fotografií, které vznikly nebo byly pořízeny v souvislosti s výrobou a provozem ČST a ČT. „Fotografický fond se skládá z necelého miliónu fotonegativů a diapozitivů, asi 150 000 fotografií na papírové podložce a rovněž rychle rostoucího množství digitálně pořízených fotografií.“²¹ Fotografie jsou postupně digitalizovány. „Je možné jejich získání a využití pro komerční i nekomerční sféru dle platného ceníku. Fotobanku naleznete na adrese www.fotobanka.ceskatelevize.cz.“²²

Součástí APF jsou rovněž oddělení správy programových fondů a studijní knihovna. Správa programových fondů zajišťuje činnost spojenou se správou a doplňováním údajů do databází pořadů ČT. „Kromě dokumentace pořadů poskytuje také rešeršní služby tvůrcům a produkcím, obohacuje i Vysílání na webu o historické záznamy, uchovává fond náhledových nosičů a spravuje mediální badatelnu s možností projekcí.“²³ Studijní knihovna funguje jako služba zaměstnancům ČT. V knihovně je přes 40 tisíc svazků. „Fond tvoří zejména odborná literatura se zaměřením na média a dále pak na různá odvětví vědy, politiku, kulturu, lingvistiku a umění.“²⁴

1.3 Přístup k archiváliím a současné cíle APF

Legislativa umožňuje veřejnosti nahlédnout do archivních materiálů České televize. „ČT umožňuje po předchozí dohodě přístup do archivu studentům a badatelům, dle provozních možností. Odborné veřejnosti jsou k dispozici prostory, kde

²⁰ Archiv a programové fondy ČT. Česká televize [online]. [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/archiv-a-programove-fondy-ct/>

²¹ Archiv a programové fondy ČT. Česká televize [online]. [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/archiv-a-programove-fondy-ct/>

²² Archiv a programové fondy ČT. Česká televize [online]. [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/archiv-a-programove-fondy-ct/>

²³ Archiv a programové fondy ČT. Česká televize [online]. [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/archiv-a-programove-fondy-ct/>

²⁴ Archiv a programové fondy ČT. Česká televize [online]. [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/archiv-a-programove-fondy-ct/>

*má zájemce možnost získat informace o pořadech ČT vyhledáváním v databázích, pokud má pořad náhledovou kopii či kopii v digitálním archivu, je možná i projekce.*²⁵

Práva a povinnosti návštěvníka badatelny upravuje Badatelský řád APF ČT dostupný na webových stránkách ČT. Tento způsob kontaktu s veřejností umožňuje právě oddělení APF. Mimo činnosti archivu je následný prodej archivního materiálu cizím subjektům. To obstarává obchodní oddělení ČT.

Velký zájem o archivní materiály potvrzuje Irena Wintrová, vedoucí APF. *„Chodí sem především hodně studentů. Vzhledem k tomu, že máme rok 2018, tak jsou hojně vyhledávány historické věci spojené s osmičkovými roky. Nebo například nedávno slavila výročí Zdravotní záchranná služba, která si tak vyžádala některé materiály z archivu ČT.*²⁶

Nynější zájem České televize v oblasti péče o archiválie je přepsat staré archivní materiály tak, aby nedošlo k jakýmkoliv ztrátám. Proces digitalizace byl naplno spuštěn v roce 2014. *„U palců končí životnost strojů pro přehrávání, analogovým kazetám hrozí rozpadnutí. Z technických důvodů je tedy u těchto věcí digitalizace nutná. Klasické pořady, které se reprizují, už digitalizované máme.*²⁷

Archivní materiály jsou kromě digitálního úložiště uchovávány také na fyzických nosičích – XDCAMech. *„Ukládáme takto dramatickou tvorbu, reprizové pořady rovněž. To je pojistka, kdyby se něco stalo.*²⁸

1.4 iVysílání

Velkou část archivního fondu se podařilo zpřístupnit veřejnosti prostřednictvím internetu na iVysílání, které je dostupné na internetové adrese www.ceskatelevize.cz/ivysilani (příloha č. 18). Zde je audiovizuální obsah poskytován divákům už od roku 2005.²⁹ Návštěvníci webové stránky iVysílání mohou sledovat živé vysílání programů České televize: ČT 1, ČT 2, ČT 24, ČT sport, ČT Art a ČT :D. Kromě internetového prohlížeče se iVysílání dá sledovat také prostřednictvím mobilní aplikace nebo hybridní televize HbbTV.

²⁵ Archiv a programové fondy ČT: Přístup do archivů ČT. Česká televize [online]. [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/archiv-a-programove-fondy-ct/pristup>

²⁶ Rozhovor s Irenou Wintrovou, vedoucí Archivu a programových fondů ČT. Příloha č. 20.

²⁷ Rozhovor s Irenou Wintrovou, vedoucí Archivu a programových fondů ČT. Příloha č. 20.

²⁸ Rozhovor s Irenou Wintrovou, vedoucí Archivu a programových fondů ČT. Příloha č. 20.

²⁹ Archiv a programové fondy ČT: Přístup do archivů ČT. Česká televize [online]. [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/archiv-a-programove-fondy-ct/pristup/>

Druhou možností je zhlédnout obsah, který už byl vysílán. Pořady jsou seřazeny abecedně, podle data vysílání nebo v jednotlivých kategoriích (filmy, seriály, dokumenty, sport, hudba, zábava, děti a mládež, vzdělávání, zpravodajství, publicistika, magazíny a náboženské). Registrovaní uživatelé si pak rovněž mohou v sekci „Moje iVysílání“ sestavit vlastní program, dostávat upozornění na nové díly v archivu nebo mít rychlý přístup k oblíbeným pořadům.³⁰

Prvotní cíl výroby je odvysíláním pořadu či filmu naplněn. Na distribuci dalšími kanály, jako je například právě iVysílání, se tak mohou vztahovat zvláštní licenční podmínky.³¹ Na iVysílání se proto dá spustit vše kromě věcí, na které se vztahují zvláštní pravidla upravená smlouvami a které tedy buďto nejsou k dispozici neustále, ale například pouze určitou dobu po odvysílání, nebo nejsou k dispozici vůbec. Konkrétním příkladem pořadu se zvláštním režimem je sportovní zpravodajská relace Branky, body, vteřiny (BBV). Ty nejsou na iVysílání vůbec, jelikož by jejich umístěním na internet mohlo dojít k porušování licenčních podmínek. BBV totiž využívají příspěvky z agenturního zpravodajství. Dalším příkladem je Dohráno. Tento pořad většinou na konci víkendu shrne dění v nejvyšší české fotbalové lize. Hlavním držitelem vysílacích práv na tuto soutěž je ale televize O2 TV. Česká televize vysílá z každého kola jen jeden zpravidla páteční zápas, dále má právo umísťovat do Dohrána krátké sestřihy ze všech osmi zápasů. Ty se však smějí objevit na internetu v rámci iVysílání až s dvoudenním zpožděním.

1.5 Výklad pojmů spojených s archivací

Metadata: Metadata jsou jednoduše řečeno data o jiných datech. V souvislosti s ukládáním audiovizuálního obsahu se takto nazývají všechny informace o materiálu, který se nachází v digitálním archivu. V něm je nutné opatřovat audiovizuální záznamy detailním popisem. V rámci procesu digitalizace archivních materiálů se k jednomu pořadu vyplňuje až 140 položek (metadat), které obsahují informace o autorovi, obsahu, vlastníkovvi práv atd.³²

³⁰ Dostupné na: <http://www.ceskatelevize.cz/moje-ct/>

³¹ ŠTOLL, Martin. Tři podoby televize. 2013. Praha: Literární akademie. Str. 146.

³² KAVKOVÁ, Michaela. Zpracování historie Archivu České televize od jeho počátků do současnosti se zaměřením na ukládání a archivaci specifických druhů archiválií [online]. 2016 [cit. 2018-12-10]. Str. 36-37.

Druhy záběrů: Také v televizním zpravodajství a ve sportovním vysílání se setkáváme s různými velikostmi záběrů. Zatímco v živých sportovních přenosech z kolektivních sportů jsou dominantními záběry velký celek s celkem, a to proto, aby měl divák co nejlepší přehled o akci, kterou sleduje, pro archivaci jsou rovněž důležité polodetailní nebo detailní záběry. Polodetail zobrazuje hlavu sportovce či trenéra a jeho ramena, ale nesahá až po pas.³³ U detailu je sportovci zachycena jeho tvář, a to tak, že rám obrazu kopíruje linii ramen.³⁴ Při obou těchto záběrech jsou dobře vidět emoce, které sportovec prožívá. Tyto druhy záběrů se archivují, aby mohly v budoucnu posloužit například jako podkresy pro zpravodajské příspěvky nebo pro tvorbu medailonků a dokumentů.

Replay: Důležitým mezníkem v historii sportovních přenosů byl rok 1973, kdy vysílání obohatilo opakovací zařízení HS 100. Umožňovalo vrátit obraz o 36 vteřin zpět po označení, navíc zpomaleně. Pro zařízení se vžily názvy „opakovačka“ či písmenko „R“, které se objevovalo v rohu obrazovky při použití v průběhu přenosu.³⁵ Televizní diváci se tak stali oproti divákům přítomným na stadionech zvýhodněnými, protože měli zcela unikátní možnost zhlédnout opakovaně důležité situace (góly, fauly, šance). Slangově můžeme „opakovačku“ označit také jako replay. Replay bývá z hlediska archivace velmi důležitý, protože může podkrýt detaily či odhalit původně skryté skutečnosti.

Sportovní sestřihy: Zatímco film bývá ukládán do archivu v celém svém rozsahu, ve sportovním odvětví mnohdy postačí archivovat pouze sestřihy z jednotlivých zápasů, závodů, mítinků apod. Když se v minulosti archivovalo na kazety, vytvářením sestřihů se šetřil záznamový materiál. Dnes se sice díky velké kapacitě ukládají sportovní akce do digitálního archivu v celém rozsahu, zároveň ale redaktoři archivu ČT sport vytvářejí sestřihy.³⁶ V nich se objevuje to nejdůležitější. Sestřih z fotbalového zápasu bude určitě obsahovat góly (pokud zápas neskončí 0:0), dále velké šance, fauly na červenou kartu nebo senzační zákroky brankářů. V házené,

³³ PROUZA, David. Analýza zvukové, obrazové a obsahové složky ve sportovním zpravodajství (na příkladech sportovních relací Branky, body, vteřiny na České televizi a Sportovní noviny na TV Nova). Praha: Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy, 1989. Str. 21.

³⁴ PROUZA, David. Analýza zvukové, obrazové a obsahové složky ve sportovním zpravodajství (na příkladech sportovních relací Branky, body, vteřiny na České televizi a Sportovní noviny na TV Nova). Praha: Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy, 1989. Str. 22.

³⁵ ZÁRUBA, Robert. Svědectví o historii Hlavní redakce tělovýchovy a motorismu Československé televize Praha. Praha: Fakulta žurnalistiky Univerzity Karlovy, 1989. Str. 197.

³⁶ Vytváření sportovních sestřihů – viz strany 55 a 56

sportu velmi bohatém na góly, budou archiváře zajímat hlavně ty branky, které znamenaly větší rozdíl ve skóre nebo které výrazným způsobem promluvily do děje zápasu. Redaktoři archivu sestříhy vytvářejí podle skriptu. Ten obstarává skriptér, který přímý přenos sleduje a do počítače zapisuje důležité momenty.³⁷

³⁷ Skriptování – viz strana 61

2. Historie archivace v České televizi

Československá televize začala pravidelně vysílat 1. 5. 1953. Prvním větším krokem ke vzniku vlastního televizního archivu bylo nejprve oddělení od Československého rozhlasu v roce 1959. „Ačkoli některé audiovizuální pořady a záznamy a spisové materiály byly v Československé televizi ukládány už od okamžiku jejího formálního oddělení od Československého rozhlasu, televizní archiv vznikl teprve v průběhu první poloviny 60. let. Podle rozhodnutí ústředního ředitele Československé televize platného od července 1962 byl náměstkovi pro ekonomiku a správu podřízen odbor „archivy a dokumentace“, jehož součástí byl filmový archiv, obrazový archiv, archiv programových textů, zvukový archiv, vnitropodnikový archiv, studijní knihovna a dokumentace.“³⁸

Samostatnou institucí se pak archiv stal až po reorganizaci Československé televize v dubnu 1965. V budoucnu následovaly další změny – v červenci 1968 byl odbor Archivu a programových fondů rozdělen na dvě části, tedy na ústřední archiv a programové fondy. V dubnu 1971 opět přišlo spojení do jednoho útvaru.³⁹

I přesto, že se archiv ČST stal podle archivního zákona č. 97/1974 archivem zvláštního významu, byly deponitáře kapacitně nedostačující.⁴⁰ „V 60. a 70. letech byly archivní fondy umístěny na asi více než deseti různých místech, mezi nimiž nechyběl například bývalý vojenský objekt v Pařezí u Cerhonic, zámeček v Církvicích, sklep domu ve Vinohradské ulici, sál hostince v Dolních Počernicích nebo evangelický kostel v obci Kšely. V září 1977 byl archiv ČST přestěhován z Lhoty u Kamenných Žehrovic do deponitáře v někdejší mlýně v Hrádku u Vlašimi. Práci archivářů rovněž komplikovala skutečnost, že až do 70. let v ČST nebyl zaveden spisový řád a nebyl tedy zajištěn systém pořádání písemností u původců, ani jejich předávání do spisovny.“⁴¹

Další zlom nastal v roce 1996, kdy došlo k dostavění východní části televizního komplexu na Kavčích horách. Do této části patřily také deponitáře pro oddělení Archivu

³⁸ Archiv a programové fondy ČT: Historie archivu. Česká televize [online]. [cit. 2018-06-24]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/archiv-a-programove-fondy-ct/historie/>

³⁹ Archiv a programové fondy ČT: Historie archivu. Česká televize [online]. [cit. 2018-12-05]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/archiv-a-programove-fondy-ct/historie/>

⁴⁰ Archiv a programové fondy ČT: Historie archivu. Česká televize [online]. [cit. 2018-12-05]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/archiv-a-programove-fondy-ct/historie/>

⁴¹ Archiv a programové fondy ČT: Historie archivu. Česká televize [online]. [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/archiv-a-programove-fondy-ct/historie/>

a programových fondů.⁴² Od této doby byl audiovizuální materiál soustředěn do depozitáře na Kavčích horách a byly tak zajištěny vhodné podmínky pro restaurování a uchovávání záznamových nosičů.⁴³

Funkce vedoucího archivu se v organizační struktuře Československé a České televize několikrát změnila či přejmenovávala.⁴⁴ Dnes vede oddělení APF Irena Wintrová a zároveň je projektovou manažerkou digitalizace APF.⁴⁵

V současné době se pro správu archiválií využívá databázový systém Provys, ve kterém lze vyhledat metadata o veškerém audiovizuálním materiálu. Obsah je pak ukládán na digitální úložiště. Nový digitální archiv se jmenuje DAR, předcházející digitální archiv nese jméno DAR.

2.1 Vývoj záznamové technologie

Většina pořadů včetně dramatizací nebo televizních her byla v prvních letech vysílání Československé televize přenášena v přímém přenosu.⁴⁶ Živé vysílání nebylo zprvu možné ukládat a archivovat, protože neexistovala žádná technologie, která by to umožňovala. To se změnilo až s nástupem telerecordingu. Do té doby se z vysílání uchovávalo pouze to, co bylo natočeno na filmových pásech. Z 50. let se proto dochovalo pouze zhruba 5 až 10 % z veškerého vysílání.⁴⁷ Oddělení APF v současné době restauruje krátké filmové šoty, které pocházejí z 50. a 60. let. Zajímavostí je, že archiv v budově Měšťanské besedy, odkud Československá televize začala vysílat, sídlil ve vyšším patře. V budově chyběl výtah. Uložit do archivu celovečerní film proto znamenalo disponovat dobrou kondicí.⁴⁸

⁴² Historie: Televizní studia – Kavčí hory v datech. Česká televize [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/studia/kavci-hory/kavci-hory-v-datech/>

⁴³ KAVKOVÁ, Michaela. Zpracování historie Archivu České televize od jeho počátků do současnosti se zaměřením na ukládání a archivaci specifických druhů archiválií. Univerzita Pardubice: Filozofická fakulta, 2016. Str. 20.

⁴⁴ Příloha č. 19.

⁴⁵ Archiv a programové fondy ČT: Historie archivu. Česká televize [online]. [cit. 2018-06-24]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/archiv-a-programove-fondy-ct/historie/>

⁴⁶ ŠTOLL, Martin. Tři podoby televize. 2013. Praha: Literární akademie. Str. 129.

⁴⁷ FRIDRICH, Milan; SVOBODA, Jan. Materiál pro RČT: Informace o koncepci přijaté v souvislosti se zpřístupňováním obsahu APF (online). Praha: Česká televize, 2012, [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/rada-ct/dokumenty/informace-o-koncepci-prijate-v-souvislostise-zpristupnovanim-obsahu-apf.pdf?v=0>.

⁴⁸ Rozhovor s Hanou Vidimskou, vedoucí Videotéky ČT. Příloha č. 23.

Klasickým a nejstarším používaným formátem byla 35 mm široká filmová surovina. Jednalo se o velice kvalitní záznam, kterého nebylo v tehdejších televizních podmínkách třeba. Proto se začal využívat 16 mm široký filmový pás. Menší rozměr filmového okénka znamenal i nižší kvalitu obrazu, ale kvůli omezeným možnostem televizních obrazovek byl výsledek dostačující.⁴⁹

Telerecordingu spočíval v tom, že zaznamenával výstup vysílání na filmový pás. Poprvé byl dovezen do Československé televize v roce 1958. Jednalo se o stroj od firmy Marconi, umožňující záznam televizního obrazu na 16mm film ze speciální obrazovky. Výsledek ovšem nebyl tak kvalitní.⁵⁰ „*Další systém od firmy EBR, dovezený v roce 1970, zaznamenával televizní obraz elektronickým paprskem na film ve vakuu. Kvalita byla již lepší, obraz však byl pouze černobílý.*“⁵¹ Celkově však byl provoz telerecordingu těžkopádný a neměl moc velkou perspektivu. Přesto se úspěšně používal k záznamu zpravodajství a sportovních i zábavných pořadů.⁵²

V 50. letech se začala na trhu objevovat videotechnologie zaznamenávající obraz i zvuk elektronicky.⁵³ Firma Ampex následně v roce 1956 vůbec poprvé vystavila první profesionálně použitelný televizní záznam. Nazýval se kvadruplex. Dovoz ovšem podléhal tvrdému embargu a nebylo tedy zprvu možné, aby se sem takový přístroj dostal. Až v roce 1964 byl dovezen magnetický záznam od firmy Machtronix. Používal dvoupalcový pás. Celkem byly dovezeny tři tyto stroje.⁵⁴

V roce 1966 do Prahy dorazily další dva stroje umožňující telemagnetický záznam propašované přes Slovinsko a Rakousko.⁵⁵ „*Převzetí mělo proběhnout v naprostém utajení. Došlo k němu však v době, kdy končilo vysílání a vrátníci v Měšťanské besedě procházeli téměř všichni zaměstnanci. Leukoplastí se zalepovaly nápisy Ampex. Osm set kilogramů těžké zařízení muselo být kompletně rozebráno,*

⁴⁹ ŠTOLL, Martin. Tři podoby televize. 2013. Praha: Literární akademie. Str. 126.

⁵⁰ VAMBERA, Karel. Vzestupy a pády české televizní techniky: hold otcům zakladatelům a vzpomínka na léta tovaryšská. 1. vyd. Praha: BEN - technická literatura, 2014. Str. 116.

⁵¹ VAMBERA, Karel. Vzestupy a pády české televizní techniky: hold otcům zakladatelům a vzpomínka na léta tovaryšská. 1. vyd. Praha: BEN - technická literatura, 2014. Str. 116.

⁵² VAMBERA, Karel. Vzestupy a pády české televizní techniky: hold otcům zakladatelům a vzpomínka na léta tovaryšská. 1. vyd. Praha: BEN - technická literatura, 2014. Str. 116-117.

⁵³ ŠTOLL, Martin. Tři podoby televize. 2013. Praha: Literární akademie. Str. 130.

⁵⁴ VAMBERA, Karel. Vzestupy a pády české televizní techniky: hold otcům zakladatelům a vzpomínka na léta tovaryšská. 1. vyd. Praha: BEN - technická literatura, 2014. Str. 117.

⁵⁵ VAMBERA, Karel. Vzestupy a pády české televizní techniky: hold otcům zakladatelům a vzpomínka na léta tovaryšská. 1. vyd. Praha: BEN - technická literatura, 2014. Str. 119.

protože bylo nemožné vynést ho vcelku po schodech do čtvrtého patra Měšťanské besedy, kde bylo zřízeno první záznamové pracoviště. [...] Tak získala televize první dva stroje VR 200 pro příčný záznam na 2“ magnetický pásek. Technici jim říkali Jezinka a Bimbo. Záznamové hlavy však vydržely pracovat místo proklamovaných sto hodin pouze dvě hodiny. Za půl roku se závadu podařilo vyreklamovat a konečně začala éra magnetického záznamu. Celkem bylo těchto strojů dodáno pět kusů, jeden z nich byl i modernizovaný typ VR 2000B. V roce 1969 byly dovezeny doplňkové jednotky pro záznam a reprodukci barevných signálů. Takže byl poprvé zaznamenán reprodukováný barevný signál PAL z televizního magnetického záznamu.“⁵⁶

V návaznosti na dovoz zařízení zřídili v roce 1968 technici v budově Měšťanské besedy pracoviště televizního magnetického záznamu s dvojicí strojů VR 2000. Oba dva pak sloužily v budově Besedy až do roku 1979, tedy do přestěhování do budovy OTN na Kavčích horách.⁵⁷ Zkráceně až dodnes tato pracoviště nazýváme zkratkou TMZ (podle slovního spojení „televizní magnetický záznam“). I přesto, že televizní magnetický záznam vystřídaly v současné době profesionální počítačové střižny, na štítících jednotlivých pracovištích budovy OTN zůstala zavedená označení „TMZ“. Brzy po nástupu dvoupalců můžeme poprvé zaregistrovat zmínky o oddělení videotéky ČST, která se vyvinula z filmotéky.⁵⁸

Rozdělit vývoj záznamových technologií na určité etapy a časově přesně vymezit působnost jednotlivých formátů je velmi složité, neboť různé formáty koexistovaly spolu. Poměrně dlouho (přelom 80. a 90. let) pořád fungovalo vysílání z filmových snímačů. Ty ale postupem času začaly dělat chyby a vyšlo nařízení, že půjdou do postprodukce a bude se vysílat z dvoupalcových záznamů, které do Československé televize dorazily už v 60. letech. Dvoupalcové kvadruplexové záznamy však byly hodně těžké a nemobilní. Navíc byl jejich nákup poměrně drahý, a proto se z tehdejšího vysílání dochovalo jen málo pořadů. Vedle toho už se začaly objevovat také jednopalcové záznamy.⁵⁹ Cíl výrobců záznamových technologií byl v tehdejší době zřejmý: především šlo o zvýšení kvality záznamu. „*Firmy Sony, Panasonic, Ampex,*

⁵⁶ VAMBERA, Karel. Vzestupy a pády české televizní techniky: hold otcům zakladatelům a vzpomínka na léta tovaryšská. 1. vyd. Praha: BEN - technická literatura, 2014. Str. 119-120.

⁵⁷ ZÁRUBA, Robert. Svědectví o historii Hlavní redakce tělovýchovy a motorismu Československé televize Praha. Praha: Fakulta žurnalistiky Univerzity Karlovy, 1989. Str. 176.

⁵⁸ Rozhovor s Hanou Vidimskou, vedoucí Videotéky ČT. Příloha č. 23.

⁵⁹ Rozhovor s Michalem Kratochvílem, hlavním technologem ČT. Příloha č. 21.

*BTS a další pořádaly závody o pokrok ve vývoji. Cílem bylo zvýšit kvalitu záznamu, používat užší pásek a postupně přejít z cívek na kazety.*⁶⁰

Hojně využívaným formátem byly jednopalcové záznamové formáty standardu C. Jednopalec realizoval záznam obrazové a zvukové složky v analogové formě a pracoval se širší pásu 25,4 mm (= jeden palec, z toho odvozený název nosiče).⁶¹ To umožnilo rychlejší proces zpracování materiálu. Jednopalce se v Československé, potažmo České televizi využívaly jako vysílací formáty od roku 1981 až do roku 2005.⁶²

S formátem C přišel na trh další analogový záznamový formát U-matic. Ten pracoval s širší pásu 19,01 mm (tříčtvrtěpalec). Velké U-matic kazety měly záznamovou kapacitu 10, 20, 30 a 60 minut, menší disponovaly kapacitou 10 a 20 minut.⁶³ V roce 1983 obdržela redakce zpravodajství mobilnější reportážní soupravy magnetického záznamu BVU. Soupravy pracovaly právě s tříčtvrtěpalcovým formátem. O dva roky se souprava dostala také do ostravského studia.⁶⁴ Kazety U-matic se v České televizi přestaly jako vysílací formáty využívat přibližně kolem roku 1999. Dnes ve videotéce nenajdete ani jeden archivní kousek, ze kterého by bylo možno vysílat na obrazovky.⁶⁵

Od poloviny 80. let začal dominovat systém Betacam SP od firmy Sony, původně určený pouze pro zpravodajství. Do zpravodajství se Betacamy dostaly v polovině 80. let, do televizní výroby počátkem 90. let.⁶⁶ Úspěch Betacamu v tehdejší době potvrzuje také publikace přibližující výrobu a prezentaci audiovizuálních děl. *„Velké kazety jsou nabízeny se záznamovou kapacitou od 10 do 110 minut, malé kazety s kapacitou 6 až 36 minut. Formát Betacam SP nastoupil svoji úspěšnou cestu nejdříve v oblasti televizní žurnalistiky. V poslední době se však stále častěji používá i v oblasti*

⁶⁰ VAMBERA, Karel. Vzestupy a pády české televizní techniky: hold otcům zakladatelům a vzpomínka na léta tovaryšská. 1. vyd. Praha: BEN - technická literatura, 2014. Str. 121.

⁶¹ BLAŽEK Ladislav; VRABEC Jan; KASIKA Vladimír; BEZDĚK Vladimír; TAUŠ Gustav. Výroba a prezentace audiovizuálních děl II. Praha – Akademie múzických umění v Praze, Fakulta filmová a televizní, 1992.

⁶² Rozhovor s Hanou Vidimskou, vedoucí Videotéky ČT. Příloha č. 23.

⁶³ BLAŽEK Ladislav; VRABEC Jan; KASIKA Vladimír; BEZDĚK Vladimír; TAUŠ Gustav. Výroba a prezentace audiovizuálních děl II. Praha – Akademie múzických umění v Praze, Fakulta filmová a televizní, 1992.

⁶⁴ ZÁRUBA, Robert. Svědectví o historii Hlavní redakce tělovýchovy a motorismu Československé televize Praha. Praha: Fakulta žurnalistiky Univerzity Karlovy, 1989. Str. 253-254.

⁶⁵ Rozhovor s Hanou Vidimskou, vedoucí Videotéky ČT. Příloha č. 23.

⁶⁶ VAMBERA, Karel. Vzestupy a pády české televizní techniky: hold otcům zakladatelům a vzpomínka na léta tovaryšská. 1. vyd. Praha: BEN - technická literatura, 2014. Str. 122.

dokumentární, publicistické a hrané tvorby.“⁶⁷ Z dvoualcových nosičů byly následně na analogové Betacam y přepsány nejstarší pořady Československé televize. To mělo bohužel za následek, že se k historickým kvadruplexovým vadám přičetly další chyby způsobené nedokonalostí tohoto nosiče. Jako vysílací formát skončil analogový Betacam přibližně kolem roku 2015.⁶⁸

V roce 1993 registrujeme příchod prvního digitálního záznamu s názvem D3, všechny předchozí formáty byly analogové. Záhy se však ukázalo, že tento formát není vhodný pro běžný provoz, protože každá chyba nosič zcela poznamenala. Poslední přepis z tohoto formátu se v pražské videotéce uskutečnil před devíti lety, ale stáří už se na kazetách D3 projevovalo značným způsobem a proces přepisu byl náročný. V brněnském studiu pak ještě pořídili jeho nástupce formát D5. Kazety však nebyly kompatibilní s D3. Celkově byl tento formát slepou cestou ve vývoji záznamových technologií. Jako vysílací formát skončil D3 kolem roku 2000.⁶⁹

Od roku 1996 se nosným záznamovým formátem stal digitální Betacam od firmy Sony.⁷⁰ Nástup digitálních kazet Betacam znamenal velký průlom v oblasti záznamových technologií. Dnes si možná každý pod pojmem „digitální“ představí soubory v počítači. V tomto případě (i v tom předchozím u formátu D3) však pořád šlo o magnetický záznam, nikoliv o soubory. Pojem digitální se užíval proto, protože docházelo k digitálnímu záznamu na pásek. Největší rozdíl pro uživatele tohoto záznamového formátu spočíval v tom, že do této chvíle se kvalita záznamu po každém přepisu degradovala – zvyšoval se šum a poškozoval se obraz. Jestliže byl audiovizuální materiál přepsán z jednoho analogového Betacamu na druhý, vznikla druhá generace záznamu s nižší kvalitou. Obdobně došlo ke zhoršení záznamu při vzniku třetí generace, případně čtvrté apod. Od nástupu digitálních Betacamů kvalita záznamu při přepisu neutrpí škodu.⁷¹ Jako vysílací formát ještě digitální Betacam neskončil, ale už dva roky se nové nosiče tohoto typu nenakupují. Momentálně je to ve videotéce ČT stále nejpočetněji zastoupený formát, k nákupu digitálních Betacamů docházelo dlouhých 20

⁶⁷ BLAŽEK Ladislav; VRABEC Jan; KASIKA Vladimír; BEZDĚK Vladimír; TAUŠ Gustav. Výroba a prezentace audiovizuálních děl II. Praha – Akademie múzických umění v Praze, Fakulta filmová a televizní, 1992.

⁶⁸ Rozhovor s Hanou Vidimskou, vedoucí Videotéky ČT. Příloha č. 23.

⁶⁹ Rozhovor s Hanou Vidimskou, vedoucí Videotéky ČT. Příloha č. 23.

⁷⁰ VAMBERA, Karel. Vzestupy a pády české televizní techniky: hold otcům zakladatelům a vzpomínka na léta tovaryšská. 1. vyd. Praha: BEN - technická literatura, 2014. Str. 181.

⁷¹ Rozhovor s Michalem Kratochvílem, hlavním technologem ČT. Příloha č. 21.

let. Převážná většina pořadů uložených na tomto typu kazet je už v digitálním archivu. Provoz stroje pomalu končí, hlavy se již nebudou dokupovat (nebude totiž brzy kde), co tedy není v digitálním archivu nebo na jiném formátu, nepůjde přehrát.⁷²

V roce 2007 přišel do České televize první nosič umožňující záznam v HD kvalitě – HDCAM od Sony. Až doposud bylo vše ve standardním rozlišení. Formát není na pokraji životnosti, nicméně i tak se videotéka raději snaží vše přepsat na XDCAMy. Jedná se o končící formát, nicméně jako záloha je i po přepisu stále uchováván. Jako vysílací formát ještě oficiálně nebyl ukončen, ovšem už dva roky se nové HDCAMy nepořizují.⁷³

Po HDCAMu se na trhu objevil HDCAM SR. Jedná se o velmi kvalitní, ale rovněž velmi drahou kazetu. Pořizovací cena kazety s dvouhodinovou stopáží činí 5 tisíc korun. Nosiče tohoto typu slouží ve videotéce především jako mastery k ukládání pořadů naskenovaných z 35mm filmů. Kvalitnější nosič totiž v současné době na trhu neexistuje.⁷⁴

Od kazet a mechanických pásků se postupně ve výrobě i při odbavování ustoupilo, vše vytlačují počítačové technologie a velkokapacitní digitální úložiště. Do kamer se dnes pro ukládání záznamu využívají paměťové karty nebo XDCAMy od firmy Sony. XDCAM se vyznačuje souborovým ukládáním. Je na něj možno uložit SD i HD obsah. Je to ale zároveň také první formát, u kterého není ze signatury okamžitě jasné, co je na něm uloženo. V Provyssu tak z tohoto důvodu přibyly další políčka.⁷⁵

Co se paměťových karet týče, používají se v České televizi SXS karty. Jsou zavedeny v evidenci, ale nelze je považovat za plnohodnotné nosiče. Jde totiž pouze o dočasné úložiště dat. Podobně jako u HDD a SD karet, které v evidenci nejsou a ani nebudou, protože neslouží k archivaci. Pořizovací cena SXS karty je přibližně 10 tisíc korun.⁷⁶

Na závěr výčtu záznamových technologií je nutné dodat, že přepis ze starých nosičů na nové se projevil také na kvalitě audiovizuálního obsahu. „*Některé starší pořady mají za sebou osud kvadruplex – analogový Betacam SP – digitální Betacam –*

⁷² Rozhovor s Hanou Vidimskou, vedoucí Videotéky ČT. Příloha č. 23.

⁷³ Rozhovor s Hanou Vidimskou, vedoucí Videotéky ČT. Příloha č. 23.

⁷⁴ Rozhovor s Hanou Vidimskou, vedoucí Videotéky ČT. Příloha č. 23.

⁷⁵ Rozhovor s Hanou Vidimskou, vedoucí Videotéky ČT. Příloha č. 23.

⁷⁶ Rozhovor s Hanou Vidimskou, vedoucí Videotéky ČT. Příloha č. 23.

*XDCAM, proto je na hodnocení kvality nutno pohlížet právě optikou jejich pohnuté historie. Všechny vady se totiž sčítají.*⁷⁷

Přehled záznamových nosičů používaných v ČST/ČT

Název nosiče	Označení	Začátek používání	Konec používání (jako vysílacího formátu)
35mm a 16mm film	ZD/CZD/PK/CPK	1953	přelom 80. a 90. let
Dvoupalec	Q	1964/1966/1967 ⁷⁸	polovina 90. let
Jednoplec	C	1981	2005
U-matic SP	H	1981	cca 1999
Analogový Betacam SP	G	1990	2015
Digitální kazeta D3	D	1993	2000
Digitální Betacam	V	1996	zatím neskončil, 2 roky se nepoživuje
HDCAM	VC	2007	zatím neskončil, 2 roky se nepoživuje
HDCAM SR	N	2009	aktuální formát
XDCAM	XD	2006 zpravodajství, 2009 videotéka	aktuální formát
XSX paměťová karta	XS		aktuální formát

2.2 Digitální serverové technologie

Česká televize začala automatické odbavování pořadů a propojování jejich dalších aspektů testovat se systémem Astra od firmy Aveco na začátku 90. let. Systém byl uveden v roce 1993 ve spolupráci s oddělením informatiky ČT. Za dobu fungování představilo Aveco již třetí verzi Astry a její vývoj neustále pokračuje.⁷⁹

Databázové systémy pokračovaly v České televizi druhou etapou řízení odbavování na základě dat systémem Provys od původně česko-norské IT firmy DCIT. Mezi lety 1993 a 1995 se společnost soustředila na vypracování projektu „globální specifikace informačních systémů“ pro ČT, hotovo bylo o dva roky později a televize tak začala fungovat na Provysu. Systém znamenal zjednodušení pro redaktory i řídicí pracovníky, jelikož obstarával vše od plánu vysílání, manipulace s pořady v něm, jejich popis a další správu nebo archivaci.⁸⁰

⁷⁷ Rozhovor s Hanou Vidimskou, vedoucí Videotéky ČT. Příloha č. 23.

⁷⁸ Prameny se rozcházejí v přesném určení roku.

⁷⁹ VAMBERA, Karel. Vzestupy a pády české televizní techniky: hold otcům zakladatelům a vzpomínka na léta tovaryšská. 1. vyd. Praha: BEN - technická literatura, 2014. Str. 167-168.

⁸⁰ VAMBERA, Karel. Vzestupy a pády české televizní techniky: hold otcům zakladatelům a vzpomínka na léta tovaryšská. 1. vyd. Praha: BEN - technická literatura, 2014. Str. 169-170.

Kromě Provysu Česká televize fungovala a stále funguje i díky důležitému účetnímu databázovému systému Sap a programovému rozhraní jeho konkurenta Oracle. Sap je propojený s Provysem a stará se zejména o finanční stránku věci. V přehledném tabulkovém prostředí zaznamenává každou finanční operaci této instituce a srovnává je do srozumitelných skupin.⁸¹

Pro zpravodajství je stěžejním systémem Digitální zpravodajský produkční systém (Digital News Production System) – dnes už jeho druhá verze DNPS II. Jedná se o samostatnou databázi příspěvků do zpravodajství, funguje jako úložiště pořadů a pomocí DNPS se následně dají i odbavit. Pro potřeby redaktorů ČT existuje i redakční textový databázový systém pro vlastní editaci zpravodajských příspěvků, které se následně ukládají do DNPS.⁸²

Nad celým systémem automatického odbavování a provázanosti kompletního procesu funguje zmíněný programový systém Astra od Aveca. Jedná se o zastřešovací databázový systém, který funguje jako hlavní dozor nad nasazováním programů do vysílání a tyto kroky řídí. K množství počítačů v ČT jsou na dálku připojeny externí úložiště – servery – která obsah po jeho zvolení na jednotlivá pracoviště odešlou.⁸³

Ruku v ruce jde s Astrou Provys, který po jeho spuštění začal fungovat jako dodavatel informací do Astry ze své databáze. Ta podle dat z Provysu vysílání řídila a evidovala. A zatímco se Provys stará o konkrétní údaje o jednotlivých pořadech, Astra dohlíží na jejich řádné zařazení do programu. Provys od DCIT do sebe posléze začal kombinovat množství dalších důležitých a hodících se informací o jednotlivých pořadech jako je rozšíření archivačních možností, práce s autorskými právy a dohled nad nimi, nástroje pro správu televizní výroby, ale i prodej reklamy nebo plánování internetových služeb.⁸⁴

Provys i většina ostatních systémů funguje v neustálém souladu s účetním programem Sap. Nejen fakt, že se jedná o veřejnoprávní instituci, tak napovídá, že správa financí je jednou z nejdůležitějších složek celého fungování společnosti. Je proto

⁸¹ VAMBERA, Karel. Vzestupy a pády české televizní techniky: hold otcům zakladatelům a vzpomínka na léta tovaryšská. 1. vyd. Praha: BEN - technická literatura, 2014. Str. 173.

⁸² VAMBERA, Karel. Vzestupy a pády české televizní techniky: hold otcům zakladatelům a vzpomínka na léta tovaryšská. 1. vyd. Praha: BEN - technická literatura, 2014. Str. 177-179.

⁸³ VAMBERA, Karel. Vzestupy a pády české televizní techniky: hold otcům zakladatelům a vzpomínka na léta tovaryšská. 1. vyd. Praha: BEN - technická literatura, 2014. Str. 176-177.

⁸⁴ VAMBERA, Karel. Vzestupy a pády české televizní techniky: hold otcům zakladatelům a vzpomínka na léta tovaryšská. 1. vyd. Praha: BEN - technická literatura, 2014. Str. 166-179.

důležité, aby tento finanční databázový program měl přístup do všech souvisejících databází a držel ochrannou ruku nad pohybem peněz média. Sap si ukládá veškeré přijaté i vystavené faktury od svých spolupracovníků a páruje je napříč systémy s příslušným obsahem.⁸⁵

Sám Provys je rovněž orientován na finanční stránku výroby pořadů. Jedná se o poloautomatizovanou databázi všech pořadů s údaji o obsahu a organizaci daného díla ve struktuře České televize. Je v něm ve spolupráci se Sapem možné plánovat nákupy pořadů s ohledem na finance instituce a dá se přes něj dohlížet i na mnohdy složité právní ochrany jednotlivých audiovizuálních děl. Jedná se o kartotéku otevřenou, kdy do ní členové IT podpory ČT mohou libovolně vstupovat, vytvářet nové položky v seznamu i upravovat vztahy mezi nimi. Pomocí funkce Playlist se každých 15 minut přenáší obsah vysílacího plánu z Provysu do Astry. Pomocí další z funkcí IngestList se obsluha stanice dozví tři dny dopředu o plánovaných nasazených pořadech v seznamu, který postupně přeneseme do schématu. V Provysu se dá dokonce monitorovat stav používání televizní techniky nebo procházet záznamy o veškerých pořadech natočených, připravovaných i o těch, o jejichž tvorbě se zatím například pouze uvažuje.⁸⁶

DNPS II je alternativou a zároveň nutným doplněním systému Provys, bez kterého by chod zpravodajství byl nutně ztížen prací pouze s Astrou. Na rozdíl od Provysu sice neobsahuje takové množství vyplnitelných údajů o konkrétních pořadech, kromě řady chybějících položek ale zvládá do vysílacího schématu zařadit i příspěvky samotné. Digitální zpravodajský produkční systém je samostatným systémem pro zpravodajství, díky kterému lze kromě editace různých položek a údajů o příspěvku ho následně i přímo publikovat. Na tento systém jsou navázány počítačové střížny a své příspěvky do něj posílají i redaktoři z regionálních redakcí České televize. Denně se v této souvislosti v Provysu musí zakládat vysílací plány zpravodajství. Do DNPS se pak veškeré příspěvky nahrají a ručně se odbavují. Kvůli nedostatečné kapacitě, kvůli které se musel plán DNPS každý den mazat, což logicky značně komplikovalo celý provoz, došlo k přechodu na systém DNPS II. Ten by měl České televizi zaručit

⁸⁵ VAMBERA, Karel. Vzestupy a pády české televizní techniky: hold otcům zakladatelům a vzpomínka na léta tovaryšská. 1. vyd. Praha: BEN - technická literatura, 2014. 166-179.

⁸⁶ VAMBERA, Karel. Vzestupy a pády české televizní techniky: hold otcům zakladatelům a vzpomínka na léta tovaryšská. 1. vyd. Praha: BEN - technická literatura, 2014. Str. 177.

odpovídající rozhraní s dostatečnou kapacitou pro zpracovávání příspěvků i ve vysokém rozlišení.⁸⁷

Pro použití redaktorů na pracovišti i v terénu funguje redakční textový databázový systém ve zpravodajství. Jedná se vlastně o celkový agenturní servis včetně textového i obrazového zpravodajství přehledně na jedné platformě. V kombinaci s Astrou, Provysem, DNPS a Sapem se tak jedná o pátou serverovou technologii, která pomáhá s řízením provozu, i když sama neslouží pro odbavování pořadů, a usnadňuje práci novinářů.⁸⁸

K orientaci redaktorů přispívá i například program Octopus, který napojením na jednotlivé systémy umožní práci s příspěvkem i editaci obsahu čtených zpráv ve studiu, to vše pod jednou střechou a v přehledných tabulkách.

2.3 Produkční a výrobní systém DNPS II

Digital News Production System (DNPS) je výrobní a produkční systém používaný v ČT, založený na platformě Sonaps od firmy Sony. Od roku 2015 funguje jeho druhá verze s názvem DNPS II. Hlavním úkolem tohoto systému je převést materiál pocházející z různých zdrojů do datové podoby. Zdroje můžeme primárně rozdělit na dva druhy. Tím prvním jsou signálové zdroje, tj. satelitní trasy, SNG vozy, přenosové trasy, studiové trasy apod. Pomocí DNPS dochází k digitalizaci těchto signálů do datové podoby. Druhým zdrojem materiálu jsou datové zdroje. Sem patří fyzické nosiče XDCAMy, které se hojně využívají v ČT. Kamera totiž při natáčení učiní z obrázků data, která se ukládají na datový nosič XDCAM (blu-ray disk uzavřený ve schránce – přílohy č. 13 a 14). V datové podobě už dnes přicházejí také materiály z agentur, které tvoří důležitou složku výroby. Tato data putují do ČT přes satelit se záložním kanálem přes internet. Soubory se ukládají na server a následně jsou automaticky překlápěny do DNPS II včetně metadat. Výsledkem je tedy videosoubor a souběžně s tím jsou poslány popisné údaje, práva užití apod. Úkolem systému DNPS II je nasát všechny materiály dovnitř. Importovat je nebo zdigitalizovat.⁸⁹

⁸⁷ VAMBERA, Karel. Vzestupy a pády české televizní techniky: hold otcům zakladatelům a vzpomínka na léta tovaryšská. 1. vyd. Praha: BEN - technická literatura, 2014. Str. 166-179.

⁸⁸ VAMBERA, Karel. Vzestupy a pády české televizní techniky: hold otcům zakladatelům a vzpomínka na léta tovaryšská. 1. vyd. Praha: BEN - technická literatura, 2014. Str. 179.

⁸⁹ Rozhovor s Jiřím Tomanem, systémovým inženýrem ČT. Příloha č. 22.

V rámci procesu importu souborů může dojít ke změnám jejich formátů. Sonaps totiž interně používá pouze profesionální formáty. Je tedy potřeba jiné typy formátů transkódovat na profesionální tak, aby mohly fungovat v prostředí Sonapsu. *„Zde se nabízejí dvě cesty. Buďto ke změně formátů dochází přímo v Sonapsu, ovšem počet formátů, který je Sonaps schopen převést, je značně omezen. Proto je v rámci systému zabudován transkodér třetí strany od firmy Harmonice (dříve Rhozet). Tento transkodér dělá převody z neprofesionálních formátů MP4, AVI apod. Jedná se o široké portfolio formátů. Po převodu je následně vše uloženo na centrální datové úložiště, které se nachází v jádru systému.“*⁹⁰

Po uložení na datové úložiště se v rámci DNPS rovněž vytvoří náhledové video. To je vytvořeno proto, aby s materiálem mohl pracovat také redaktor na svém kancelářském počítači, který má omezený výkon. Kdyby totiž všichni přehrávali videa v plném rozlišení, datová síť by byla značně přetížená. Takto mohou redaktoři zhlédnout videa v Octopu nebo ve střížně XPRI.⁹¹

Další postup materiálu je následující. Buďto se zpracovává na kancelářských počítačích pomocí náhledového videa, nebo se zpracovává na střížnách v plném rozlišení. Střížny sídlí na různých místech budovy zpravodajství ČT a jsou označeny písmenky TMZ. Zde se pracuje v plném rozlišení, aby redaktor nebo střihač viděli, jak bude materiál vypadat v televizi. Výstupem zpracování na střížnách je nově vytvořený klip. Tento klip se nevytváří přímo na střížnách z ustříhané sekvence záběrů. Render nového souboru by zbytečně střížnu zatěžoval a zdržoval případnou další práci. Sestříhané záběry jsou posílány na EDL executor (farma 18 serverů), který přijme stříhovou soupisku ze střížny a výsledkem jeho práce je nový soubor uložený na datovém úložišti. Pakliže je tento soubor zařazen v bodovém scénáři, který vznikl v redakčním systému Octopus, je automaticky odeslán na vysílací servery. Vysílací servery jsou dva – hlavní a záložní. Materiál tedy postupně v systému DNPS projde vstupem, uložením, zpracováním a odesláním k vysílání. Vedle klasické cesty distribuce hotového materiálu je možná alternativní varianta. Sestříhaný materiál totiž nemusí být určen pouze k vysílání, ale může být k dispozici pro internetové portály nebo sociální síť. Zde je nutné materiál vyexportovat v jiném než profesionálním formátu. Jak už bylo uvedeno, systém Sonaps disponuje transkodérem, který je nastaven na rychlé

⁹⁰ Rozhovor s Jiřím Tomanem, systémovým inženýrem ČT. Příloha č. 22.

⁹¹ Rozhovor s Jiřím Tomanem, systémovým inženýrem ČT. Příloha č. 22.

profesionální zpracování a nedisponuje možnostmi přepisu na širší škálu formátů. Proto je opět potřeba k převodu program od firmy Harmonic, který vytvoří video s nižší kvalitou pro distribuci na sociální sítě. Například zpravodajský pořad Hashtag je na Facebooku. Transkodér tak video přizpůsobí pro prostředí Facebooku. To Sonaps sám o sobě neumí.⁹²

Jedním z odběratelů hotového materiálu je digitální archiv. Zároveň je to však také zdroj materiálu. Ten je záměrně vytvořen jako externí archiv, protože funguje pro celou televizi, nejen pro zpravodajství. Je určen pro všechny redakce a útvary. První byl archiv s názvem DAPF (Digitální archiv a programové fondy), který však pracoval pouze ve standardním rozlišení SD. Nástupem nového vedení bylo rozhodnuto, že tento archiv už nebude nadále rozvíjen a na jeho místo se implementuje nový archiv s názvem DAR. Ten už pracuje jak se standardním rozlišením SD, tak s plným rozlišením HD.

Výměna mezi oběma stranami, tedy DNPS a digitálním archivem, je možná oboustranně. Nejprve popíšeme cestu z DNPS do digitálního archivu. Pracovníci archivu si ve své složce v Sonapsu (vytvořené speciálně pro účely archivu) ukládají hotové pořady nebo vybraný sestříhaný materiál. U hotových souborů připravených k archivaci následně naplánují odeslání do archivu. Každou noc čtvrt hodiny po půlnoci se toto odesílání v systému Sonaps spustí. Všechny materiály určené k archivaci jsou Sonapsem posílány do digitálního archivu. Jedná se tedy o video v plném rozlišení včetně „xlm“ souborů s metadaty. Na druhé straně procesu je digitální archiv, který všechny soubory stáhne k sobě, zaregistruje je do databáze a uloží na svá disková pole. Aby došlo k bezpečnému uložení, vzápětí se paralelně vše odešle také na datové pásky a do datových knihoven. Všechny uložený materiál je tedy k dispozici minimálně ve dvou kopiích. Tak funguje proces archivace. Naopak v Sonapsu po uplynutí expirace materiály automaticky mizí, případně je možné je mazat manuálně.⁹³

Druhá cesta je opačná, tedy z digitálního archivu k aktuálnímu použití do DNPS. Zde nastávají dvě varianty u starého digitálního archivu DAPF a jedna možnost u nového digitálního archivu DAR. U DAPFu lze poslat materiál přímo zpět do Sonapsu včetně metadat. Tento materiál se pak objeví ve složce „Společné zdroje DAPF“ a je připraven k použití. Druhou variantou je vyexportovat soubory ve starších aplikacích DAPF, materiál se následně objeví na datovém úložišti Sonapsu, ale dá se s ním pak

⁹² Rozhovor s Jiřím Tomanem, systémovým inženýrem ČT. Příloha č. 22.

⁹³ Rozhovor s Jiřím Tomanem, systémovým inženýrem ČT. Příloha č. 22.

pracovat pouze na střížnách, redaktoři se k němu na svých počítačích nedostanou. To je určitá nevýhoda a v současné době se pracuje na tom, aby se tento materiál mohl dostat ke všem. Naproti tomu materiál odeslaný z DARu se vždy objeví v tzv. material listu, takže ho lze ve stromové struktuře dohledat podle data anebo podle toho, kdo tento materiál vyexportoval. Je možné vyexportovat jak celý pořad, tak pouze výstřižky, které si uživatel ze zdroje v DARu vystřihá. Takto přesunutý materiál určený k aktuálnímu využití má opět určitou záruku a po jejím uplynutí ze systému Sonaps mizí.⁹⁴

Materiály po uplynutí expirace ze systému Sonaps mizí z logických důvodů. Jsou určeny především k aktuální výrobě a systém DNPS neslouží jako trvalé úložiště souborů. Datové úložiště je poměrně drahou záležitostí a má vysokou výkonnost zejména proto, aby obsloužilo všechny připojené klienty. *„V provozu máme přibližně 22 střížen. Každá z nich stříhá v plném rozlišení. Je navíc schopná stříhat několik videostop najednou, takže datový tok je vysoký. Máme více než 20 „ingest“ kanálů, souběžně s tím se může do systému nahrávat z XDCAMů. Výkon diskového pole je tedy vysoký. Tomu také odpovídá jeho cena. Naše diskové pole je orientováno na výkon, nikoliv na kapacitu. Naproti tomu stojí digitální archiv, který naopak potřebuje velkou kapacitu, nikoliv výkon.“*⁹⁵

Důvodů přerodu z DNPS I na DNPS II bylo hned několik. Technologie, na které bylo založeno DNPS I, byla od firmy Silicon Graphics. Tato firma vstoupila na televizní trh v roce 2002. Brzy ovšem trh opustila. Technologie, na které tedy bylo založeno DNPS I, se přestala rozvíjet. Byla pouze udržována v chodu a podporována. To byl hlavní důvod konce DNPS I. Také bylo potřeba řešit přechod z SD vysílání na HD. Zároveň bylo nutné unifikovat procesy napříč jednotlivými studii. Česká televize má tři hlavní televizní studia v Praze, v Brně a v Ostravě a každé z nich pracovalo s jinou technologií. Výměna materiálu mezi jednotlivými studii byla téměř nemožná nebo hrozně komplikovaná. To vše dnes Sonaps umožňuje.⁹⁶

Důležitým aspektem nového systému bylo rovněž to, aby byl ucelený z hlediska aplikací a aby fungoval komplexně. Výběr DNPS II se dělal poměrně složitou metodou výběrového řízení, která se jmenuje soutěžní dialog. *„Soutěžní dialog spočíval v tom, že jsme oznámili záměr, že chceme měnit systém. Přihlásili se zájemci a my jsme po nich*

⁹⁴ Rozhovor s Jiřím Tomanem, systémovým inženýrem ČT. Příloha č. 22.

⁹⁵ Rozhovor s Jiřím Tomanem, systémovým inženýrem ČT. Příloha č. 22.

⁹⁶ Rozhovor s Jiřím Tomanem, systémovým inženýrem ČT. Příloha č. 22.

chtěli, aby nám předvedli své možnosti. Na základě poznatků jsme pak sepsali zadávací dokument a od zájemců jsme očekávali nabídky. V rámci zkoušek byly předvedeny čtyři různé systémy. Rovněž jsme dospěli názoru, aby součástí nového systému byla stříhová platforma, tedy střížny jako integrální součást systému.“⁹⁷ To nebyli všichni zájemci schopni předvést. Byly toho schopni pouze firma Sony se Sonapsem a střížnami XPRI a firma AVID. Ostatní dva zájemci nabízeli střížny třetí strany. Je totiž důležité, aby si stříhové programy nemusely pro své potřeby kopírovat materiál znova na svá datové úložiště, ale aby pracovaly s materiálem uloženým na centrálním datovém úložišti výrobního a produkčního systému, protože dvojí správa materiálu by byla velmi náročná. To firma Sony se systémem Sonaps a střížnami XPRI splňovala. Posledním důležitým aspektem byla těsná spolupráce s Octopem, kterou Sony rovněž umožňovalo.⁹⁸

2.4 Digitální archivy DAPF a DAR

Digitální archiv a programové fondy (zkratka DAPF) byl umístěn do suterénu budovy OPC (slangově označovaná jako „Rohlík“), nejnovějšího objektu v rámci televizního komplexu na Kavčích horách. DAPF sloužil pro dlouhodobé archivování. Data se ukládala na datové pásky v kazetách uložených právě v suterénu budovy OPC. Šlo o první digitální archiv, který se v ČT začal používat. Dodala ho firma Ness.⁹⁹ V publikaci Karla Vambery je tento digitální archiv popsán následovně: *„Sofistikovaný automat obnovuje data roboticky i v noci. Všechno je zálohováno, každá kazeta je uložena dvakrát a pracuje s nimi automatika. Vyhledání pořadu na pásce trvá řádově minuty. Robotické rameno vytáhne kazetu, uloží do řídicí jednotky a automaticky přepíše. Jako vyrovnávací paměť je v archivu i server.“¹⁰⁰*

DAPF se ve zpravodajství začal oficiálně používat od 1. 1. 2010 a v roce 2016 byl nahrazen novým digitálním archivem DAR, který na rozdíl od svého předchůdce podporuje kvalitu vysílání v HD.

⁹⁷ Rozhovor s Jiřím Tomanem, systémovým inženýrem ČT. Příloha č. 22.

⁹⁸ Rozhovor s Jiřím Tomanem, systémovým inženýrem ČT. Příloha č. 22.

⁹⁹ VAMBERA, Karel. Vzestupy a pády české televizní techniky: hold otcům zakladatelům a vzpomínka na léta tovaryšská. 1. vyd. Praha: BEN - technická literatura, 2014. Str. 198.

¹⁰⁰ VAMBERA, Karel. Vzestupy a pády české televizní techniky: hold otcům zakladatelům a vzpomínka na léta tovaryšská. 1. vyd. Praha: BEN - technická literatura, 2014. 198.

2.5 Proces digitalizace archivních materiálů

Záznamové technologie se v průběhu let vyvíjely. Práci APF bylo v minulosti také přepisování na nové nosiče. Z palců se přepisovalo na analogové kazety. Z analogových kazet na digitální kazety apod.

Posledním krokem byla digitalizace. Počátek procesu můžeme datovat do roku 2006, kdy se začaly využívat nosiče XDCAMy pro výrobu zpravodajských relací.¹⁰¹ Dalším mezníkem byl nástup digitálního archivu, do kterého se nyní veškerý audiovizuální obsah ukládá. Od roku 2010 probíhá digitalizace nové výroby zpravodajství a od roku 2013 systematická digitalizace archivních záznamů z historického archivu.¹⁰² „*Digitalizace je velmi dlouhodobý proces vyžadující trpělivost a dostatek času. Například z filmového pásu trvá přepis dlouho. Film se musí zpracovat ve filmotéce, musí se připravit přepis, přepsat zvuk na jiném pracovišti, pak teprve obraz. Dramatická tvorba se ještě přepisuje do HD kvality a pak teprve máme konečný výsledek.*“¹⁰³ Digitalizace archivních materiálů probíhá v reálném čase 1:1 a k jednotlivým pořadům se doplňují metadata.

Podle výroční zprávy APF bylo v digitálním archivu ke konci roku 2013 už 32 700 hodin audiovizuálních záznamů a 72 821 hodin záznamu vysílání ČT, jelikož vysílání se rovněž automaticky ukládá do digitálního úložiště. Zpráva z roku 2013 potvrzuje nárůst poškození starých archiválií o 10 %.¹⁰⁴ „*Poškození je způsobeno přirozeným stárnutím magnetické vrstvy a zejména octovým syndromem. APF zajišťuje průběžnou restauraci ohrožených archiválií, jejich přepis na nové nosiče a digitalizaci, aby nedošlo ke ztrátě obsahu.*“¹⁰⁵ Samostatné bezpečnostní kopie nebyly primárně vytvářeny, ale po uložení do digitálního archivu se záznamy ponechávaly i na původních fyzických nosičích, které tedy mohly sloužit jako případná bezpečnostní

¹⁰¹ KAVKOVÁ, Michaela. Zpracování historie Archivu České televize od jeho počátků do současnosti se zaměřením na ukládání a archivaci specifických druhů archiválií [online]. 2016 [cit. 2018-12-10]. Str. 35.

¹⁰² Výroční zpráva: Archiv a programové fondy České televize za rok 2013 [online]. [cit. 2018-04-22]. Česká televize, 2014. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/archiv-a-programove-fondy/vyrocnizprava-2013.pdf>

¹⁰³ Rozhovor s Irenou Wintrovou, vedoucí Archivu a programových fondů ČT. Příloha č. 20.

¹⁰⁴ Výroční zpráva: Archiv a programové fondy České televize za rok 2013 [online]. [cit. 2018-04-22]. Česká televize, 2014. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/archiv-a-programove-fondy/vyrocnizprava-2013.pdf>

¹⁰⁵ Výroční zpráva: Archiv a programové fondy České televize za rok 2013 [online]. [cit. 2018-04-22]. Česká televize, 2014. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/archiv-a-programove-fondy/vyrocnizprava-2013.pdf>

kopie.¹⁰⁶ V praxi to tedy znamená, že materiál je sice přepsán do digitální podoby a je v digitálním archivu, zároveň ale fyzické nosiče zůstávají ve videotéce nebo filmotéce.

V roce 2014 se filmotéka APF zaměřovala na kontrolu, restauraci a přepis ohrožených archiválií na nové nosiče.¹⁰⁷ Ve výroční zprávě z roku 2014 je rovněž uvedeno, že digitální úložiště umožňuje uložení ve dvou kopiích. „*Nicméně koncem roku 2014 bylo zahájeno budování dalšího úložiště, kde budou digitální kopie ukládány bezpečnějším principem dual site.*“¹⁰⁸

V roce 2015 bylo pro přepis filmotékou ČT zpracováno 1 282 pořadů z filmových nosičů do HD nebo digitální podoby. Kromě toho započal také proces systematického přepisu zpravodajských šotů, uložených na filmech, do digitálního prostředí. Takto bylo celkově zpracováno 2 789 nosičů (65 hodin). V roce 2015 se začalo intenzivně pracovat na spuštění nového digitálního úložiště DAR, které mělo nahradit dosluhující a již ne tolik vyhovující DAPF. Nový digitální archiv měl oproti tomu starému podporovat záznamy uložené v HD kvalitě. Na konci roku 2015 tak proběhla zkušební migrace digitálního materiálu z DAPFu do DARu.¹⁰⁹

V roce 2016 již třetím rokem pokračovaly práce na digitalizace audiovizuálního záznamu. V polovině roku ovšem byly zpomaleny, neboť došlo ke spuštění nového digitálního úložiště DAR. Ze starého digitálního archivu DAPF bylo nutné začít přesouvat soubory do nového digitálního úložiště. Digitalizace archiválií tak byla ve druhé polovině roku 2016 prováděna pouze výjimečně pro potřeby výroby a vysílání.¹¹⁰ Od zavedení nového digitálního archivu DAR si ČT slibovala větší nezávislost na dodavatelích, větší flexibilitu v reagování na technologický vývoj, lepší oddělení provozní části od archivní části systému a sjednocení práce s archivním materiálem

¹⁰⁶ Výroční zpráva: Archiv a programové fondy České televize za rok 2013 [online]. [cit. 2018-04-22]. Česká televize, 2014. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/archiv-a-programove-fondy/vyrocn-zprava-2013.pdf>

¹⁰⁷ Výroční zpráva: Archiv a programové fondy České televize za rok 2014 [online]. [cit. 2018-04-22]. Česká televize, 2015. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/archiv-a-programove-fondy/vyrocn-zprava-2014.pdf>

¹⁰⁸ Výroční zpráva: Archiv a programové fondy České televize za rok 2014 [online]. [cit. 2018-04-22]. Česká televize, 2015. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/archiv-a-programove-fondy/vyrocn-zprava-2014.pdf>

¹⁰⁹ Výroční zpráva: Archiv a programové fondy České televize za rok 2015 [online]. [cit. 2018-04-22]. Česká televize, 2016. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/archiv-a-programove-fondy/vyrocn-zprava-2015.pdf>

¹¹⁰ Výroční zpráva: Archiv a programové fondy České televize za rok 2016 [online]. [cit. 2018-04-22]. Česká televize, 2017. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/archiv-a-programove-fondy/vyrocn-zprava-2016.pdf>

napříč ČT, tedy mezi studii, výrobou zpravodajství, sportem a dramatikou.¹¹¹ Je důležité zmínit, že při používání kazetových nosičů byla spolupráce mezi jednotlivými studii značně omezena. Kazety se musely fyzicky dostat z jednoho studia do druhého. Přesun například z Ostravy do Prahy tak zabral nějaký čas. Cílem digitalizace je, aby materiály byly dostupné pro všechny studia ve stejný okamžik.

Také v roce 2017 digitalizace starých archiválií postupovala v pomalejším tempu. Důvodem byl pokračující proces migrace obrovského množství již uložených záznamů do nového digitálního archivu.¹¹² „*To vše musí být zajištěno bez narušení procesů výroby a vysílání a při zajištění průběžné archivace nové výroby.*“¹¹³ Rovněž velmi často docházelo k opakovanému procesu digitalizace, a to z toho důvodu, že se archivní materiály do starého digitálního archivu DAPF ukládaly v SD kvalitě, nyní se do nového digitálního archivu DAR ukládají v HD kvalitě.¹¹⁴

¹¹¹ Výroční zpráva o činnosti České televize v roce 2016 [online]. [cit. 2018-06-28]. Česká televize, 2017. Dostupné z: http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/rada-ct/vyrocní_zpravy/zprava2016.pdf?_ga=2.110424128.417530373.1531934921-881159613.1531934920

¹¹² Výroční zpráva: Archiv a programové fondy České televize za rok 2017 [online]. [cit. 2018-04-22]. Česká televize, 2018. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/archiv-a-programove-fondy/vyrocní-zprava-2017.pdf>

¹¹³ Výroční zpráva: Archiv a programové fondy České televize za rok 2017 [online]. [cit. 2018-04-22]. Česká televize, 2018. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/archiv-a-programove-fondy/vyrocní-zprava-2017.pdf>

¹¹⁴ Výroční zpráva: Archiv a programové fondy České televize za rok 2017 [online]. [cit. 2018-04-22]. Česká televize, 2018. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/archiv-a-programove-fondy/vyrocní-zprava-2017.pdf>

3. Metodologie práce

Cílem práce je osvětlit archivaci audiovizuálního obsahu ve dvou redakcích České televize a popsat okolnosti tohoto procesu. Autor diplomové práce zvolil kvalitativní metodu výzkumu. Zatímco kvantitativní metody vycházejí především z otázky kolik?, kvalitativní metody se ptají jak?¹¹⁵ Autor zkoumal, jakým způsobem k archivaci v redakcích zpravodajství a sportu dochází.

Mezi kvalitativní metody sběru dat patří například ohniskové skupiny, zúčastněné pozorování a hloubkové rozhovory.¹¹⁶ Autor vybral pro výzkum kombinaci dvou metod – zúčastněného pozorování a hloubkových rozhovorů. Výhodou těchto metod je, že výzkumník může jít do hloubky, sběr dat je rovněž otevřenější a nemusí být zatížen výzkumníkovou znalostí tématu před samotným sběrem dat.¹¹⁷ To se může jevit jako velká výhoda právě u tématu archivace záběrů v redakcích sportu a zpravodajství, jelikož tento proces ještě doposud nebyl zcela podrobně a uceleně popsán v žádné odborné literatuře. To je dáno také velmi dynamickým vývojem v oblasti technologií a postupů práce.

U pozorování se výzkumník soustředí na předem vybrané jevy, určuje místo, čas, formu a frekvenci. Předmět zájmu je zkoumán v přirozeném kontextu.¹¹⁸ Tato metoda byla pro autora důležitá z hlediska pochopení procesů spojených s archivací. Autor tak mohl sepsat metodiku archivace a učinit závěry o této problematice. K pozorování došlo v budově zpravodajství ČT na Kavčích horách. Redakce archivu ČT sport byla sledována dva všední dny po sobě, každý den v časovém rozsahu tří hodin. Stejný časový úsek strávil výzkumník i v redakci archivu zpravodajství. Autor práce však vedle toho mohl čerpat ze svých vlastních zkušeností, nabytých při výkonu práce redaktora ČT sport.¹¹⁹ S tímto působením je spojena znalost procesů souvisejících s ukládáním audiovizuálního materiálu a jeho dalšího zpracovávání. Autor navštívil i

¹¹⁵ TRAMPOTA, Tomáš; VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. Str. 16-18.

¹¹⁶ TRAMPOTA, Tomáš; VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. Str. 18.

¹¹⁷ TRAMPOTA, Tomáš; VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. Str. 18.

¹¹⁸ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. *Žurnalistika a komunikace*. Str. 250.

¹¹⁹ Autor diplomové práce v redakci sportu působí od června roku 2015.

depozitáře videoték v hlavní budově a v budově zpravodajství na Kavčích horách. K tomu se váže také zkušenost s popisováním starých archivních kazet se sportovním obsahem, které se nacházely v depozitáři hlavní budovy Kavčích hor.¹²⁰

Pro výzkum byly zvoleny hloubkové polostrukturované rozhovory s jedním respondentem. Při strukturovaném rozhovoru má dotazující předem připravený seznam otázek, při nestrukturovaném rozhovoru nikoliv.¹²¹ V tomto případě autor pokládal respondentům dopředu připravené dotazy, ovšem podle následných odpovědí přidal další doplňující otázky. Tento způsob byl výhodný hlavně pro získání nových informací a pro osvětlení postupů a procesů. Zároveň byla dána respondentům volnost tak, aby mohli dobře vyjádřit své myšlenky.

Autor práce vybral respondenty, které uznal za důležité. Takový výběr označujeme jako účelový.¹²² Michal Kratochvíl popsal historii vývoje záznamové technologie až do současnosti. Jiří Toman je jakožto systémový inženýr ČT spojen s aplikací nového výrobního a produkčního systému DNPS II. Za redakci zpravodajství byli vybráni vedoucí redakce archivu Ján Zaťko a dlouholetý člen redakce archivu Tomáš Kublák, který kromě současnosti nabídl i pohled do minulosti, jelikož za svého působení v ČT zažil řadu změn v oblasti archivace. Z redakce sportu byli dotázáni Miroslav Langer, Vladimír Drbohlav, Robert Záruba, David Randuška a z redakce archivu ČT sport Petr Nosálek. Vladimír Drbohlav byl vždy duší archivace a je s ní spojen až dodnes. O archivaci ledního hokeje se od roku 1991 staral Robert Záruba. David Randuška působí v ČT jako sportovní redaktor, ovšem na Kavčích horách původně začínal jako archivář basketbalových zápasů. Komentátor a editor pořadu Branky, body, vteřiny Miroslav Langer může popsat výhody nového výrobního a produkčního systému, včetně procesu skriptování, protože byl před časem vybrán do expertního týmu, který měl za úkol vytvořit podklady pro veřejnou zakázku. Petr Nosálek vede nově vzniklou redakci archivu ČT sport a podílí se na současném způsobu archivace sportovního vysílání. Irena Wintrová zodpovídá za chod celého oddělení Archivu a programových fondů a má přehled o procesu digitalizace. Vedoucí videotéky Hana Vidimská je důkladně seznámena s databází Provys.

¹²⁰ Do depozitáře videotéky v hlavní budově Kavčích hor autor práce docházel v letech 2015 a 2016 a popsal zde několik desítek kazet se sportovním obsahem.

¹²¹ MIOVSKÝ, Michal. Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). Str. 157.

¹²² DISMAN, Miroslav. Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha: Karolinum, 2011. Str. 112.

4. Archivace v redakci zpravodajství

Organizačně spadalo oddělení archivu do poloviny 90. let pod funkci šéfredaktora, což byla tehdy nejvyšší pozice v objektu zpravodajství, tedy v budově OTN. Pozice ředitele zpravodajství a sportu, na které je dnes Zdeněk Šámal, tehdy neexistovala. V polovině 90. let došlo k reorganizaci a redakce archivu nově patřila pod APF. Ten tehdy vedl Vít Charous. Dnes oddělení vede Irena Wintrová.¹²³

4.1 Historie archivace v redakci zpravodajství

Redakce zpravodajství stejně jako redakce sportu ČT sídlí v budově OTN na Kavčích horách. Redakce archivu zpravodajství se nachází na stejném místě, a to i přesto, že formálně je součástí oddělení APF, sídlícího v hlavní budově ČT na Kavčích horách. Takové umístění je však z hlediska pracovních postupů vyhovující a praktické. V budově OTN se rovněž nachází depozitář archivu zpravodajství a sportu, ve kterém jsou uloženy nosiče s archivním materiálem z minulosti. „*Depozitář mají v budově OTN svůj, zde na Kavčích horách není pouze jeden depozitář v hlavní budově. Ale jinak fungujeme jako jedno oddělení. Naši součásti jsou také archivy v Brně a v Ostravě.*“¹²⁴

Některé starší zpravodajské záznamy ovšem byly nalezeny také v depozitáři v hlavní budově Kavčích hor. „*Některé dochované šoty ze zpravodajství se tu našly na filmových pásech, takže se z nich rekonstruuji zpravodajské relace. Jedná se o krátké útržky. Nedochovalo se zdaleka vše, ale co se našlo, to se digitalizovalo.*“¹²⁵ V době sepisování diplomové práce se digitalizovaly materiály z roku 1969.

Po filmových pásech následně přišel ve zpravodajství na řadu telemagnetický záznam. V budově OTN se tak nachází poměrně velký kazetový archiv. I v tomto případě probíhá postupná digitalizace starých materiálů. Pokud navíc byly v nedávné minulosti příspěvky z kazetových nosičů využity ve vysílání, vložily se na digitální úložiště, ve kterém byly ponechány. Nejstarší nosiče jsou v depozitáři budovy OTN z 15. února 1980.¹²⁶ Starší archiválie jsou pouze na již zmíněných filmových pásech,

¹²³ Rozhovor s Tomášem Kublákem, členem redakce archivu zpravodajství. Příloha č. 25.

¹²⁴ Rozhovor s Irenou Wintrovou, vedoucí Archivu a programových fondů ČT. Příloha č. 20.

¹²⁵ Rozhovor s Irenou Wintrovou, vedoucí Archivu a programových fondů ČT. Příloha č. 20.

¹²⁶ Rozhovor s Tomášem Kublákem, členem redakce archivu zpravodajství. Příloha č. 25.

kteře podléhají digitalizaci. Z tohoto období se tedy zcela jistě nedochovaly celé relace, protože z filmových pásů se vysílaly pouze obdoby vysílacích příspěvků (reportáží).

Pracovník redakce archivu zpravodajství Tomáš Kublák působí v České televizi od roku 1992. „*U archivního materiálu je takové rizikové období, kdy materiál zestárne, ale ještě není tak starý, aby byl vzácný. A v tom okamžiku se v minulosti řada věcí smazala, protože se musel šetřit skladovací prostor, magnetické nosiče bylo potřeba znova vložit do výroby. Když ovšem něco ze staršího období dnes najdeme, tak je to hodně cenné.*“¹²⁷

Ještě předtím, než se v 90. letech začaly v archivu zpravodajství používat počítačové softwary, se stejně jako ve videotéce v hlavní budově ČT archivovalo pomocí papírových kartoték. V 90. letech odstartoval nástup počítačových softwarů, které sloužily jako databáze pro správu uložených archiválií. Zadávání do softwaru obstarávalo pracoviště v 1. patře budovy OTN, které se jmenovalo AZD (automatické zadávání dat). V praxi to znamenalo, že pracovníci a pracovnice AZD popisovali jednotlivé kazety a vkládali informace do databáze. S masterovou kazetou do styku nepřišli, vysílací čístopisy byly uloženy v regálech. Toto tedy byly kopie vytvořené pro účely popisování. Speciálně vyvinutý program pro archiv fungoval v rámci systému MS DOS od firmy IBM. Nebyl nijak složitý, šlo o jednoduché filtrování. Tento systém vydržel až do roku 2009.¹²⁸

Proces archivace pořadů a relací ve zpravodajství vypadal v 90. letech v době kazetových nosičů takto: technikům byla poskytnuta kazeta, na kterou se v pravý čas v rámci živého vysílání pořad nahrál. Kazeta se následně odnesla zpátky do archivu, v AZD byla v systému MS DOS detailně popsána a uložena do depozitáře s identifikačním číslem (každá kazeta měla své unikátní identifikační číslo). Tím byl proces archivace dokončen. Na výrobu vysílacích příspěvků (tedy jednotlivých reportáží) se v místnostech pro střihače a techniky střídaly stále stejné kazety. Vysílací příspěvky se na nich nechávaly zhruba měsíc a pak byly přemazány. Příspěvky jako takové se tehdy samostatně nearchivovaly.¹²⁹

Naopak k archivaci hrubých materiálů docházelo ve velkém. Hrubé materiály představovaly největší objem práce, ačkoliv proces jejich archivace byl poměrně

¹²⁷ Rozhovor s Tomášem Kublákem, členem redakce archivu zpravodajství. Příloha č. 25.

¹²⁸ Rozhovor s Tomášem Kublákem, členem redakce archivu zpravodajství. Příloha č. 25.

¹²⁹ Rozhovor s Tomášem Kublákem, členem redakce archivu zpravodajství. Příloha č. 25.

komplikovaný. Redaktor, než jel natáčet reportáž do terénu, si vypůjčil kazetu do kamery. Obyčejný Betacam měl stopáž třicet minut. Z natáčení pak přijel s materiálem, který byl sestříhán pro potřeby zpravodajství. Hrubý materiál však mohl být využit několika redaktory a pro účely více pořadů. Proto k archivaci nemohlo z technických důvodů docházet ihned, nosič totiž nebyl k dispozici. V archivu sice byla vedena evidence, na čí jméno je kazeta půjčená, ale využívat ji mohlo více lidí. Kazety s hrubým materiálem se pak do archivu mohly dostat až za týden, měsíc nebo dokonce za rok, pokud ležely někde u redaktora ve skříni.¹³⁰

Když se naopak kazety s hrubým materiálem dostaly do archivu dříve, tak u nich bylo pravidlem nechat je měsíc ležet beze změny. Měsíc byl dostatečně dlouhá doba na to, aby redaktor případně mohl ještě využít hrubé materiály a určit, co bude v budoucnu potřebovat a co už ne. Měsíční lhůtou se mělo zabránit situacím, kdy by došlo ke smazání něčeho důležitého. Až po uplynutí měsíce následovala archivace hrubých materiálů. Každá kazeta byla vložena do stroje, prohlédnuta a určení pracovníci archivu vybrali, co se má archivovat natrvalo. Na papír se napsaly časové kódy jednotlivých sekvencí, podle kterých se na dalším pracovišti z kazety tyto sekvence vystříhaly a uložily na jinou sběrnou archivní kazetu.¹³¹

Po překopírování na sběrnou archivní kazetu se reportážní kazeta přemazala a šla z ekonomických důvodů znova do výroby. Sběrné archivní kazety měly své členění do jednotlivých rubrik: byly kazety vyhrazené pro armádu a vojenství, pro finančnictví, zdravotnictví apod. Popis opět probíhal v systému v MS DOS a obsahoval číslo nosiče a časové kódy jednotlivých sekvencí. Popis časových kódů měl později ten přínos, že když následoval přechod do novějších systémů, díky konverzi šlo stále dobře vyhledávat jednotlivé sekvence i v novém systému. To značně ulehčovalo práci a pozdější vyhledávání materiálů.¹³²

Drtivá většina všech zpravodajských pořadů se v minulosti archivovala. Bylo pouze pár pořadů, které se nearchivovaly, což určovala produkce redakce zpravodajství. Například u pořadu Zajímavosti z regionů není archivace nutná. V této relaci se totiž vybírá to nejlepší, co se už odvysílalo a je to tedy určitá forma reprízy. *„Samozřejmě vždy byly určité potíže s archivací jednotlivých kratších zpravodajských relací, jestli*

¹³⁰ Rozhovor s Tomášem Kublákem, členem redakce archivu zpravodajství. Příloha č. 25.

¹³¹ Rozhovor s Tomášem Kublákem, členem redakce archivu zpravodajství. Příloha č. 25.

¹³² Rozhovor s Tomášem Kublákem, členem redakce archivu zpravodajství. Příloha č. 25.

*archivovat nebo nearchivovat. Dříve totiž běžely zprávy v 10, ve 12 hodin nebo v 16 hodin. Měly kratší stopáž, ale příspěvky se u nich neustále opakovaly. Navíc pak byly delší zpravodajské relace jako například večerní Události, které vše zrekapitulovaly a u nichž byla archivace důležitá.*¹³³

Je nutné dodat, že ve všech případech se jednalo o archivaci v nejvyšším možném rozlišení, která má smysl pro opětovnou výrobu. Ze zákona je dané, že musí být archivováno veškeré kontinuální vysílání České televize. Protože se dříve kontinuální vysílání archivovalo na VHS a DVD v nižší kvalitě, není tento materiál znovu použitelný pro vysílání.

V 80. letech se archivovalo na dvoupalcové a jednopalcové nosiče. Ty už se na začátku 90. let používaly velmi sporadicky. Vedle toho se začaly používat kazety U-matic. Tyto kazety však byly vzápětí upozadřovány a nahrazeny nejprve analogovými Betacamy a později kolem přelomu tisíciletí digitálními Betacamy. Nyní se pro natáčení v terénu používají XDCAMy, ovšem uchovávání archiválií už probíhá prostřednictvím digitálního prostředí.¹³⁴ První digitální archiv ČT byl oficiálně spuštěn 1. 1. 2010. Ke vkládání materiálů nicméně docházelo už v průběhu roku 2009. Do doby vzniku digitálního archivu se muselo stále pracovat s kazetovými nosiči.

Digitální archiv znamenal průlom v oblasti archivace vysílání. Konkrétně DAPF měl k sobě připojen dodatečný software DART, který na dálku obhospodařoval importní rozhraní. DART zajišťoval, než signál přišel do režie a následně byl poslán divákům na obrazovky, archivaci daných videosouborů bez finální grafiky. Tím došlo k nahrání materiálu do DAPFu. V databázi vznikl nový řádek, k němuž byly přidružené videosoubory, zvukové soubory a metadata. Materiál určený k archivaci spadl do DAPFu jen se základními evidenčními metadaty a pracovníci archivu (pokračovatelé oddělení AZD – automatického zadávání dat) následně udělali podrobnější popis. Tak se dělo v režimu editace metadat.

Zatímco dnes je role systému Provys v ČT klíčová, na počátku fungování DAPFu byly tyto dva systémy odděleny a fungovaly zvlášť. Až později došlo k většímu propojení a jejich spolupráci. V roce 2016 byl spuštěn nový digitální archiv DAR. Role starého digitálního archivu DAPFu tedy byla upozaděna, a naopak ještě více stoupla role Provysu. Materiály jsou nyní ukládány do digitálního archivu DAR, ale jejich

¹³³ Rozhovor s Tomášem Kublákem, členem redakce archivu zpravodajství. Příloha č. 25.

¹³⁴ Rozhovor s Tomášem Kublákem, členem redakce archivu zpravodajství. Příloha č. 25.

detailní popis je v Provysu. Zatímco předtím byly videosoubory i metadata na jednom místě v DAPFu. Nespornou výhodou DAPFu bylo to, že měl jistě přívětivější uživatelské rozhraní. Byl vytvořen pro webový prohlížeč, čemuž také odpovídalo rozložení na monitoru, aby s ním mohl uživatel snadno pracovat. Z toho pak plyne dojem, že je Provys složitějším a na data bohatším systémem než DAPF. Tomu tak ale úplně není, protože co je nyní v Provysu, tak se v podobném množství nacházelo i v DAPFu, ovšem v trochu jiné podobě.

Ve zpravodajství byla snaha se těmto skutečnostem vyhnout, a proto ještě vznikl nový program Tondys (příloha č. 12). Ten slouží jako prohlížení Provysu a nelze v něm editovat. Spouští se také na webovém prohlížeči, a tak představuje pro redaktory přívětivou alternativu.

4.1.1 Propojení archivu zpravodajství s archivem sportu

Archivace sportovních pořadů a sportovních zpravodajských relací byla původně připojena k archivaci zpravodajství. Tyto dvě složky byly spojeny do jednoho oddělení. Způsob archivace byl většinou určen hlavně pro zpravodajství a sport tuto cestu následoval. V červenci 2016 však začalo organizační přeskupení a na začátku roku 2018 začalo samostatně fungovat oddělení s názvem redakce archivu ČT sport. Do té doby samostatný čistě sportovní archiv neexistoval a spadal pod zpravodajství. Nosiče byly pro archivaci sportu půjčovány ze stejného depozitáře jako pro zpravodajství a odevzdávány byly rovněž na stejné místo.

Je důležité dodat, že část sportovní produkce ještě ve 20. století sídlila v hlavní budově ČT na Kavčích horách. Řada záznamů se tedy pořizovala na nosiče, které jsou uloženy v depozitáři videotéky v hlavní budově. Kus sportovního archivu je stále uložen tam, jedná se hlavně o záznamy sportovních přenosů, které měly svůj režim popisování a svá metadata. Naproti tomu existovala archivace sportovních zpravodajských relací, která probíhala v budově OTN. Jednalo se zejména o Branky, body, vteřiny, sport byl ovšem součástí také nesporných zpravodajských relací a byl zpravidla umístěn na jejich konci. Později se k tomu přidaly i různé magazíny typu Time Out, které se rovněž začaly archivovat.

Proces archivace byl u sportovních pořadů stejný jako u těch zpravodajských. Na čistou kazetu technik v době vysílání pořad nahrál ve videorekordéru. Kazeta se odnesla do archivu, byla zanesena do evidenčního systému a uložena do depozitáře. „*Branky, body, vteřiny se ale popisovaly velice stručně: fotbal, Sparta – Slavia. Některá metadata*

*obstarávali pracovníci redakce archivu sami, něco popisovali sportovní redaktori. Případně poslali skript ve Wordu a pracovníci archivu to pak překlopili do systému.*¹³⁵

4.2 Dnešní metody archivace v redakci zpravodajství

Od 1. července 2016 byl v redakci zpravodajství spuštěn nový produkční a výrobní systém DNPS II, který nahradil předchozí verzi. Audiovizuální materiál je nyní ukládán do nového digitálního archivu DAR. Před nástupem DARu se pracovalo s digitálním archivem DAPF. V něm se za dobu jeho užívání nashromáždilo kolem 270 tisíc jednotek materiálů (může jít o vysílací příspěvky, pořady atd.).

Archivace materiálů se ve zpravodajství primárně rozděluje do čtyř hlavních skupin. Jsou to pořady, vysílací příspěvky (jednotlivé reportáže), agenturní příspěvky a hrubé materiály. Vedoucí osobou zpravodajského archivu je Ján Zaťko. Zpravodajský archiv je rozdělen na jednotlivé skupiny, které mají na starosti zvlášť archivaci pořadů, agenturních příspěvků nebo hrubých materiálů. Jejich práce se však může vzájemně překrývat. Zvláštní skupinu pak tvoří tři pracovníci starající se o archivaci aktuální publicistiky (například pořadu 168 hodin), kteří kromě publicistických pořadů obstarávají také archivace hrubých materiálů vzniklých v souvislosti s výrobou těchto relací.

4.2.1 Archivace pořadů a vysílacích příspěvků

Úplně na úvod je nutné vysvětlit postup při výrobě zpravodajství. V redakčním systému Octopus mají zpravodajské pořady svůj bodový scénář, jinak nazývaný „rundown“. Bodový scénář je po odvysílání vyexportován do „xml“ souboru. Tento soubor dokáže zobrazovat speciální program Mezixicht (příloha č. 3), pomocník pro pracovníky archivu. Mezixicht umožňuje prohlížet a třídit jednotlivé „rundowny“ a s tím související vysílací příspěvky. Z Mezixichtu jsou následně „rundowny“ a jejich obsah v noci odesílány do digitálního archivu DAR a do Provysu.

V Sonapsu se po odvysílání nachází videosoubor s kompletním pořadem. Jako příklad uveďme stěžejní pořady jako Události, Interview 24, Horizont apod. Ještě předtím, než se začne pořad zpracovávat z hlediska metadat, je nutné provést stříh tak, aby finální video obsahovalo pořad od úvodní znělky až po závěrečnou znělku a aby obsahem videosouboru nebylo nic jiného. Tento stříh obstarává manuálně pracovník

¹³⁵ Rozhovor s Tomášem Kublákem, členem redakce archivu zpravodajství. Příloha č. 25.

archivu Štěpán Hájek. Poté je materiál odeslán do jiného adresáře a z něho pak putuje ze Sonapsu do digitálního archivu a do databáze Provys. Po potvrzení archivace je materiál odeslán do archivu. V tomto okamžiku se z něj stává archiválie a má podle zákona speciální režim.

Za jeden den se v ČT nakupí velké množství pořadů. Přesun uložených audiovizuálních materiálů v plném rozlišení je náročnou operací, která by při běžném denním provozu mohla způsobovat komplikace. Proto se tak děje až v noci. Z tohoto důvodu je nutné si uvědomit, že proces archivace ani v dnešní digitální době není otázkou jednoho dne. Pondělní Události se večer odvysílají. V úterý Štěpán Hájek provede střih a až teprve ve středu je videosoubor v digitálním archivu. Podobným způsobem je opožděn také přesun bodových scénářů z Octopu, zde ovšem zdržení činí pouze jeden den. Rundown v podobě „xml“ souboru z pondělních Událostí se tak v programu Mezixicht může zobrazit už v úterý. Proto už první den po odvysílání dochází k jednotlivému třídění vysílacích příspěvků a utváření tematických celků z jednotlivých reportáží, ale nedochází ještě ke kompletní archivaci a dokumentaci celého odvysílaného pořadu.

Archivace a dokumentace celého pořadu nastává až druhý den po odvysílání. Důsledkem celého procesu je zejména to, že redaktoři ve vyhledávacím programu Tondys najdou archivované materiály nevyhnutelně s určitým časovým odstupem.

Druhý den po odvysílání se začíná naplno pracovat s pořady a startuje hlavní část archivace. V Provysu je nejprve řádek reprezentující pořad. Dvojitým kliknutím se pracovníci archivu dostanou do nového okna, kde se nachází detail pořadu. V něm jsou na jednotlivých řádcích přidružené záznamy. K jednomu pořadu může být teoreticky přiřazeno více záznamů (v takovém případě budou mít stejný IDEC – identifikační číslo), ve většině případů je ale u každého pořadu pouze jeden záznam. Více záznamů by mohlo být k jednomu pořadu přiřazeno v situaci, jestliže by existovalo například více jazykových verzí. Druhým případem, kdy by mohly být u jednoho pořadu uloženy dva záznamy, je materiál nacházející se ve starém archivu DAPF a zároveň v novém archivu DAR. Když totiž probíhala synchronizace databáze Provys s archivem DAPF, přibýly v Provysu řádky s pořady uloženými v DAPFu. Více záznamů k jednomu pořadu by se dalo přiřadit také přidáním stejného IDECu hrubým materiálům.

V Provysu následuje u pořadů editace metadat a popis. Do databáze se vkládají klíčová slova a stručné anotace. Krátké anotace by měly být napsány srozumitelně, aby jejich přečtením bylo jasné, o co jde. Vyplňuje se také seznam významných osobností,

kteře se v příspěvku vyskytly, místo a lokality natáčení. Okno „detail záznamu“ v databázi Provys umožňuje vkládání širokého spektra metadat.

Detail záznamu rovněž umožňuje zobrazit záložku zmíněných rundownů, které z Octopu přes Mezixicht putovaly až do Provysu, kde jsou zobrazeny jako tabulka (příloha č. 2). Každý řádek v rundownu představuje jednotlivé vysílací příspěvky. Na tomto příkladu lze dobře ilustrovat, že archivace pořadů je ve velké míře propojena s archivací vysílacích příspěvků. Po rozkliknutí jednotlivých vysílacích příspěvků lze opět vyplňovat metadata. Ta jsou převzata z bodového scénáře z Octopu. Už v redakčním systému tak lze ovlivnit nadcházející proces archivace. Závisí především na tom, jak detailně je popis v Octopu zpracován. Pokud se vyplní nesprávná textová pole nebo se sem nevloží dostatek informací, tak metadata následně v Provysu chybí. Tak se děje zejména ve chvíli, kdy se s určitými vysílacími příspěvky pracuje až do poslední chvíle před vysíláním a na podrobnější popis není čas. Ve většině případů však popis v redakčním systému funguje správně, metadata se vloží na relevantní místa, což ulehčuje proces archivace. Pracovníci archivu tato metadata kontrolují, upravují a u chybějících informací vkládají do textových polí zcela nový obsah.

Archivace pořadů a s tím spojených vysílacích příspěvků se obecně dělí do dvou obecných množin. Tou první jsou monotematické pořady (typicky Interview 24 – tedy jeden host, jeden moderátor a hlavní téma). V takovém případě není nutné pořad tematicky členit na více částí. Druhou množinou jsou tematicky pestré pořady jako Události nebo Zprávy, které obsahují klasické reportáže týkající se různých témat (příloha č. 1). Zde se hodí pořad rozčlenit na tematické celky. Pro účely archivace by ani nebylo vhodné, kdyby jednotlivé klipy přímo kopírovaly bodový scénář. K jednomu tématu totiž může být připojen text moderátora ve studiu, vysílací příspěvek (reportáž), živý vstup, rozhovor apod. Všechny tyto části vysílané v Událostech pak pracovníci archivu spojí do jednoho tematického celku a provedou popis. Materiál vzniklý tímto spojením se nazývá subklip. Editační okno Provysu umožňuje subklipy vytvářet. *„Pokud se pak budou vyhledávat odvysílané materiály související například s důchodovou reformou, bude k dispozici v archivu logický celek, který o tématu pojednává.“*¹³⁶

Pořady jsou také rozdělené na základě mapy pořadů. V této mapě je určen stupeň popisu. Nestrukturovaný plochý popis znamená pouze základní popis. Scénosled už je

¹³⁶ Rozhovor s Tomášem Kublákem, členem redakce archivu zpravodajství. Příloha č. 25.

detailnější a nejvíce informací je v podrobném popisu. Důležité pořady jako Události, Zprávy, Studio 6 apod. se popisují podrobněji. Mapa pořadů byla v minulosti aktualizována. Cílem redakce archivu rovněž bylo to, aby stejné pracovní postupy platily i pro televizní studia v Brně a v Ostravě.

*„V Interview 24 toho k podrobnějšímu popisu moc není, ale zase se tam na druhou stranu zaměřujeme na mluvené slovo. Z Newton Media převezmeme rozhovor v psané podobě a umístíme ho do databáze. Dále uvedeme jméno hosta, popíšeme, o čem se v rozhovoru hovořilo, a na závěr přidáme klíčová slova, která to tematicky zarámují.“*¹³⁷ Mapa pořadů zjednodušeně řečeno určuje, v jakém stupni podrobnosti je popis nutný. Mnohdy to ale vyplývá z logiky věci a může existovat pořad, který patří ve struktuře mapy níže, ale stane se něco výjimečného, co stojí za detailnější popis. V takovém případě se na to pracovníci archivu zaměří podrobněji a vytvoří k danému tématu subklipy.

4.2.2 Archivace agenturních příspěvků

Archivují se také příspěvky ze zahraničních agentur, jako jsou EBU, Reuters, AP atd. Zde je archivace o něco složitější, jelikož se na tyto materiály vztahují licenční závazky a porušování těchto závazků je trestáno vysokými pokutami. Je tedy potřeba, aby byla u archivovaného materiálu na první pohled vidět omezení z hlediska užití. Některé materiály není možné využít bez obnovení licence, jiné mohou být využity pouze za určitých podmínek a třetí skupinou jsou ty příspěvky, které je možné využít bez omezení. Každá agentura má svá vlastní pravidla pro užívání materiálů. Specifikem archivace u agenturního zpravodajství je cizojazyčnost. Popis se tak o něco liší oproti pořadům nebo vysílacím příspěvkům. Ovšem důležité je zmínit, že příspěvky z agentur mohou být součástí pořadů a vysílacích příspěvků (např. pořad Horizont), což se pak opět projeví v procesu archivace a popisu. Materiál ze zahraničí ovšem nemusí pocházet pouze z agenturního zpravodajství. Česká televize má svou síť zahraničních zpravodajů. Materiál natočený těmito zpravodaji je pak produkcí ČT a nevztahují se na něj žádná omezení.

4.2.3 Archivace hrubých materiálů

Proces archivace hrubých materiálů začíná už nabitím do systému DNPS. Redaktor se vrátí z natáčení a ještě předtím, než materiál sestříhá, musí ho pomocí

technika vložit do systému. Následně se stříhá na střížnách XPRI. Jak už bylo zmíněno, výhodou současného DNPS je, že základní stříh je možný na kancelářských počítačích redaktorů. Závěrečný stříh se ovšem vytváří ve spolupráci s technikem, který je za výslednou podobu stříhu odpovědný. Vzniklý produkt je propojen s redakčním systémem Octopem a po odvysílání následuje jeho archivace. Můžeme ovšem říci, že k důležitým částem archivace dochází již v systému Sonaps. Už při vkládání hrubých materiálů do DNPS totiž musí technik jednoduše popsat daný materiál. Mezi hlavní položky popisu patří titulek (název natáčené akce), jméno redaktora, jméno kameramana, zadavatel (tedy redakce) a datum. Každý hrubý materiál pak má v systému DNPS své identifikační číslo (IDEC), ovšem lze ho najít také podle data vytvoření, což je zejména pro redaktory praktičtější. K detailnějšímu popisu hrubých materiálů při nabití do systému nedochází, a to z pochopitelných důvodů. Materiál je vkládán do systému zejména kvůli vysílání, ne primárně kvůli archivaci, a zároveň na detailnější popis mnohdy není čas. *„Naší snahou je, aby vše fungovalo rychle. Souvisí to s tím, že jeden hrubý materiál se může používat pro více pořadů najednou – například do odpoledních zpráv, ale také do Událostí apod.“*¹³⁸

4.3 Budoucnost archivace v redakci zpravodajství

Digitalizace nerovná se automaticky zjednodušení. Objem práce se naopak spíše násobí a procesy se stanou složitějšími. Všechny materiál je třeba detailně popsat, přidat metadata. Kazety dříve jistojistě ležely v regálu, byť se hromadily, ale hledat v digitálním archivu mezi tisíci položek může být ještě komplikovanější, chybí-li metadata. Proto musí být materiál pomocí klíčových slov, anotací nebo dalších položek lehce dohledatelný. Díky na míru vytvořenému systému DNPS II a digitálnímu archivu DAR jsou všechna rizika omezena a záleží spíše na práci redaktorů zpravodajského archivu. S nástupem nového digitálního archivu DAR stoupla role Provysu a starý archiv DAPF je postupně upozadován.

Kapacita současného digitálního archivu je dostatečná. *„V novém digitálním archivu DAR, který nahradil předchozí DAPF, máme obrovské knihovny s velkou kapacitou. Je tam kapacita nejen pro audiovizuální, ale také pro zvukové záznamy. Je to*

¹³⁷ Rozhovor s Tomášem Kublákem, členem redakce archivu zpravodajství. Příloha č. 25.

¹³⁸ Rozhovor s Jánem Zaťkem, vedoucím redakce archivu zpravodajství ČT. Příloha č. 24.

navíc úložiště, které se dá v budoucnu rozšiřovat. Technologie za chvíli zestárne, a tak či tak nás bude čekat rozšíření a vylepšení.“¹³⁹

Strategie ČT je vše soustředit do nového digitálního archivu DAR, kam by jednoho dne měl být všechn obsah vložen. A to včetně starších archiválií tak, aby byly lehce dohledatelné a bezpečně uložené a aby neexistovalo více variant kde hledat (analogové Betacam, digitální Betacam, starý digitální archiv DAPF, nový digitální archiv DAR).

¹³⁹ Rozhovor s Irenou Wintrovou, vedoucí Archivu a programových fondů ČT. Příloha č. 20.

5. Archivace v redakci sportu

5.1 Historie archivace v redakci sportu

Redakce sportu vznikla v rámci Československé televize v roce 1956. Vladimír Drbohlav, dnes vedoucí zahraničních operací programu ČT sport a komentátor, se stal externistou v redakci sportu v roce 1971 a začal se podílet na tvorbě sportovní zpravodajské relace Branky, body, vteřiny (zkráceně BBV, v letech 1980 až 1998 Branky, body, sekundy), vysílané nepřetržitě od roku 1956. Postupem času se Vladimír Drbohlav stal duší a nenahraditelnou postavou archivace v redakci sportu. K výrobě BBV přišel jako student. Kromě externí práce rovněž pracoval jako asistent režie, asistent produkce, a dokonce natočil také pár příspěvků jako kameraman. Důkladně se tedy seznámil s prací spojenou s výrobou tohoto pořadu. *„Nejprve jsme zdělili systém zaběhnutý z 60. let. Každý pořad byl po odvysílání rozdělen na jednotlivé sekvence a odevzdával se do archivu. Vysílali jsme z Měšťanské besedy ve Vladislavské ulici. Archiv byl hned ve vedlejší budově na půdě. Tam se dalo najít vše od roku 1958, ačkoliv systém ukládání byl trochu zmatečný. Pořád se jednalo o filmovou technologii. Základní surovinou byl stále 16mm film.“*¹⁴⁰

Manipulace s filmovou technologií ovšem byla zdlouhavá. Po příjezdu z natáčení se muselo nejméně hodinu čekat na vyvolání. Pak se teprve mohlo stříhat a používat materiály do vysílání. I tak byla hodina v tehdejší době poměrně málo, jakkoli se to z dnešního pohledu zdá dlouho. Neustálé vytváření nového a nového materiálu následně začalo limitovat prostory, ve kterých se archivovalo. Navíc pak přišel nástup nové záznamové technologie – magnetického záznamu, který vyžadoval úplně jiný přístup.¹⁴¹

V roce 1979 se začalo vysílat z nově postavené budovy OTN na Kavčích horách. Ta měla původně fungovat jako Výzkumný ústav rozhlasu a televize. Měšťanská beseda už tehdejšími potřebami značně nevyhovovala. *„Pohromadě ji držely asi jen kabely.“*¹⁴² Uprostřed města navíc přibývaly i dopravní problémy. Po přesunu zpravodajství z Měšťanské besedy se v letech 1980 až 1981 rozhodlo, že se celý archiv přesune do ideální lokace s dlouhodobou perspektivou. Televize koupila objekt bývalého mlýna na

¹⁴⁰ Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, ved. zahraničních operací programu ČT sport. Příloha č. 26.

¹⁴¹ Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, ved. zahraničních operací programu ČT sport. Příloha č. 26.

¹⁴² Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, ved. zahraničních operací programu ČT sport. Příloha č. 26.

řece Sázaově. Když se vysílalo z Besedy, nebyl problém archiv navštívit. Když pak ale archiv sídlil mimo Prahu, jezdilo se tam pouze dvakrát týdně. Ukládány tam byly jak Televizní noviny, tak Branky, body, vteřiny. Zpočátku vše vypadalo ideálně, ale technologie se začala měnit a film postupně ustupoval.¹⁴³

Archiválie pak byly napadeny plísní. *„Jako člen stávkového výboru jsem v roce 1989 viděl ony papíry. A ať byl generální ředitel Jan Zelenka jakýkoliv, pořád to byl novinář. V roce 1986 mu napsali, ať archiválie napadené plísní skartuje. On to však zamítl, protože si byl vědom toho, že to byly mimořádně hodnotné materiály. Sice to nebylo použitelné, ale Japonci už v té době vyvíjeli technologii, která byla posléze u nás využita v 90. letech, když se zachraňovali různé jiné pořady (s Horníčkem, s Werichem apod.). S podobným problémem poškození archiválií se potýkali na celém světě. Zelenka byl pak ovšem odvolán a generálním ředitelem se stal Libor Batrla, který to skartování v roce 1988 podepsal. Takže tyto materiály byly nenávratně pryč – kompletní obrazová dokumentace našeho sportu za více než čtvrt století. Přitom ty náklady nebyly až tak astronomické – například Američani po nás chtěli záběry Martiny Navrátilové, jak v mládí vyhrává žákovské turnaje. Podle pozdějších propočtů, kdybychom tyto archivní záběry zpeněžili, stačilo by to na revitalizaci dosavadního archivu. Jenže to by museli tehdejší mocipáni myslet. Vše bylo nenávratně smazáno, tento absolutně jedinečný obrazový archiv dějin, velmi specifické části kultury Československa, je nenávratně pryč.“¹⁴⁴*

5.1.1 Telemagnetický záznam posunem ve sportovním zpravodajství

Později byl vynalezen telemagnetický záznam (TMZ). Ovšem pro Československo, stejně jako pro celý východní blok, platilo pro výrobce nesmlouvavé vývozní embargo. A tak sem byl v 60. letech první stroj propašován tajně přes Jugoslávii. Vedle toho ještě existovaly telerecordingové záznamy. Filmová kamera snímala to, co se vysílalo. Telerecording se ovšem ve sportu nevyužíval tak často, jelikož se musel dopředu objednat a jeho provoz byl nákladný. *„Pamatuji si na jeden zcela výjimečný případ. V roce 1962 se konalo mistrovství světa ve fotbale v Chile a Československo se dostalo do finále. Tenkrát ještě neexistovaly telesatelitní družice. V Chile se tedy záznam s tímto zápasem naložil do letadla. Eurovize měla tehdy už*

¹⁴³ Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, ved. zahraničních operací programu ČT sport. Příloha č. 26.

¹⁴⁴ Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, ved. zahraničních operací programu ČT sport. Příloha č. 26.

*zabezpečené pevné sítě tras. Letadlo přistálo ráno v Evropě a pak se ten materiál, tuším, z Německa šířil linkami Eurovize dál. Pro komentátory to ale byl vlastně přímý přenos, protože to předtím neměli šanci zhlédnout. Tehdy ČST celý šampionát v Chile neměla k dispozici, ale po úspěšném postupu se dokoupilo semifinále a finále. A nějaký pán z Chebu se mě ptal, že určitě viděl reprízu tohoto finále. Nejprve jsem mu nevěřil a myslel jsem si, že se díval na západoněmeckou televizi. Nedalo mi to a šel jsem za Vitem Holubcem a ten mě odkázal na Rada Siváčka. Tomu se tehdy skutečně podařilo udělat první reprízu v historii československého sportu. Rado Siváček telerecordoval finálový zápas z Chile a při tom se mu povedlo na magnetofon zvlášť nahrát také komentář Karola Poláka a Víta Holubce. Synchronizace obrazu a zvuku nebyla ideální. Ale repríza se odvysílala a Vít Holubec pak prohlásil, že se poprvé při komentování slyšel.*¹⁴⁵

Ve sportovním zpravodajství byl poprvé použit magnetický dvoupalcový záznam na ampexovém přístroji v roce 1969. Režisérka Daniela Stratilová ho využila při vyhrocených zápasech hokejové mistrovství světa ve Stockholmu mezi Československem a Sovětským svazem. Povedlo se jí zmobilizovat techniky a zápasy nechala nahrát. Tehdejší norma na jeden střih činila až dvacet minut. První zápas, který skončil vítězstvím 2:0, se tehdy stihl sestříhat a odvysílat ještě téhož dne v Televizních novinách. Druhé vítězství 4:3, kde padlo více gólů, bylo na střih o něco náročnější. Na delší čas to ovšem bylo poslední použití této magnetické technologie ve sportovním zpravodajství.¹⁴⁶

Technologie se časem posunula dopředu, čehož využili i v redakci sportu. Reportáže, které nebyly na filmové technologii, se prvně začaly ve zpravodajství používat v letech 1976 a 1977, více pak až v roce 1978. Pořád to však bylo spíše ojediněle. Přístroje, které takový záznam umožňovaly, byly velké a těžké. Teprve na začátku 80. let začal telemagnetický záznam film výrazně vytlačovat. Rovněž se začalo s něčím do té doby nevídaným. Ze zápasů, které se hrály na stadionu Bohemians ve Vršovicích nebo na Slavii a někdy i na Spartě (kde to bylo podmíněno rychlým příjezdem z Letné na Kavčí hory), už pronikly materiály z prvního poločasu přímo do večerního zpravodajství. Za kameramanem tehdy chodil technik, který s sebou tahal na stojánku záznamový stroj, jenž uvnitř uchovával velký pásek. Tento pásek se poslal na

¹⁴⁵ Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, ved. zahraničních operací programu ČT sport. Příloha č. 26.

¹⁴⁶ Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, ved. zahraničních operací programu ČT sport. Příloha č. 26.

Kavčí hory, vybraly se z něj nějaké tři sekvence, a pokud se vše stihlo rychle, mohl být materiál připraven do večerního vysílání.¹⁴⁷

Od roku 1978 se začaly nahrávat Televizní noviny a Branky, body, vteřiny (BBV) jako celek. Vladimír Drbohlav tehdy působil v roli dramaturga BBV. V roce 1981 zjistil, že dosavadní nahrané pořady jsou sice zachované u zpravodajství, ale někdo nařídil smazat ty sportovní, protože je nepovažoval za důležité. Dalším důvodem bylo šetření pásků. Konkrétně se jednalo o BBV od podzimu 1979 až do prosince 1981. Tyto relace byly nenávratně ztraceny. Od roku 1981 si tak Vladimír Drbohlav na archivaci BBV dohlížel sám a zajistil, že se odvysílané díly dostaly do archivu. Nedávno se rovněž přišlo na to, že politické zpravodajství z 60. a 70. let zůstalo zachováno. To znamená, že v archivu existují příspěvky, které byly součástí sportovních pasáží tehdejších Televizních novin. Byly to sice pouze asi dvě až tři minuty a jednalo se o velmi krátké útržky, i tak to ale sportovním redaktorům pomohlo při dohledávání různých gólů a cenných momentů z minulosti. Jinak se v tomto zmíněném období musí redaktoři opírat o Národní filmový ústav.¹⁴⁸

Vladimír Drbohlav pak vzal archivaci do vlastních rukou, aby se už neopakovaly chyby z let minulých, přesto se téměř po celou dobu musel potýkat se značnými komplikacemi a nepříznivými okolnostmi. V 80. letech začal stříhat základní archivační pásy. V Československé televizi se už od 60. let připravoval pořad Sport roku. To byla jediná archivační věc, která se vytvářela pravidelně. Původně byl připravován hodinový pořad, později dokonce 90minutový a vysílalo se o Vánocích nebo před Novým rokem. V pořadu se tvůrci vraceli k těm nejdůležitějším sportovním okamžikům uplynulého roku. Protože Československo se stalo v roce 1969 federací, střídaly se Praha a Bratislava ve vytváření pořadu. Materiál v archivu vydržel dodnes a je tak cenným bohatstvím té doby. A to i přesto, že obsah byl limitován stopáží, hodně se stříhalo a své zastoupení v pořadu měl také například Svazarm (Svaz pro spolupráci s armádou). Původně se pořad vytvářel na film. Vladimír Drbohlav k tomu měl jako dramaturg zpravodajství hodně blízko. Od let 1985 a 1986 začal pořad stříhat elektronicky a staré filmy přepsal na novější nosiče. Problém spočíval v tom, že bratislavské souhrny se po roce 1989 ztratily. Drbohlav tehdy do procesu archivace zasvětil slovenskou kolegyni Katarínu Markovičovou, která se archivu v Bratislavě věnovala a měla o něm přehled.

¹⁴⁷ Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, ved. zahraničních operací programu ČT sport. Příloha č. 26.

¹⁴⁸ Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, ved. zahraničních operací programu ČT sport. Příloha č. 26.

Po roce 1990 však zůstala v Americe a sportovní archiv po ní v Bratislavě nikdo nepřevzal. Když se tyto souhrny po rozdělení republiky hledaly, nikdo o nich neměl tušení. „Bohužel, to vše jsou velké nenávratné ztráty. Například jsme všude sháněli vítězství Anny Chmelkové, která se v roce 1966 v Budapešti stala mistryní Evropy v běhu na 400 metrů. Byl to její životní závod a pak už nikdy takového velkého úspěchu nedosáhla. Byl to přenos a přenosy se tehdy nezaznamenávaly, takže to v archivu nebylo. Ovšem mám v paměti, že tento závod byl ve Sportu roku. Rado Siváček nebo někdo jiný to tam nastříhali. Jenže ta páska se ztratila a už jsme ji nikdy nenašli. Na doklad vítězství Anny Chmelkové se dnes používají záběry z nějakého jiného závodu, ale žádný záběr z Budapešti bohužel neexistuje. To jsou přesně okamžiky, kdy archivář nebo historik trpí. Ví přesně, co se stalo, ale nemůže to dohledat.“¹⁴⁹

Telemagnetický záznam začal postupně vytlačovat filmovou technologii, ale ani jeho začátky se neobešly bez komplikací, které museli redaktoři a dramaturgové sportovní redakce řešit. Postupem času však tento způsob práce mohl zpestřit vysílání. Kvalita některých pásků byla taková, že se po čtyřech letech rozpadly. Buďto se musely rychle přepsat, nebo už ani přepisu nebyly schopné. Pak přišla nabídka východoněmeckého ORWO. Na první pohled to vypadalo, že by tato značka mohla splňovat potřebnou kvalitu. Byla dokonce levnější než západní technologie. Nakonec ORWO vydrželo pouze dva roky. Technologie záznamů se poté různě střídaly, až se do Československé televize dostalo něco, co zde následně bylo dlouho symbolem sportu. Stříhová jednotka – takzvaný TMZ 4. Nevýhodou této technologie bylo, že po nahrání pásku si člověk nebyl jistý, jestli je vše nahrané bez chyby. Materiál se tedy musel znovu zhlédnout a zkontrolovat, zda nedošlo k výpadkům či chybám. Jestliže existoval originál, tak se případný výpadek dal opravit a nahradit, jestliže neexistoval, tak k opravě dojít nemohlo. U světových výrobců záznamů se dlouho vyvíjela tzv. kontrolní hlavice, která tyto chyby kontrolovala a likvidovala je tak, že střihač rovnou při nahrávání dostával zprávu, jestli je vše nahrané v pořádku nebo dochází k potížím. Podobný systém vyvíjeli v první řadě Japonci, ale uvedení na trh se oddalovalo, a tak to využili západoněmečtí výrobci s technologií bez kontrolní hlavice, ale garancí maximální kvality. Bylo jasné, že jde o koncepčně zastaralý a přechodný typ, ale Němci s ním na světových trzích v osmdesátých letech prorazili. Na Kavčích horách tak byla najednou k dispozici technologie ze Západního Německa, která byla tak kvalitní, že

¹⁴⁹ Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, ved. zahraničních operací programu ČT sport. Příloha č. 26.

minimalizovala téměř všechny dosavadní chyby. Náklady na provoz navíc nebyly tak vysoké.¹⁵⁰

Stříhová jednotka byla pro potřeby redakce ideální. Vytvářelo se na ní sportovní zpravodajství i různé pořady typu Sportovní ozvěny. Pomocí ní se zpracovávaly také přehledy evropských fotbalových pohárů. Došlo k velkému posunu práce v redakci. Díky spolupráci v rámci EBU (European Broadcasting Union) měla redakce přístup ke zpravodajství skoro ze všech evropských pohárových zápasů, toho se využívalo ve velkém. Od výrobce stříhové jednotky existoval požadavek, aby přístroj pracoval v maximální zátěži. To sportovní redakce mohla zaručit. Zároveň ale výrobce dával celé jednotce životnost čtyři až pět let. Na Kavčích horách stříhová jednotka vydržela 12 let až do roku 1994. Pakliže se nekonalý sjezd KSC nebo další mimořádné události, kvůli kterým by byl sport z tohoto pracoviště sport vyhnán, byla stříhová jednotka TMZ 4 využívána téměř výhradně sportovní redakcí.¹⁵¹

Změna technologie se týkala také personální stránky. V roce 1980 padla norma jednoho stříhu na 15 minut. Po přechodu z Měšťanské besedy na Kavčí hory odešla velká část techniků, protože se odmítali přizpůsobit novému systému stříhu. S nástupem nové technologie žádali rovněž nové podmínky. Místo nich přicházeli noví technici, kteří v telemagnetickém stříhu vycítili produkty nové doby. Došlo tedy k velké proměně. Lidé spjatí s filmovou televizí se těžko smiřovali s tím, že tato technologie končí.¹⁵²

5.1.2 Sportovní ozvěny

Významnou spolupráci dokázal Vladimír Drbohlav navázat v rámci EBU. Ze spolupráce Československá televize velmi dobře těžila. V listopadu 1979 byl Drbohlav představen Eriku Berthovi z EBU. Ten zastával názor, že když existuje vzájemná výměna pořadů, tak se nemusí týkat pouze ucelených programových celků. Tou dobou se už tedy vyměňovaly také zpravodajské materiály. Přenos prostřednictvím stálých tras umožňoval získávat pouze jeden den staré věci. Právě Berth tehdy prosadil od roku 1979 tzv. Eurovision Sport Exchange (EVS). Jednotlivé státy si tak vyměňovaly sportovní příspěvky. „*My jsme sice byli členy Intervize (OIRT), ale technické propojení existovalo a za možnost užití obsahu výměny jsme se tedy zavázali, že do toho budeme*

¹⁵⁰ Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, ved. zahraničních operací programu ČT sport. Příloha č. 26.

¹⁵¹ Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, ved. zahraničních operací programu ČT sport. Příloha č. 26.

¹⁵² Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, ved. zahraničních operací programu ČT sport. Příloha č. 26.

*přispívat svým dílem, když se budou konat nějaké zajímavé akce. EVS nám už od roku 1980 umožnil obrovským způsobem zlepšit obsahovou náplň vysílání. Právě díky této výměně jsme v roce 1982 založili Sportovní ozvěny. Tyto příspěvky obsahovaly opravdu to nejkvalitnější, co v nabídce světového sportu bylo. Samozřejmě docházelo k různým sporům, třeba o tom, jestli se může vysílat Martina Navrátilová. Nejdříve se nemohla vysílat vůbec, pak padlo rozhodnutí, že až od semifinále. Někdy se nám pak podařilo tyto embargované materiály propašovat do vysílání. Důležité však bylo, že jsme je vůbec měli.*¹⁵³

Na obrazovkách se tak s nástupem televizního magnetického záznamu stále častěji objevovaly stříhové pořady. Vedle Sportovních ozvěn to byly například Pohárový výběr a Zrcadlo kvalifikace. Sportovní ozvěny (původně od roku 1982 Sport v měsíci a Sport v zahraničí, až od roku 1984 Sportovní ozvěny) shrnuly za uplynulé období sportovní dění ve světě i u nás.¹⁵⁴ Vznik všech zmíněných pořadů byl dobrým předpokladem pro naplňování sportovního archivu kvalitním obsahem.

Od roku 1982 začal Vladimír Drbohlav archivovat Sportovní ozvěny na pásky. Zprvu to byl jeden měsíčně. Nejprve na dvoupalcové nosiče, později na BCM pásky (třičtvrtěpalce). Části Sportovních ozvěn se pak daly využít pro Sport roku nebo když se například hledaly archivní záběry do zpravodajství. To zcela změnilo styl a systém práce ve zpravodajství.¹⁵⁵

Ve druhé polovině 80. let se Vladimír Drbohlav chopil také velkých akcí, které začal sám archivovat. Jeho záměrem totiž bylo, aby olympiády zůstaly zachované. Olympijské hry 1984 ještě zarchivoval zpětně a chyběla u nich archivace přímých přenosů, ovšem podařilo se uchovat tehdejší magazíny, které se vysílaly z Prahy. Od roku 1988 už pak archivoval všechny olympiády. Vybíral stopy a medaile všech českých sportovců. Podobným způsobem ukládal také zápasy fotbalové a hokejové reprezentace nebo hokejovou ligu.¹⁵⁶

¹⁵³ Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, ved. zahraničních operací programu ČT sport. Příloha č. 26.

¹⁵⁴ ZÁRUBA, Robert. Svědectví o historii Hlavní redakce tělovýchovy a motorismu Československé televize Praha. Praha: Fakulta žurnalistiky Univerzity Karlovy, 1989. Str. 257.

¹⁵⁵ Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, ved. zahraničních operací programu ČT sport. Příloha č. 26.

¹⁵⁶ Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, ved. zahraničních operací programu ČT sport. Příloha č. 26.

Naneštěstí se nikdy v redakci nepodařilo zaměstnat archiváře, který by práci Vladimíra Drbohlava alespoň částečně převzal. Ačkoliv redakce o takového pracovníka žádala, vedení vždy žádost zamítlo.¹⁵⁷

Archiv a programové fondy dnes sídlí ve velké budově Kavčích hor. I v budově OTN je ale videotéka v rámci archivu zpravodajství, kam se archivní věci pro účely zpravodajství ukládaly. Budova OTN podle Vladimíra Drbohlava vždy fungovala svým způsobem autonomně. Ukládali se sem sestříhané a vybrané věci. Například skončilo ME v atletice, Vladimír Drbohlav sestříhal českou účast, a to nejen medaile, ale i nějaké další solidní výsledky. Podobně zpracoval i výkony jiných mimořádných osobností. Z 20 hodin vysílání vznikla přibližně hodina a půl. Takto popsany pásek pak byl uložen a vše ostatní se smazalo. Pásky se totiž musely neustále recyklovat. V případě mimořádných úspěchů (olympijských medailí, důležitých zápasů fotbalové reprezentace) se zarchivovaly celé přenosy. Po roce 1989 padla některá nařízení a nebyl už takový problém archivovat i celé zápasy či závody. Nemohly se zachovávat všechny, ale podstatné momenty byly vybrány. Vladimír Drbohlav předal do videotéky velké budovy Kavčích hor ty zápasy, kdy se bojovalo o medaile, dále hokejová čtvrtfinále a všechny fotbalové zápasy na velkých šampionátech. To vše bylo uloženo v tzv. „zlatém fondu“, na který se nesmělo sáhnout. Byl hlídán a červeně označený. Za celou dobu se nedopatřením omylem smazaly jen čtyři pásky. Takto to fungovalo až do roku 2004.¹⁵⁸

Vedle toho všeho se ještě museli redaktori vyrovnávat s nástupem nových technologií a ty staré zpracovávat tak, aby v budoucnu nedošlo k jejich ztrátě. V 90. letech se přecházelo z končících BCM. To byl výlučný formát, spojený s již zmiňovanou německou stříhovou jednotkou na TMZ 4. Vše se muselo přepsat 1:1 nebo smazat. Při přepisu navíc docházelo k výraznému snížení kvality. „*Pamatuji si, jak jsem bojoval se zápasem z EURO 1980, kde jsme hráli o bronz s Italy. Zápas muselo rozhodnout až prodloužení a následné penalty. Konce pásků nebyly kvalitní. Tento přepis jsme dělali asi pět dnů, z toho samotné penalty zabraly tři dny. Nakonec jsem to zachránil i s komentářem. Jak říkám, můj život je přepis.*“¹⁵⁹

¹⁵⁷ Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, ved. zahraničních operací programu ČT sport. Příloha č. 26.

¹⁵⁸ Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, ved. zahraničních operací programu ČT sport. Příloha č. 26.

¹⁵⁹ Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, ved. zahraničních operací programu ČT sport. Příloha č. 26.

5.1.3 Vznik samostatného sportovního programu

V roce 2003 obsadil pozici šéfredaktora redakce sportu Otakar Černý. Ve svém projektu, s nímž uspěl ve výběrovém řízení, měl rovněž zahrnut vznik sportovního programu. Tehdejší generální ředitel Jiří Janeček měl odlišnou představu – vznik sportovně-zpravodajského kanálu. Než se tak vidina vzniku samostatného sportovního kanálu stala skutečností, prošel plán několika etapami vývoje.¹⁶⁰ Ke konečné realizaci přispělo také spuštění digitálního vysílání na území České republiky. To naskýtalo nové možnosti. V květnu 2005 byl spuštěn zpravodajský kanál ČT 24. Začátek vysílání sportovního programu ČT4 Sport byl naplánován na úvodní den zimních olympijských her v Turíně 2006.¹⁶¹

Vysílání ČT4 bylo skutečně zahájeno v první den zimní olympiády – 10. 2. 2006 v 9 hodin dopoledne. V době olympijských her nový kanál sloužil pouze jako doplňující, protože veškeré hlavní vysílání bylo na ČT2.¹⁶² Otakar Černý popsal realizaci vzniku sportovního programu následovně: *„Realizace náročná nebyla vůbec. My jsme dostali v září 2005 za úkol od generálního ředitele Janečka vybudovat sportovní program s tím, že ho 10. února musíme spustit, protože začne olympiáda. A to samozřejmě lidi okolo mě říkali: ‚Ty jsi se zbláznil!‘ My jsme říkali, že ne, že to zkusíme, že do 10. února máme spoustu času.“*¹⁶³

Spektrum sportů, které se po olympijském vysílání začaly postupně objevovat na ČT4, bylo velmi široké. Na prvním místě byla česká účast. Vysílal se ale například i golf a Česká televize pořídila práva také na biatlon, který se v nadcházejících letech stal v Česku fenoménem.¹⁶⁴ Počet sportovních pořadů se se vznikem samostatného kanálu samozřejmě mnohonásobně zvýšil. S touto změnou Vladimír Drbohlav oznámil, že bude hlídat pouze zpravodajské věci. Ovšem po třech letech se zjistilo, že raději aby nic neuteklo, archivovalo se takřka vše. Byl tedy velký nedostatek nosičů. Proto přišel požadavek od vedení, že mají-li být olympijské hry ve Vancouveru v roce 2010 na

¹⁶⁰ KALEMBA, Jiří. ČT 4 Sport – vize, současnost, budoucnost. Praha: Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy, 2007. Vedoucí práce Martin Lokšík. Str. 26.

¹⁶¹ RÍMSKÝ, Prokop. Historie Redakce sportu České televize v letech 1993–2015. Praha: Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy, 2016. Str. 82.

¹⁶² KALEMBA, Jiří. ČT 4 Sport – vize, současnost, budoucnost. Praha: Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy, 2007. Vedoucí práce Martin Lokšík. Str. 37.

¹⁶³ RÍMSKÝ, Prokop. Historie Redakce sportu České televize v letech 1993–2015. Praha: Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy, 2016. Str. 82.

¹⁶⁴ RÍMSKÝ, Prokop. Historie Redakce sportu České televize v letech 1993–2015. Praha: Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy, 2016. Str. 91.

obrazovkách ČT, bude nezbytné nějaké nosiče uvolnit. V návaznosti na to se smazalo kolem osm tisíc kazet.¹⁶⁵

Redakce zpravodajství v roce 2010 cíleně přešla od nosičů a začala ukládat materiály na digitální úložiště, byla tak o krok napřed před sportovní redakcí. „*Věděl jsem, že u nás ve sportu to nepůjde hned, ale že výhledově je to jediná možnost. Zase nás ale pronásledovaly odklady: začnete s tím po londýnské olympiádě. Vše se odsouvá až po Soči, ale pro rok 2015 už s tím počítejte. Nakonec jsme se dočkali ve druhé polovině roku 2016 a naplno až v roce 2017. S nástupem DNPS II už jsme se na to také napojili.*“¹⁶⁶

Ve videotéce ve velké budově Kavčích hor však stále zůstává kolem 14 tisíc kazet se sportovním vysíláním. Jejich třídění je v procesu. Každý sport by měl mít svého garanta, který určí, co se smaže a co se zachová pro uložení do digitálního úložiště. Vladimír Drbohlav se staral o archivaci olympijských her, fotbalu, před příchodem Roberta Záruby i o hokej. Dvě sportovní odvětví ale nearchivoval – motorismus a dostihy. Na archivaci dostihových materiálů dohlížel Marek Svačina. Ve zmíněné videotéce však stále leží desetiletí pořadů z motorismu, často unikátní věci a byla by jistě ztráta tento obsah smazat.¹⁶⁷

Při uchovávání archiválií může někdy vzniknout chyba v evidenci. To se také stalo u cenného sportovního archivu. Ve zlatém fondu, který Vladimír Drbohlav předával do videotéky a který obsahoval to nejcenější z hlediska sportovního archivu, najednou nesesedla čísla a názvy kazet. Přišlo se na to, když produkce marně hledala Poborského památný gól ze čtvrtfinále mistrovství Evropy 1996. Kazeta z ničeho nic neexistovala. „*To ale nebylo možné, protože jsem ji tam sám vlastnoručně odnesl. Pak jsme přišli na to, že při komplexním přesunu počítačových podkladů zlatého fondu došlo k nepříjemné systémové chybě a následně se to snad napravilo.*“¹⁶⁸

Zarchivované materiály ze zlatého fondu se používaly zejména při kulatých výročních slavných sportovních událostí. Vysílán byl v minulosti pořad Archiv, ve kterém se opakovaly například zápasy z Nagana. Dnes se pořad nazývá Archiv Z a má ho na starosti Robert Záruba. Ten se také začal v 90. letech precizně starat o archivaci

¹⁶⁵ Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, ved. zahraničních operací programu ČT sport. Příloha č. 26.

¹⁶⁶ Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, ved. zahraničních operací programu ČT sport. Příloha č. 26.

¹⁶⁷ Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, ved. zahraničních operací programu ČT sport. Příloha č. 26.

¹⁶⁸ Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, ved. zahraničních operací programu ČT sport. Příloha č. 26.

ledního hokeje. Postupně do systému zapracoval více lidí, dodnes se o archivaci fotbalu a hokeje stará také externistka v archivu ČT sport Marcela Volfová.

Přechod na systém DNPS II a digitální úložiště umožnily archivovat značně rychleji. Když se pracovalo s nosiči, dodělával Vladimír Drbohlav archiv z olympiády čtyři nebo pět měsíců po jejím skončení. Před OH 2018 byla dopředu stanovena kritéria pro oddělení Petra Nosálka, které dokázalo olympijské hry zpracovat velmi rychle. Ani ne měsíc po olympiádě byly archivační práce dokončeny.¹⁶⁹

Měsíční souhrny nakonec vytvářel Vladimír Drbohlav dlouhých 34 let. Začal s nimi v roce 1982 a skončil v roce 2016. V roce 2017 zarchivoval pouze některé větší události – veškeré atletické podniky a mezinárodní fotbalové zápasy. Pak už i sport přešel na systém DNPS. *„Prostřednictvím výměny v rámci EVS jsme se v minulosti dostali k mnoha cenným materiálům, které bylo nutné zachovat a doufejme, že už se nebude opakovat minulost, kdy došlo v archivu ke značným ztrátám.“*¹⁷⁰

5.1.4 Archivace kontinuálního vysílání

Archivace kontinuálního vysílání vychází ze zákona a týká se samozřejmě i programu ČT sport. Slouží například jako důkaz, že byly splněny povinnosti v rámci reklamy. Když se kontinuální vysílání dříve ukládalo na obyčejná DVD, obsahovalo časový kód. *„Víme tedy, co se kdy odvysílalo. Z tohoto důvodu je to ale pro vysílání nepoužitelné. Pro plnohodnotnou archivaci je potřeba čistá trasa. A pak také věci, které se do vysílání nevešly, ale původní přenos je obsahuje. Vzpomínám si třeba na jeden konkrétní případ, kdy Gabriela Koukalová (tehdy ještě Soukalová) poprvé vyhrála Světový pohár v ruském Chanty-Mansijsku. Biatlonový přenos jsme museli utnout, protože následoval hokej, ale trasa se nabírala dál včetně stupňů vítězů a tradičního čestného kola oceněných na sobím spřežení. – prostě další velmi cenné a nenahraditelné archivační materiály. To je samostatná hodnota.“*¹⁷¹

5.1.5 Archivace ledního hokeje

Robert Záruba přišel poprvé jako externista do redakce sportu ČT v roce 1984. Hokejovému archivu se začal věnovat od roku 1991. Tehdy shromažďoval a zachraňoval materiály z předešlých sezon. Soustavně začal archivovat od roku 1992, se

¹⁶⁹ Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, ved. zahraničních operací programu ČT sport. Příloha č. 26.

¹⁷⁰ Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, ved. zahraničních operací programu ČT sport. Příloha č. 26.

¹⁷¹ Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, ved. zahraničních operací programu ČT sport. Příloha č. 26.

začátkem pořadu Buly (dnes Buly, hokej živě). Každý díl pořadu archivoval na jednu kazetu. Na ní se nacházel celý díl jako celek a za ním následovala ještě speciální archivace jednotlivých příspěvků, které byly součástí pořadu. Šlo například o reportáže apod. To vše měl Robert Záruba popsané a opatřené anotacemi – popsány byly zásadní momenty epizody, detaily, důležité záběry nebo zajímavosti. Vše bylo zapisováno do sešitu. Od sezony 1993/1994 začal Robert Záruba archiovat rovněž hrubé materiály. Nejen tedy to, co se nacházelo ve výsledné reportáži. V ní se například objevil detail hráče trvající tři vteřiny, ale v archivu se nacházel celý detail patnáctivteřinový. To vše bylo stále ukládáno na kazety za díly Buly. V sezoně 1994/1995 byl způsob práce stejný. Až od ročníku 1995/1996 začal Robert Záruba archiovat zvlášť na speciální kazety určené k archivaci. Zde už nebyl nahraný celý pořad tak, jak se vysílal. Ke každé archivní kazetě existoval skript – v něm se nacházel výsledek, stopáž a krátká anotace, která obsahovala: typ záběrů, výpis hráčů, kterých se záběry týkaly, velké detaily, góly, góly v přesilovce, záběry na fanoušky, zákroky, buly, souboje v rohu, kontroverze. U televizních zápasů bývalo často písmenko R jako replay (opakovaný záznam). Na některých zápasech bývaly také kromě klasické kamery ještě dolní kamera, ze které mohly být zarchivovány detaily. Jeden zápas pak vyšel přibližně na třináct minut. Ze zápasů hraných na Moravě z tohoto období jsou zarchivovány pouze hotové reportáže. Záběrů je tam podstatně méně oproti utkáním v Čechách. Robert Záruba archivoval všechna utkání, na kterých natáčely kamery České televize. Plus svou archivaci měla také všechna televizní utkání. Tento zavedený způsob práce Robert Záruba dodržoval od sezony 1995/1996 až do svého odchodu z ČT v roce 1999. Osobně archivoval i všechny zápasy české reprezentace. Tak činil od sezony 1993/1994. Ze sezony 1992/1993 bylo zarchivováno pouze mistrovství světa.¹⁷²

Po svém návratu do ČT v roce 2000 se Robert Záruba archivaci ledního hokeje opět věnoval ještě dva roky a potom do procesu postupně zapracoval další lidi. Navíc se vše začalo převádět do elektronické formy. Také předešlé ročníky byly převedeny do počítače. I díky tomu jsou kazety dneska uloženy v archivu a postupně se digitalizují. „Výhledově by si tak mohl redaktor v systému najít například všechny záběry Pavla Patery, které jsou zarchivované. Jde o to, aby si redaktor mohl vybrat konkrétního hráče a konkrétní situace.“¹⁷³

¹⁷² Rozhovor s Robertem Zárubou, šéfkomentátorem sportovních pořadů ČT. Příloha č. 29.

¹⁷³ Rozhovor s Robertem Zárubou, šéfkomentátorem sportovních pořadů ČT. Příloha č. 29.

Cokoliv z hlediska ledního hokeje, co se událo před rokem 1990, má úplně jiný režim. Výše popsaná archivace byla vytvářena cíleně, s úkolem zpracovat natočený materiál. Před rokem 1990 se dá vycházet pouze z toho, co prošlo vysíláním. Hrubé materiály neexistují. A mnohdy neexistují ani ty materiály, které se odvysílaly. Jde tady o hledání, sběr a zachraňování. Vyhledávání na mnoha formátech, od filmů až po kazety. *„Každý formát je evidovaný jinde a trochu jiným způsobem. Strašně moc je toho nepopsaného a musí se to vytrdit. Drtivá většina sportovního vysílání z minulosti se však nearchivovala, my tedy máme k dispozici pouze solitérní ukázky, které jsou v současné době opečovávány. Kromě toho je potřeba doplnit věci, které jsme v minulosti vysílali, ale nezachovali je. Nabízí se možnost doplnit je z různých světových archivů nebo prostřednictvím různých výměn. Tak to dělám já hlavně v hokeji, částečně i ve fotbale. Sběratelů, archivů a televizí, kteří se o uložené materiály starají lépe, než se starala Československá televize, je hodně. Ovšem není úplně jednoduché s nimi výměny vyjednat.“*¹⁷⁴

Takto získané cenné archivní materiály pak byly v posledních letech uvedeny na televizní obrazovky v pořadu Archiv Z, který režijně zpracovává právě Robert Záruba. Z 60. let v archivu zůstaly pouze dva zápasy z olympiády v Grenoblu 1968. Jeden neměl komentář a jeden byl zcela němý. Do Archivu Z tak k němu byl přidán rozhlasový komentář.¹⁷⁵ V archivu Z byly dále vysílány například zápasy československé reprezentace z mistrovství světa ve fotbale 1990, finále fotbalového mistrovství Evropy z roku 1976 atd.

Do procesu archivace nejen ledního hokeje se postupně zapojilo více lidí. Dnes už totiž program ČT sport produkuje takové množství sportovního materiálu, že je nutné vše systematicky ukládat a zachovávat pro příští generace. *„Aby na tom nebyly podobně jako jsme dnes my. Archivace totiž není jen zpracovávání materiálů, ale také jejich uchovávání v kvalitě a v technologii, která vydrží. Mám na mysli převod kazet do digitálního prostředí tak, aby nové systémy, které se tu vyvíjejí, byly navzájem kompatibilní. Aby bylo například možné dohledat všechny zde dostupné záběry k jednotlivým sportovcům.“*¹⁷⁶

¹⁷⁴ Rozhovor s Robertem Zárubou, šéfkomentátorem sportovních pořadů ČT. Příloha č. 29.

¹⁷⁵ Rozhovor s Robertem Zárubou, šéfkomentátorem sportovních pořadů ČT. Příloha č. 29.

¹⁷⁶ Rozhovor s Robertem Zárubou, šéfkomentátorem sportovních pořadů ČT. Příloha č. 29.

Mezi redakcí sportu a archivem ČT sport musí nutně fungovat vzájemná spolupráce, aby archivace byla efektivní. Robert Záruba s oddělením Petra Nosálka řadu věcí konzultuje. Nosálkovo oddělení z velké části vychází z požadavků redakce sportu. Konkrétně olympijské hry v korejském Pchjongčchangu se archivovaly tak, jak se obě strany předem dohodly. Archivace oddělení Petra Nosálka se skládá ze dvou stupňů – archivují zde jak sestřihy, tak závody a zápasy v celku. Na okamžité použití by se měla pro zpravodajství využívat první „highlightová“ archivace. Pro reprízy a pořady by pak měla být připravená celá událost.¹⁷⁷

V meziobdobí, kdy toto samostatné oddělení věnující se archivaci sportovního vysílání ještě nebylo, se o archivaci staral větší počet lidí. Nejprve lední hokej archivoval sám Robert Záruba, pak do procesu zapojil režiséry, asistenty režie apod. Nároky na práci se zvyšovaly, a tak už ani tito lidé archivaci nestíhali. Jako specialistka pak začala archivovat Marcela Volfová. K hokeji postupně přibrala i další sporty jako například fotbal. *„Podrobná archivace je důležitá u těch sportů, které nejsou postavené pouze na živém vysílání, ale značnou část pořadů tvoří i doplňkový program – to jsou zejména fotbal a hokej. Ostatní sporty si vystačí s jednodušší archivací odvysílaného materiálu – uchováním celého zápasu či závodu nebo uložením zkráceného sestřihu.“*¹⁷⁸

5.1.6 Archivace basketbalu

Archivaci basketbalu se od roku 2009 věnoval David Randuška, který se posléze stal externím redaktorem redakce sportu ČT. Nejprve začínal s archivací basketbalové Euroligy, ve které tehdy hráli Jan Veselý za Partizan Bělehrad a Jiří Welsch za Unicaju Malaga, takže šlo o archivace důležitých záběrů dvou českých reprezentantů.¹⁷⁹ *„Jak mě několikrát ubezpečovali kolegové, archivace patří k nejdůležitějším věcem ve fungování sportovního programu. Co se nezarchivuje, bude později definitivně vymazáno, nebude už existovat.“*¹⁸⁰

Později si David Randuška vzal na starost také národní basketbalovou ligu mužů, kterou archivoval čtyři roky. Záběry z české nejvyšší soutěže jsou základem nejen pro zpravodajství z basketbalu, ale také pro publicistický pořad Basketmánie. Na archivaci Randuška pracoval na speciálních lineárních střižnách TMZ. *„Na jednu*

¹⁷⁷ Rozhovor s Robertem Zárubou, šéfkomentátorem sportovních pořadů ČT. Příloha č. 29.

¹⁷⁸ Rozhovor s Robertem Zárubou, šéfkomentátorem sportovních pořadů ČT. Příloha č. 29.

¹⁷⁹ Rozhovor s Davidem Randuškou, redaktorem ČT sport. Příloha č. 30.

¹⁸⁰ Rozhovor s Davidem Randuškou, redaktorem ČT sport. Příloha č. 30.

*hromadu jsem si dával kazety, na kterých byly celé přenosy, a systematicky podle data stříhal. Za den jsem mohl stihnout třeba čtyři zápasy. Stříh jednoho trval minimálně hodinu a půl, protože člověk musel celé utkání projet důkladně, aby mu nic neuniklo.*¹⁸¹

Redaktoři Jan Smetana s Jakubem Bažentem vytvořili v minulosti manuál pro archivaci basketbalu, podle kterého se řídil také Randuška. Archivovaný materiál se zapisoval do excelových tabulek, kde jednotlivé sloupce sloužily pro popis. Nyní jsou všechny soubory uloženy na Google disku. Celkově se David Randuška věnoval archivaci basketbalu osm let.¹⁸²

5.2 Dnešní metody archivace v redakci sportu

Od začátku roku 2018 funguje samostatné oddělení redakce archivu ČT sport. Do té doby existovalo jako součást redakce archivu zpravodajství a publicistiky. Neustále se zvyšující nároky a velké množství odvyšiláného sportovního materiálu určeného později k archivaci zapříčinila, že se oddělení pro sportovní archivaci osamostatnilo a pracuje dnes separátně. Vedoucím tohoto oddělení je Petr Nosálek. Oddělení má na starosti archivaci a dokumentaci všech odvyšiláných pořadů a přenosů. Samostatné oddělení vzniklo také proto, aby sjednotilo pracovní postup archivace sportovního vysílání. Každý pořad se totiž vytvářel tak trochu odlišně. Některé pořady se vyráběly na střížnách ve Final Cut, někdo odbavoval pořady z Octopu, někdo používal disky. Vznik oddělení je jedním z opatření, které mají sjednotit pracovní postupy.¹⁸³

Archivace v rámci ČT sport by se dala rozdělit na dvě hlavní složky – ukládání celých záznamů a vytváření kratších sestřihů. *„Například se odvyšilá Euroliga v basketbalu a my kompletně celý záznam uložíme. Kromě toho se ještě dělá archivní sestřih. U něho záleží na důležitosti zápasu. Sestřih z basketbalu má například stopáž kolem 10 až 15 minut.*¹⁸⁴ Když se v minulosti v redakci sportu pracovalo s kazetovými nosiči, nebylo zvykem archivovat celé odvyšilané zápasy, závody nebo pořady. U digitálního úložiště kapacitní problémy odpadly. Za jeden den je možné odeslat do digitálního archivu 1,5 terabytu audiovizuálního záznamu ze sportovního vysílání. Proto

¹⁸¹ Rozhovor s Davidem Randuškou, redaktorem ČT sport. Příloha č. 30.

¹⁸² Rozhovor s Davidem Randuškou, redaktorem ČT sport. Příloha č. 30.

¹⁸³ Rozhovor s Petrem Nosálkem, vedoucím redakce archivu ČT sport. Příloha č. 27.

¹⁸⁴ Rozhovor s Petrem Nosálkem, vedoucím redakce archivu ČT sport. Příloha č. 27.

je možné archivovat vše a až v průběhu dalších let se může postupně ukázat, které věci budou mít z hlediska archivace větší význam a které se naopak budou moci smazat. Dříve se například z fotbalové Evropské ligy dělaly pouze třiminutové sestřihy. Redaktoři archivu si dnes mohou díky větší kapacitě dovolit dělat až dvacetiminutové sestřihy. Někdo totiž sice může využívat pouze góly, ale důležité jsou pro další využití třeba i detaily hráčů. Z tohoto důvodu jsou archivní sestřihy delší než v minulosti. Až po nějakém čase se prokáže, jestli archivace v takovém rozsahu byla potřeba.¹⁸⁵ Je ovšem otázka, jestli se materiály, u nichž se zjistí, že nemají z hlediska archivace takovou cenu, budou mazat. Kapacity digitálního úložiště jsou jednak skutečně velké, proces vymazání sebere nějaký čas a na disku i po smazání zůstane určitá stopa, takže se nedocílí stoprocentního vymazání. *„Pro nás je to navíc pořád taková pomoc, že když se něco zapomene vystříhnout z vysílání do sestřihů, tak to pořád můžeme dohledat v kompletním záznamu. Není ovšem vyloučené, že se v budoucnu něco smaže.“*¹⁸⁶

Oddělení archivu ČT sport stejně jako redakce sportu pracuje v produkčním a výrobním systému Sonaps (přílohy č. 4 a 5). Do něho se ukládají všechny odvysílaný materiál, trasy nebo příspěvky z agentur. Odvysílané sportovní přenosy obsahují také skript, který vytvořil skriptér v aplikaci Live Logging. Jedná se o popis důležitých situací – gólů, bodů, klíčových momentů zápasu či závodu, ale také detailů, zvýraznění české stopy apod. Podle tohoto skriptu se pak vytvářejí ony zmíněné několikaminutové sestřihy. Samozřejmě mnohdy záleží na kvalitě skriptu. Pokud je skript kvalitní, dělá se sestřih jednodušeji. Pokud je ale značek málo nebo naopak zbytečně příliš, je situace složitější. Každý přenos je ovšem svým způsobem specifický z hlediska důležitosti zápasu či závodu, zastoupení českých reprezentantů, svou atraktivitou apod. *„Skripty zůstávají u záznamů v systému, ale zároveň je skriptéři ještě ukládají v excelu na Google disk. Pokud pak my něco archivujeme a nevíme, co vše je důležité z hlediska archivace, ozveme se garantovi daného sportu a on nám do tabulky dodá značky k těm situacím, které jsou důležité.“*¹⁸⁷

Zatímco u některých přenosů ze sportovního vysílání mohou být tedy pro potřeby archivace Live Loggingové značky užitečné, někde jsou nadbytečné. To se týká například atletiky, jako konkrétní příklad můžeme uvést běh na dvě stě metrů. Skriptér

¹⁸⁵ Rozhovor s Petrem Nosálkem, vedoucím redakce archivu ČT sport. Příloha č. 27.

¹⁸⁶ Rozhovor s Petrem Nosálkem, vedoucím redakce archivu ČT sport. Příloha č. 27.

¹⁸⁷ Rozhovor s Petrem Nosálkem, vedoucím redakce archivu ČT sport. Příloha č. 27.

správně pro potřeby sportovních redaktorů vytvářejících zpravodajské příspěvky vytvoří značky u nástupu a představování jednotlivých sprinterů, u startu, finišu a radosti. Pro potřeby archivace je však nutné Live Loggingové značky odmazat a archivovat kompletně celý závod na dvě stě metrů tak, aby se dal v budoucnu opět zpracovávat.

Pracovníci archivu musejí v systému ukládaný materiál detailně popisovat, aby se dal snáze v budoucnu dohledat. Těmto údajům se souhrnně říká „itemy“. Jedná se o anotaci, klíčová slova atd. Pak jsou zde ještě tzv. „subitemy“, což jsou právě skripty sportovních zápasů či závodů. U celých záznamů se vyplňují pouze klíčová slova a anotace. Celé záznamy se ale dají vyhledat také podle data vysílání a není u nich detailní popis tak důležitý. U kratších sestřihů je situace jiná. Popis je zde potřeba podrobnější – jsou zde popsány i jednotlivé záběry. Je totiž důležité, aby asistenti režie nebo redaktori tyto záběry mohli díky dobrému popisu v budoucnu vyhledat.¹⁸⁸

K tomu jim pomáhají především dva programy – na první pohled uživatelsky složitější Provys (přílohy č. 7, 8, 9, 10 a 11) a jeho jednodušší obdoba Tondys. *„Co je v Provysu, to je i v Tondysu. V Tondysu se dá vyhledávat fulltextově. Pokud jde o sport, musíme zaškrtnout vyhledávání v rámci redakce sportu. Následně můžeme vyhledávat materiál z vysílacích příspěvků (jednotlivé příspěvky z Branek, bodů, vteřin, Sportovních zpráv), pořadů, hrubých materiálů, agenturních příspěvků.“*¹⁸⁹

Tondys tedy využívá metadata jednotlivých videí z Provysu a vyhledává materiály uložené v digitálním archivu DAR. Prostřednictvím spuštěného procesu digitalizace se však dají v programu vyhledat i starší materiály. Díky digitalizačním frontám už běží digitalizace materiálu, který byl v minulosti uložen na kazetových nosičích.

V Sonapsu se nacházejí také hrubé materiály, které redaktori natočí v terénu a následně je využívají pro střih do zpravodajských pořadů. Tyto materiály jsou v DNPS pouze dočasně, než vyprší jejich expirace. Následně jsou kompletně smazány. Podobně je to i s ostatními materiály, které se nacházejí v prostředí Sonapsu. Pracovníci archivu tak provedou archivaci, odešlou archivované soubory do digitálního archivu DAR a materiály z DNPS po určité době zmizí. Tak se děje zejména proto, aby DNPS nebyl přehlacen a dalo se v něm bezproblémově pracovat.

¹⁸⁸ Rozhovor s Petrem Nosálkem, vedoucím redakce archivu ČT sport. Příloha č. 27.

¹⁸⁹ Rozhovor s Petrem Nosálkem, vedoucím redakce archivu ČT sport. Příloha č. 27.

Opačný proces nastává v případě, že je nutné například ve zpravodajství použít archivní nebo ilustrační záběry jako podkres. V této situaci redaktor ve spolupráci s asistentem režie najde v databázi digitálního archivu příslušné záběry (podle klíčových slov, anotace, data vysílání apod.), vloží je zpět do DNPS a zde může opět po určitou dobu s tímto materiálem pracovat. Pokud jsou z hlediska archivace cenné i hrubé materiály z natáčení, které, jak bylo zmíněno, po čase z DNPS zmizí, je nutné přesunout tyto soubory v Sonapsu do složky archivu, aby pracovníci archivu ČT sport mohli tento materiál nadále zpracovávat.

V některých případech pracovníkům redakce archivu pomáhají samotní redaktoři, kteří si záběry nutné k archivaci sami popíší a seznam záběrů pak pošlou do archivu. Pracovníci archivu tak mají práci značně ulehčenou a nemusejí sestřih vytvářet sami.

Z obsahového hlediska archivace je důležité vyhledávat především českou stopu, ta je pro archivaci nejdůležitější. „*Neznamená to ale, že bychom nearchivovali ostatní sportovní akce, kde třeba česká účast chybí. V tuto chvíli archivujeme vše a třeba i z dálkových běhů na lyžích vytvoříme hodinový sestřih. Pořád je lepší archivovat více než méně.*“¹⁹⁰ Zvykem je archivovat z různých sportovních disciplín sportovce na prvním až pátém místě. Takový postup byl zaveden kvůli dopingům, který se u sportovců může prokázat až po několika letech. Proto redakce archivu raději ukládá nejen pouze první tři sportovce či sportovkyně, ale všímá si i pořadí těsně za stupni vítězů.

Důležitou složkou archivace jsou materiály z olympijských her. Zde si redakce sportu a Česká televize obecně nevytváří pouze svůj vlastní archiv, ale záznamy jsou cenné i z hlediska historie sportovních výkonů českých reprezentantů. Vyžadovány jsou z každé disciplíny první čtyři sportovci. Z hlediska vztahů s Mezinárodním olympijským výborem (MOV) a s Českým olympijským výborem (ČOV) je klíčová archivace startů všech českých sportovců. Pro ČOV tak má ČT uložený fond zachycující kompletní českou účast na jednotlivých olympijských hrách.¹⁹¹

Zvláštní situace pro pracovníky archivu nastala v roce 2014 při olympiádě v Riu. Sportovní redakce ještě nefungovala v digitálním prostředí DNPS, tento přechod se teprve chystal. Redakce archivu si přesto nechala vytvořit speciální online stříhový program, ve kterém probíhal stříh olympiády. Zpětně se ale musel tento uložený

¹⁹⁰ Rozhovor s Petrem Nosálkem, vedoucím redakce archivu ČT sport. Příloha č. 27.

¹⁹¹ Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, ved. zahraničních operací programu ČT sport. Příloha č. 26.

materiál ukládat na XDCAMy, protože redakce sportu ještě nebyla napojena na DNPS. Takže aby se s archivními materiály dalo pracovat, museli je pracovníci redakce archivu ČT sport převádět na fyzické nosiče. A v tomto případě byli omezeni kapacitou XDCAMu, sestřihy se tak musely vejít do 100 minut.¹⁹²

Archivní materiály se nyní díky velkokapacitnímu digitálnímu úložišti vytvářejí také z různých magazínů vysílaných na ČT sport. Záběry z nich pak mohou být využity v dalším vysílání. Před mistrovstvím světa ve fotbale 2018 se například vysílaly magazíny s názvem „Cesta na mistrovství světa“, kde byly různé medailonky osobností, představení pořadatelských měst, ve kterých se hrálo, stadionů apod. I takovýto typ magazínového pořadu se pro případ dalšího využití archivoval.¹⁹³ Zde ovšem narážíme na problematiku práv a licencí. Některé magazíny mají o něco přísnější podmínky pro další využívání ve vysílání, a ne vždy je možné příspěvky z těchto magazínů libovolně použít. Archivní materiály redaktori archivu ČT sport označují kvůli právům zelenou, žlutou nebo červenou barvu. U většiny materiálů je ovšem žlutá barva. Je to z toho důvodu, že práva na tyto materiály Česká televize má, ale pouze na určitou dobu. Po jejím uplynutí se musí zažádat o práva znovu, ať už jde například o užití do zpravodajství nebo o volné užití. Konkrétním příkladem jsou olympijské hry, ze kterých se nyní mohou zpětně používat pouze věci natočené Českou televizí – tréninky, zákulisí, rozhovory před nebo po závodě. Pokud by ovšem byla potřeba použít něco ze zápasů či závodů, je nutné s předstihem kontaktovat ČOV. Podobná situace nastává také v případě, že by někdo chtěl sportovní záběry využít v nesportovním vysílání. V takové situaci se příslušná redakce obrátí na ČT sport a zeptá se na možnosti využití daných záběrů.¹⁹⁴

Členové redakce archivu ČT sport pracují pouze ve všední dny. Na začátku nového týdne tedy musí dohnat vše, co se vysílalo o víkendu, a provést archivaci. Vzhledem k tomu, že sportovní akce jsou soustředěny na víkend, mají redaktori archivu na startu dalšího týdne hodně práce. Jde o zaslání nejen archivních sestřihů, ale také kompletních záznamů do digitálního úložiště. Velké akce jako olympijské hry se zpracovávají ještě nějaký čas po jejich uplynutí, jelikož jde o velké množství vysílaného materiálu.

¹⁹² Rozhovor s Petrem Nosálkem, vedoucím redakce archivu ČT sport. Příloha č. 27.

¹⁹³ Rozhovor s Petrem Nosálkem, vedoucím redakce archivu ČT sport. Příloha č. 27.

¹⁹⁴ Rozhovor s Petrem Nosálkem, vedoucím redakce archivu ČT sport. Příloha č. 27.

5.2.1 Digitalizace sportovního archivu

Při procesu digitalizace se usiluje o zachování sportovního archivu. Prioritně se tak na digitální úložiště ukládají materiály ze starších nosičů, které by se mohly časem poničit. U některých analogových kazet se už projevuje stáří a opotřebením, naopak digitální kazety ještě určitou živostnost mají.¹⁹⁵ „Zejména u těch analogových kazet jsme se dohodli s oddělením archivu, aby je převedlo na digitální úložiště přednostně. Například věci z 80. let, které se nahrávaly na palce, z těch už je dnes prášek. Ty se musely přepsat už před časem.“¹⁹⁶

Nutnost prepisu některých starších kazet potvrdila také Irena Wintrová, vedoucí Archivu a programových fondů ČT. „V plánu určitě je zdigitalizovat sportovní kazety, jelikož tam jsou také analogové bety, jejichž životnost se krátí. Nyní se na tom už pracuje. Dáváme do sportovní redakce seznamy, co zde máme, a očekáváme zpětnou vazbu. Sport totiž může mít něco ve svém archivu, a proto zde mohou být duplicity. Něco se tedy může postupně smazat a zbytek se přeneso do digitálního prostředí. Pokud je něco potřeba zdigitalizovat ihned kvůli vysílání nebo dalšímu zpracování, tak se to zdigitalizuje ad hoc.“¹⁹⁷

Jak bylo zmíněno v podkapitole Historie archivace v redakci sportu, Vladimír Drbohlav vytvářel sestřihy ze sportovního vysílání na kazetové nosiče. Kazetové nosiče se nyní nacházejí v depozitáři v budově OTN a postupně procházejí digitalizací. Složitostí ovšem je, že ve sportovním archivu je hned několik programů na vyhledávání – první funguje jako vyhledávač na kazetové nosiče nahrané do roku 2010, druhý jako vyhledávač na kazetové nosiče nahrané v letech 2010 až 2015. Další program pak vyhledává materiály ve starém digitálním archivu DAPFu uložené v letech 2015 až 2017. Ovšem v DAPFu už mohou být kazety, pocházející z období před rokem 2010, které byly dodatečně digitalizovány. Z hlediska zpětného vyhledávání zejména kazetových nosičů je tedy práce i v současnosti složitá.¹⁹⁸

5.2.2 Systém DNPS II v redakci sportu

Jak bylo zmíněno, zpravodajství se už dnes v rámci redakce sportu zpracovává v systému DNPS II. Tento systém byl v redakci sportu spuštěn v roce 2017. Redakce

¹⁹⁵ Rozhovor s Irenou Wintrovou, vedoucí Archivu a programových fondů ČT. Příloha č. 20.

¹⁹⁶ Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, ved. zahraničních operací programu ČT sport. Příloha č. 26.

¹⁹⁷ Rozhovor s Irenou Wintrovou, vedoucí Archivu a programových fondů ČT. Příloha č. 20.

¹⁹⁸ Rozhovor s Petrem Nosálkem, vedoucím redakce archivu ČT sport. Příloha č. 27.

zpravodajství pracovala v systému DNPS I už od roku 2010, zatímco redakce sportu stále používala kazetové nosiče. Výhod tohoto systému je mnoho. Můžeme je deklarovat na postupu redaktora, který přijede z natáčení a má za úkol vytvořit kratší příspěvek do některé ze zpravodajských relací. Redaktor přijede s XDCAMem, na kterém má uložený natočený materiál. Ten odevzdá do místnosti, kde se XDCAM nabíjí do systému DNPS. Po uplynutí určitého času (čím delší je materiál, tím delší je proces – vše je ale v řádu desítek minut) a zpracovaný se materiál objeví na digitálním úložišti a je k dispozici všem redaktorům, kteří se v budově OTN přihlásí na svůj účet v počítači. Redaktor následně jde namluvit komentář do hlasatelný a zvuková stopa je opět uložena do DNPS. Se stříhačem pak redaktor vše dokončí spojením zvukové a obrazové stopy. Hotový příspěvek je přidán do scénáře dané zpravodajské relace a je připraven k vysílání. V Octopu je možné posleze dokončený příspěvek zhlédnout a zkontrolovat, zda je vše v pořádku. Výhodou systému je, že působí komplexně, urychluje práci ve zpravodajství a umožňuje zpracovávat příspěvky souvisle v celé budově OTN.

Do expertního týmu, který měl na počátku za úkol vytvořit zadání pro veřejnou soutěž, se dostal Miroslav Langer, člen redakce sportu, komentátor sportovních přenosů a editor zpravodajského pořadu Branky, body, vteřiny. V redakci se původně hledal člověk, který by mohl poskytovat školení pro práci v redakčním systému Octopus. Miroslav Langer pak na Octopus navázal se školením práce v DNPS. Díky tomu všemu se dostal i do již zmíněného expertního týmu.¹⁹⁹ „Bylo potřeba, aby celý projektový tým složený z počítačových inženýrů dostal informace od redakcí zpravodajství, publicistiky a sportu, co vlastně je v té soutěži potřeba, jaké jsou speciální požadavky. Jaké budou potřeba počty tras, vstupních a výstupních kanálů, kapacita pro ukládání materiálu.“²⁰⁰

Nový systém byl nutný ze tří důvodů: zaprvé končila platnost původního DNPS. Zadruhé původní systém nepodporoval HD vysílání, a tudíž byl technologicky nepřijatelný. Zatřetí byla snaha všechny procesy maximálně unifikovat, jelikož existovala řada náhradních řešení. Tím byla prostupnost všech systémů značně omezena.²⁰¹

¹⁹⁹ Rozhovor s Miroslavem Langerem, redaktorem a komentátorem ČT sport. Příloha č. 28.

²⁰⁰ Rozhovor s Miroslavem Langerem, redaktorem a komentátorem ČT sport. Příloha č. 28.

²⁰¹ Rozhovor s Miroslavem Langerem, redaktorem a komentátorem ČT sport. Příloha č. 28.

Na nástup systému DNPS II se musela připravit také budova OTN. Lineární střížny byly z některých pracovišť odstraněny a nahradily je počítačové nelineární střížny. Do DNPS kromě zpravodajských pořadů vstupují i některé magazínové pořady, ne však všechny. Do DNPS přešel například pořad Sport v regionech, Dohráno apod. Systém také umožnil redaktorům takřka plnohodnotně stříhat na redakčních počítačích, což v mnohých případech ulehčuje a urychluje redakční práci. Redaktoři si materiál zpracují sami a nemusí ho zpracovávat se stříhačem. Předchozí systém DNPS I stříh v takovéto podobě neumožňoval. Konkrétní výhodou je, že nyní je možné vyměnit například pouze jedno slovo na redakčním počítači. Dříve by redaktor s takovouto malou úpravou jistě musel do velké střížny. Pro pořady typu Dobré ráno je to velká pomoc, protože u nich je rychlost a flexibilita práce důležitá.²⁰²

Důležitou součástí archivace je proces skriptování. Redakce sportu má tým skriptérů, kteří detailně popisují živé přenosy a vysílání a umožňují ulehčit budoucí práci či hledání důležitých momentů (gólů, bodů, kuriozit apod.). Zatímco ještě v roce 2016 se skriptovalo na papír a skripty se následně vkládaly ke kazetám, od roku 2016 následovalo skriptování elektronicky do Google dokumentů. Od nástupu DNPS II se pak přešlo na skriptování přímo v systému DNPS díky aplikaci Live Logging. Podobná aplikace už na Kavčích horách v minulosti fungovala dříve. Stále se však pracovalo s disky a kazetami, proto potenciál tohoto programu nemohl být naplno využit. Velkou výhodou je, že se ke zdrojovému hrubému materiálu uloženému na centrálním úložišti může dostat každý, kdo má přístup. *„Proto je důležité tam zároveň mít uložený i nějaký skript, a to v jakékoliv podobě. V tomto systému je to přirozeně v podobě značek. Kdysi se skriptovalo na papír, což bylo zcela nepraktické. Skript byl pouze u kazety a nikdo jiný se k němu nemohl dostat. Pak se přešlo na skriptování přes Google, což mělo jednu obrovskou výhodu. Skript mohl v reálném čase posloužit komukoliv jinému, kdo měl na úložiště na Google přístup. To bylo velmi praktické. Tato výhoda s příchodem aplikace Live Logging zmizela. Proto jsme hledali náhradní variantu – export souboru z Live Loggingu do Excelu a následné uložení na Google disk.“*²⁰³

Skript, pokud je dobře zpracován, ulehčuje práci pracovníkům archivu. Přenositelnost značek ze skriptování do dlouhodobého archivu je velice výhodná. V minulosti se označování důležitých momentů přenosu řešilo vícero způsoby. Jeden

²⁰² Rozhovor s Miroslavem Langerem, redaktorem a komentátorem ČT sport. Příloha č. 28.

²⁰³ Rozhovor s Miroslavem Langerem, redaktorem a komentátorem ČT sport. Příloha č. 28.

skript existoval pro účely zpravodajství nebo daného pořadu, následně se skriptovalo ještě v trochu jiné podobě pro archiv. Tato dvoukolejnost byla problematická, protože vytváření některých archivů trvalo hodně dlouho. V tomto směru je používání aplikace Live Logging a s tím spojená existence jednoho skriptu v digitální podobě velkým posunem vpřed.²⁰⁴

Skriptéry bylo potřeba na nový způsob práce připravit školením. Poprvé se v Live Loggingu začalo skriptovat během zimních olympijských her v Jižní Koreji. Od té doby se pak začaly skriptovat prostřednictvím aplikace i ostatní živé sportovní přenosy. Skriptovat každý záběr nemá smysl, protože pak je značek až příliš. Do určité míry je ale lepší varianta mít skriptovacích značek více. Ty se totiž dají odstranit, ale je poměrně složité je naopak dodatečně přidávat. Samotný skript má několik účelů, materiál totiž prochází různými procesy. A každý proces vyžaduje oskriptovat speciálně něco jiného. Pro účely záznamu je nutné označit začátek a konec komentáře tak, aby se materiál mohl v budoucnu vysílat jako repríza. Na druhou stranu pro archivaci takový skript není potřebný. Pro účely zpravodajského střihu je třeba skript důležitých momentů a situací. Pro účely kupříkladu magazínového tenisového pořadu je užitečné oskriptovat nádhernou dlouhou výměnu, která je ale naopak pro zpravodajství nepoužitelná, protože je moc dlouhá, pro magazín je zase k ničemu krátká výměna.²⁰⁵

5.3 Budoucnost archivace v redakci sportu

Podle Petra Nosálka bude ještě nějakou dobu trvat, než vše bude v oblasti archivace sportovního vysílání fungovat hladce. *„Zde v archivu pracujeme čtyři a kvantum práce je obrovské. Vše si zatím sedá. Ale už je to určitě lepší než dříve, protože předtím se v oblasti archivace vlastně spoléhalo jen na osobu Vladimíra Drbohlava, který dokázal společně s bývalým režisérem Miroslavem Hajným vytvářet velké množství sestřihů.“*²⁰⁶

Jak bylo popsáno v předešlých podkapitolách, oddělení archivu ČT sport vzniklo také proto, aby sjednotilo pracovní postupy v oblasti archivace odvysílaného materiálu. Zřejmým cílem tedy je, aby všichni měli možnost pracovat v jednom komplexním systému. V něm bude možné veškerý audiovizuální materiál ukládat, vytvářet nebo vyhledávat. Takový stav by značně usnadnil a urychlil práci v celé sportovní redakci.

²⁰⁴ Rozhovor s Miroslavem Langerem, redaktorem a komentátorem ČT sport. Příloha č. 28.

²⁰⁵ Rozhovor s Miroslavem Langerem, redaktorem a komentátorem ČT sport. Příloha č. 28.

²⁰⁶ Rozhovor s Petrem Nosálkem, vedoucím redakce archivu ČT sport. Příloha č. 27.

„Digitální prostředí donutí lidi pracovat s archivací efektivněji. Jakmile se totiž něco nevybere nebo nevystříhne hned, tak se to navždy ztratí. Na kazetových nosičích sice zůstaly věci nahrané, ale byly nadále netknuté. Navíc nákup velkého počtu kazetových nosičů byl finančně nákladný.“²⁰⁷

Co se týče současné archivace, má redakce sportu jasnou strategii – vše musí být v digitálním archivu dobře popsáno a perfektně oskriptované. Dobrý popis a skript archivaci urychlují a zjednodušují. Proces archivace hraje podstatnou roli pro další vysílání. *„Je to bohatství České televize, která ve sportu ještě pořád hraje dominantní roli.“²⁰⁸*

S přechodem na digitální úložiště je vedení ČT sport spokojeno. Dochází k velkým úsporám, jelikož nákup velkého množství kazet byl finančně náročný. Na digitálním úložišti má navíc k materiálu přístup každý. Redaktor si může cokoliv z digitálního archivu ihned vyhledat na svém kancelářském počítači. V předchozí podkapitole bylo zmíněno, že do archivu se ukládají také kompletní záznamy zápasů, závodů apod. Vedle toho se vytvářejí kratší sestříhy. Petr Nosálek zmínil, že až po čase se nejspíše ukáže, jestli přebytečné věci z archivu zmizí. Roman Hozák, vedoucí domácích operací ČT sport, má vizi, že by se v archivu ponechávalo zcela vše. Kapacity se přeci jen pravděpodobně budou navyšovat a mazání materiálu z důvodu ušetření místa ztratí smysl. *„Nejsnazší cestou by bylo neustále dokupovat prostor a mít ho zajištěný i do budoucna. Je otázkou, jestli není lepší dát do archivu úplně vše a dobře to popsat, což by znamenalo ušetření práce lidí, kteří vytvářejí sestříhy. Ti teď totiž musí materiál prohlédnout a sestříhat. Ale to je víceletý výhled. Mně osobně by se to zamlouvalo. Muselo by to být ale kvalitně oskriptované hned od začátku.“²⁰⁹*

V nastávající době by se také měly všechny sportovní materiály z videotéky hlavní budovy Kavčích hor, které budou garanty jednotlivých sportů uznány jako archivování hodné, přenést na digitální úložiště. Jedná se však o dlouhodobější proces. Kazety se musí zhlédnout a zpracovat. U velkého množství kazet chybí detailnější popis. *„Je to práce na několik let. Musíme určit, které kazety mají smysl uchovávat a které ne. Něco je vhodné zarchivovat celé, protože se jedná o národní bohatství. U*

²⁰⁷ Rozhovor s Petrem Nosálkem, vedoucím redakce archivu ČT sport. Příloha č. 27.

²⁰⁸ Rozhovor s Romanem Hozákem, vedoucím domácích operací programu ČT sport. Příloha č. 31.

²⁰⁹ Rozhovor s Romanem Hozákem, vedoucím domácích operací programu ČT sport. Příloha č. 31.

*něčeho jiného má smysl archivovat jen zkrácený sestřih a následně k tomu přidat popis.*²¹⁰

Už nyní se nejdůležitější věci z obou depozitářů vkládají do digitálního archivu. Začalo se těmi nejdůležitějšími akcemi – světovými šampionáty, olympiádami apod. Postupně bude cílem videotéky to, aby pásky se sportovním obsahem zcela zmizely a nemusely se v budoucnu používat. *„Já mám pouze jednu obavu – některé z nich už nevydrží dlouho. Zažil jsem hodně debat archivářů ohledně toho, na čem je skutečně bezpečné archivní materiály uchovávat. Někdo totiž může použít magnet a je po pásku. Někteří dokonce říkali, že nejbezpečnější je skutečně film. Kvality nových filmů jsou jedinečné. Naproti tomu pásky mají svou životnost a musí se tedy urychleně převést, aby došlo k jejich zachování. Budoucnost je v úložištích, která nepotřebují nosič. Co je ale strašně důležité, aby u toho nechyběl popis. Člověk může mít uložené cokoliv, ale bez popisu je to k ničemu a je to nedohledatelné. Při převodech do digitálního úložiště tak musí dojít ke kompletnímu popisu. Pokud se tyto podmínky splní, umožňuje to pak vybírat si kratší sekvence. A já myslím, že právě tomu by měla Česká televize věnovat velkou pozornost. Mimo jiné také zřízením dalších archivačních pracovišť.*²¹¹

I po přechodu na digitální úložiště Vladimír Drbohlav pořád zůstává archivaci blízko a u starých věcí si nechává supervizi. S Miroslavem Hajným se navíc snaží napravit různé resty z minulosti, které vznikly například jeho nepřítomností spojenou s komentátorskými povinnostmi. Jde hlavně o detailnější popis jednotlivých pásků.²¹²

Sportovní redakce byla známá svými „soukromými regálovými archivy“. Jinými slovy se dá říct, že každý redaktor zvlášť spravoval svůj vlastní archiv s nosiči. Technologie však nyní redaktory donutí tyto zaběhlé způsoby změnit. Bude třeba materiály uchovávat v digitálním prostředí. Skladování kazetových nosičů nebo disků by navíc mělo mít svoje podmínky i z hlediska teploty apod. *„Vystavovat je slunečnímu svitu rozhodně není ideální. Archivace sportovního materiálu však byla vždy trochu specifická. Ve zpravodajství nebo publicistice můžete archivovat prakticky hned. Ale ve sportu víte až po roce, kdo se stane mistrem a vyhraje sezonu. Pro tyto případy je digitální archiv ideální. Nebude potřeba velké množství kazet, které pak ani nemá nikdo čas třídit a mazat. Dalším takovým specifikem je to, že sport teprve nedávno přešel na*

²¹⁰ Rozhovor s Romanem Hozákem, vedoucím domácích operací programu ČT sport. Příloha č. 31.

²¹¹ Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, ved. zahraničních operací programu ČT sport. Příloha č. 26.

²¹² Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, ved. zahraničních operací programu ČT sport. Příloha č. 26.

*DNPS Sonaps. Předtím už tady existovalo náhradní řešení – fotbal, hokej a florbal už byly v předchozích letech ukládány do digitálního archivu, aby se ulehčila práce a bylo vůbec možné tyto materiály zpracovávat mimo kazetové nosiče, ale jednalo se o samostatné úložiště. To bylo pouze takové provizorní řešení. Takže nás tedy čeká přesun velkého množství těchto dat do nového digitálního archivu ČT.*²¹³

²¹³ Rozhovor s Irenou Wintrovou, vedoucí Archivu a programových fondů ČT. Příloha č. 20.

Závěr

Výroba zpravodajství by bez systematické archivace nemohla plnohodnotně fungovat. Tento proces je nedílnou součástí tak rozsáhlé instituce, jakou veřejnoprávní Česká televize bezesporu je. Když jsem před dvěma roky psal bakalářskou práci na téma účelu a způsobu ukládání archivních záběrů v ČT, nacházela se redakce zpravodajství a také celá ČT v určitém mezičase, ve kterém se přecházelo ze starého digitálního archivu (DAPF) na nový (DAR) a rovněž se spouštěla již druhá verze DNPS. Řada věcí se teprve vyvíjela a zejména archivace sportovního vysílání stále spíše stála na jednotlivcích a vyvolávala řadu otazníků.

Na základě mého zjištění se na všem značně zapracovalo. Redakce zpravodajství byla vždy o krok napřed. Na rozdíl od sportu už v roce 2010 spustila systém DNPS a jako první také započala digitální archivaci. Jak mi bylo řečeno z úst nejednoho zaměstnance ČT, digitalizace nikdy neznamená zjednodušení. Jistě se dá s tímto soudem souhlasit. Práce s materiálem v digitálním prostředí vyžaduje velké množství metadat připojených k videosouborům, je potřeba detailní popis. Všichni respondenti se shodli na tom, že právě metadata jsou klíčovou součástí digitálního archivu. Co se dobře nepopíše, to se pak bude v digitálním úložišti jen těžko hledat. *„Každý archiv je tak dobrý, jak dobrá jsou jeho metadata.“*²¹⁴

Na druhou stranu ale odpadá manipulace s fyzickými kazetovými nosiči, ulehčují se některé pracovní procesy a rozšiřují se kapacity. Nosiče telemagnetického záznamu disponovaly v minulosti omezenou životností a archivace tak znamenala neustálý přepis ze starší technologie na novější. Některé nosiče ani (D3, analogové Betacam) ani nebyly ideální pro běžný provoz a každodenní práci.

Sport se plnohodnotně připojil na digitální prostředí až na přelomu let 2017 a 2018. I tak se jednalo o přelomový krok. Sportovní redakci už nesvazuje ruce již zmíněná nepraktická práce s páskovými nosiči. Redaktoři mohou materiál sestříhat i na svých kancelářských počítačích, což značně zlehčuje práci. V jeden okamžik může materiál využívat více lidí, což u kazetových nosičů nebylo možné. Také pracovníci sportovního archivu pracují systematictěji a jimi archivovaný materiál je v digitálním archivu uložen takovým způsobem, že je zpětně snadno dohledatelný, a tudíž

²¹⁴ Rozhovor s Michalem Kratochvílem, hlavním technologem ČT. Příloha č. 21.

plnohodnotně způsobilý pro další výrobu sportovního zpravodajství, magazínů či jiných sportovních pořadů.

V práci dost prostoru věnuji procesu postupné digitalizace archivního materiálu. Digitalizace zpravodajského materiálu plánovaně běží, a dokonce se digitalizují také staré filmové zpravodajské šoty, ze kterých se rekonstruují Televizní noviny. Co se týče sportu, ve videotéce hlavní budovy ČT na Kavčích horách bylo v roce 2016 kolem 30 tisíc kazet se sportovním vysíláním. Proces digitalizace donutil řadu z nich zaevidovat, projít, případně smazat a výsledkem je, že by jich podle odhadů mělo být v depozitáři až o polovinu méně. Stále jich zde ale zůstává kolem 14 tisíc a bude tedy náročným úkolem kazety projít, popsat a vytrídít a určit ty, které bude třeba archivovat na digitálním úložišti. Na základě mého výzkumu by Česká televize měla pro tuto oblast zaměstnat speciální pracovníky nebo brigádníky, kteří by tyto archivní materiály třídili.

Spuštění druhé verze DNPS značně pomohlo produkci zpravodajských relací v obou redakcích. Tento systém je velice komplexní, byl ušit na míru potřebám České televize a mimo jiné dobře spolupracuje s redakčním systémem Octopus. Aplikace Live Logging, jež umožňuje skriptování živých sportovních přenosů, je určitým bonusem, který byl v rámci DNPS II dodán, a ještě více posouvá pracovní procesy v redakci sportu na profesionální úroveň.

V souvislosti s archivací záběrů a pořadů v České televizi musím zmínit také webovou stránku iVysílání, kde je divákům zpřístupňováno velké množství seriálů, pořadů a filmů. Tak velkou knihovnu dostupných audiovizuálních materiálů dosud nezpracovala žádná jiná televize v České republice a iVysílání je tak svým způsobem unikátem na českém televizním trhu. Česká televize jeho prostřednictvím ve velké míře naplňuje veřejnou službu.

Všechny audiovizuální záznamy spravuje v ČT databázový systém Provys. Pravděpodobně nebudu jediným, komu tato databáze přijde z uživatelského hlediska značně složitá a na první pohled nepřehledná. Na druhou stranu Provys v sobě uchovává velké množství užitečných informací. Alternativou pro pracovníky ve zpravodajství a ve sportu je program Tondys, který byl vytvořen právě proto, aby ulehčil práci redaktorům a zjednodušil vyhledávání v databázi.

V době, kdy trh s technologiemi chrlí jednu novinku za druhou a zorientovat se v něm leckdy není jednoduché, sehrává Česká televize v oblasti péče o archivní fond důstojnou roli. Na jedné straně musí napravovat přešlapy v oblasti archivace z doby minulé, na straně druhé přistupuje se vší vážností k archivaci nynějšího vysílání.

Absence systému v této oblasti by totiž nevedla k ničemu jinému než ke vzniku chaosu. Dle mého zjištění se zejména archivace sportovního vysílání přechodem na digitální archiv posunula za krátký čas mílovými kroky vpřed. Až budoucnost však ukáže, jestli se bude v nastaveném trendu pokračovat a jestli se například podaří dovést do konce proces digitalizace všech starých archiválií.

Summary

TV news could not work without systematic archiving. This process is an integral part of such an extensive institution as the public Czech Television undoubtedly is. When I wrote a bachelor work regarding purpose and kinds of storing archive shots at Czech Television two years ago, both the news office and the whole Czech Television were in an interim period when moving from the old digital archive (DAPF) to the new one (DAR) and at the same time the second version of DNPS was launched. Many things have just begun to develop at that time and, in particular, the archiving of sports broadcasting has been mostly dependent on individuals and has raised a number of questions.

Over time, it has become obvious that a lot of work has been done in this sphere. News office has always been one step ahead. DNPS system was launched already in 2010 and news office, as the first office of Czech Television, started with digital archiving. Sport office has fully joined the digital environment until the turn of 2017 and 2018. With this Sport office made a breakthrough in archiving all materials and is no longer tied up with impractical work with tapes.

It is very difficult to be knowledgeable with all new technologies at a present time. It is important to say, that Czech Television plays a dignified role in archiving. On the one hand, it has to face the imperfections in archiving from the past, and on the other hand it has also to deal very seriously with the challenges of new methods in archiving of current broadcasting. The absence of the sophisticated system in this area could lead to enormous and irreversible losses. It is important to stress that, in particular, the archiving of the sports broadcasting with the transition to the digital archive has moved forward in a short time by leaps and bounds. Only the future can show if this trend will continue and if, for example, the digitization process of all old archival records is completed.

Použitá literatura a závěrečné práce

BLAŽEK, Ladislav; VRABEC, Jan; KASIKA, Vladimír; BEZDĚK, Vladimír; TAUŠ, Gustav. *Výroba a prezentace audiovizuálních děl II*. Praha – Akademie múzických umění v Praze, Fakulta filmová a televizní, 1992. IBSN 80-85467-64-X.

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 4., nezměn. vyd. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1966-8.

KALEMBA, Jiří. *ČT 4 Sport – vize, současnost, budoucnost*. Praha: Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy, 2007. Vedoucí práce Martin Lokšík.

KAVKOVÁ, Michaela. *Zpracování historie Archivu České televize od jeho počátků do současnosti se zaměřením na ukládání a archivaci specifických druhů archiválií*. Univerzita Pardubice: Filozofická fakulta, 2016. Vedoucí práce Helena Pochobradská.

MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4.

PROUZA, David. *Analýza zvukové, obrazové a obsahové složky ve sportovním zpravodajství (na příkladě sportovních relací Branky, body, vteřiny na České televizi a Sportovní noviny na TV Nova)*. Praha: Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy, 1989. Vedoucí práce Martin Lokšík.

RÍMSKÝ, Prokop. *Historie Redakce sportu České televize v letech 1993–2015*. Diplomová práce (Mgr.) Praha: Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy, 2016. Vedoucí práce Petr Bednařík.

SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9.

ŠTOLL, Martin. *Tři podoby televize*. 2013. Praha: Literární akademie. ISBN 978-80-86877-67-9.

ŠTOURAČOVÁ, Jiřina. *Úvod do archivnictví*. Brno: Masarykova univerzita, 1999. ISBN 80-210-2216-7.

TRAMPOTA, Tomáš; VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4.

VAMBERA, Karel. *Vzestupy a pády české televizní techniky: hold otcům zakladatelům a vzpomínka na léta tovaryšská*. 1. vyd. Praha: BEN – technická literatura, 2014. ISBN 978-80-7300-510-8.

ZÁRUBA, Robert. *Svědectví o historii Hlavní redakce tělovýchovy a motorismu Československé televize Praha*. Praha: Fakulta žurnalistiky Univerzity Karlovy, 1989. Vedoucí práce Miroslav Hladký.

Internetové zdroje

Archiv a programové fondy ČT. *Česká televize* [online]. [cit. 2018-06-28]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/archiv-a-programove-fondy-ct/>

FRIDRICH, Milan; SVOBODA, Jan. *Materiál pro RČT: Informace o koncepci přijaté v souvislosti se zpřístupňováním obsahu APF* [online]. Praha: Česká televize, 2012, [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/rada-ct/dokumenty/informace-o-koncepci-prijate-v-souvislostise-zpristupnovanim-obsahu-apf.pdf?v=0>.

Historie. *Česká televize* [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/>

Kodex České televize [online]. [cit. 2018-06-27]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/kodex-ct/preambule-a-vyklad-pojmu/>

Výroční zpráva: Archiv a programové fondy České televize za rok 2013 [online]. [cit. 2018-04-22]. Česká televize, 2014. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/archiv-a-programove-fondy/vyrocnizprava-2013.pdf>

Výroční zpráva: Archiv a programové fondy České televize za rok 2014 [online]. [cit. 2018-04-22]. Česká televize, 2015. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/archiv-a-programove-fondy/vyrocnizprava-2014.pdf>

Výroční zpráva: Archiv a programové fondy České televize za rok 2015 [online]. [cit. 2018-04-22]. Česká televize, 2016. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/archiv-a-programove-fondy/vyrocnizprava-2015.pdf>

Výroční zpráva: Archiv a programové fondy České televize za rok 2016 [online]. [cit. 2018-04-22]. Česká televize, 2017. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/archiv-a-programove-fondy/vyrocnizprava-2016.pdf>

Výroční zpráva: Archiv a programové fondy České televize za rok 2017 [online]. [cit. 2018-04-22]. Česká televize, 2018. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/archiv-a-programove-fondy/vyrocnizprava-2017.pdf>

Výroční zpráva o činnosti České televize v roce 2016 [online]. [cit. 2018-06-28]. Česká televize, 2017. Dostupné z: http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/rada-ct/vyrocnizpravy/zprava2016.pdf?_ga=2.110424128.417530373.1531934921-881159613.1531934920

Zákon č. 499/2004 Sb., zákon o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2004. Dostupné také z: http://www.nacr.cz/sua/legis/499_04.htm

Zákon č. 483/1991 Sb., zákon České národní rady o České televizi. In: Sbíрка zákonů České republiky. 1991. Dostupné také z: http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/zakony/pdf/zakon-o-ceske-televizi-2017.pdf?verze=2018-07-03-01:03:22&_ga=2.250336966.1577146705.1530571169-307015579.1530571169

Ostatní zdroje

Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, vedoucím zahraničních operací programu ČT sport. Archiv autora, záznam rozhovoru z 9. 3. 2018.

Rozhovor s Romanem Hozákem, vedoucím domácích operací programu ČT sport. Archiv autora, záznam rozhovoru z 20. 12. 2018.

Rozhovor s Michalem Kratochvílem, hlavním technologem ČT. Archiv autora, záznam rozhovoru z 28. 4. 2016.

Rozhovor s Tomášem Kublákem, členem redakce archivu zpravodajství ČT. Archiv autora, záznamy rozhovorů z 5. 4. 2018 a 23. 7. 2018.

Rozhovor s Miroslavem Langerem, redaktorem a komentátorem ČT sport. Archiv autora, záznam rozhovoru z 28. 3. 2018.

Rozhovor s Petrem Nosálkem, vedoucím redakce archivu ČT sport. Archiv autora, záznam rozhovoru z 22. 3. 2018.

Rozhovor s Davidem Randuškou, redaktorem ČT sport. Archiv autora, přepis rozhovoru z 2. 4. 2018.

Rozhovor s Jiřím Tomanem, systémovým inženýrem ČT. Archiv autora, záznam rozhovoru z 5. 4. 2018.

Rozhovor s Hanou Vidimskou, vedoucí Videotéky ČT. Archiv autora, záznam rozhovoru z 28. 4. 2016.

Rozhovor s Irenou Wintrovou, vedoucí Archivu a programových fondů ČT. Archiv autora, záznam rozhovoru z 9. 4. 2018.

Rozhovor s Robertem Zárubou, šéfkomentátorem sportovních pořadů ČT. Archiv autora, záznam rozhovoru z 3. 4. 2018.

Rozhovor s Jánem Zaťkem, vedoucím redakce archivu zpravodajství ČT. Archiv autora, záznam rozhovoru z 19. 4. 2016.

Seznam příloh

- Příloha č. 1: Archivace zpravodajského pořadu v Provysu (obrázek)**
- Příloha č. 2: Bodový scénář zpravodajského pořadu v digitálním archivu (obrázek)**
- Příloha č. 3: Program Mezixicht – zpravodajství (obrázek)**
- Příloha č. 4: Náhled na sportovní pořady v Sonapsu (obrázek)**
- Příloha č. 5: Náhled na sportovní pořady v Sonapsu (obrázek)**
- Příloha č. 6: Program Mezixicht – sport (obrázek)**
- Příloha č. 7: Archivace sportovního vysílání v Provysu (obrázek)**
- Příloha č. 8: Archivace sportovního vysílání v Provysu (obrázek)**
- Příloha č. 9: Archivace sportovního vysílání v Provysu (obrázek)**
- Příloha č. 10: Archivace sportovního vysílání v Provysu (obrázek)**
- Příloha č. 11: Archivace sportovního vysílání v Provysu (obrázek)**
- Příloha č. 12: Vyhledávání v programu Tondys (obrázek)**
- Příloha č. 13: XDCAM – 50 GB (foto)**
- Příloha č. 14: XDCAM – 23 GB (foto)**
- Příloha č. 15: Depozitář APF v hlavní budově ČT na Kavčích horách (foto)**
- Příloha č. 16: Depozitář APF v hlavní budově ČT na Kavčích horách (foto)**
- Příloha č. 17: Depozitář v budově zpravodajství na Kavčích horách (foto)**
- Příloha č. 18: Webová stránka iVysílání (obrázek)**
- Příloha č. 19: Výčet ředitelů archivu ČST/ČT (tabulka)**
- Příloha č. 20: Rozhovor s Irenou Wintrovou**
- Příloha č. 21: Rozhovor s Michalem Kratochvílem**
- Příloha č. 22: Rozhovor s Jiřím Tomanem**
- Příloha č. 23: Rozhovor s Hanou Vidimskou**
- Příloha č. 24: Rozhovor s Jánem Zaťkem**
- Příloha č. 25: Rozhovor s Tomášem Kublákem**
- Příloha č. 26: Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem**
- Příloha č. 27: Rozhovor s Petrem Nosálkem**
- Příloha č. 28: Rozhovor s Miroslavem Langerem**
- Příloha č. 29: Rozhovor s Robertem Zárubou**
- Příloha č. 30: Rozhovor s Davidem Randuškou**
- Příloha č. 31: Rozhovor s Romanem Hozákem**

Přílohy

Příloha č. 1: Archivace zpravodajského pořadu v Provysu (obrázek)

The screenshot shows the Provys software interface for archiving news programs. The main window features a video player displaying a news broadcast with a male anchor. Below the video is a control bar with various playback controls and a timeline. To the right, there are several panels for metadata, including 'Dokumentace', 'Obchod', 'Práva', 'Tvůrce', 'Výroba', 'Zpracování', and 'Ostatní'. A table at the bottom lists program segments with columns for 'Typ', 'Pař. č.', 'Čís. zpr.', 'Čís. kódu', 'Název', and 'Popis'.

Typ	Pař. č.	Čís. zpr.	Čís. kódu	Název	Popis
AD	9	00:00:47:11	00:00:51:22	00:00:04:12	Studo úvod
AD	10	00:00:51:23	00:02:59:00	00:02:07:03	Kralupy výbuch
AD	11	00:02:59:01	00:04:41:08	00:01:42:08	LIE Chraňová, Kralupy výbuch
AD	12	00:04:41:09	00:06:44:09	00:02:03:01	Historie - nehorší výbuchy
AD	13	00:06:44:10	00:09:13:08	00:02:28:24	LIE Jeličková, Sněmovna
AD	14	00:09:13:09	00:08:48:04	00:00:20:19	Zpravěka, Otrava Skripala
AD	15	00:09:13:09	00:11:17:20	00:02:04:12	Konec Sobotky
AD	16	00:11:17:21	00:12:53:12	00:01:35:17	LIE Bertašová, Summit EU Brusel
AD	17	00:12:53:13	00:14:50:20	00:01:57:08	Babiš + Stoltenberg o Skripalovi
AD	18	00:14:50:21	00:18:11:20	00:03:21:00	Slovensko, Jmenování nové vlády
AD	19	00:18:11:21	00:20:37:05	00:02:25:10	Kauza Olex Chemical se vrací k...
AD	20	00:20:37:06	00:20:46:08	00:00:09:03	Studo závěr

Příloha č. 2: Bodový scénář zpravodajského pořadu v digitálním archivu (obrázek)

The screenshot shows a digital archive interface for a news program. The main window displays a table with columns for 'channel', 'name', 'rundovtype', 'DEC', 'scheduled', 'start', 'endT', 'vedo', 'dura', 'Rezor', 'vedo', 'stav', 'Zvukar', 'Strah', 'Mod', and 'star'. Below the table, there are sections for 'Materiály k odeslání' and 'Nové materiály'. On the right, there is a video player showing a house, with a control bar and a 'Resume/Next' button.

channel	name	rundovtype	DEC	scheduled	start	endT	vedo	dura	Rezor	vedo	stav	Zvukar	Strah	Mod	star
CT24	CT24 7/25/2018 1... Zprávy		21841101000/0725	2018-07-25...	2018-07-25T...		00:2...								25.7...
CT24	CT24 7/25/2018 2... 90 ČT24		21841100813/0725	2018-07-25...	2018-07-25T...	Jan ...	012...	Pav...	Vand...	Jif C...	Jan...	Tom...			25.7...
NEWS	NEWS 7/25/2018 ... Udělení ...		21841100012/0725	2018-07-25...	2018-07-25T...	Mich...	00:1...	Erk...	Leds...	Mars...	Vadi...	Petr...			25.7...
CT24	CT24 7/25/2018 2... Horavská ČT24		21841105985/0725	2018-07-25...	2018-07-25T...	Ondř...	00:3...	Pav...				Kate...			25.7...
NEWS	NEWS 7/26/2018 ... Studo 6		21841101010/0726	2018-07-26...	2018-07-26T...	Ivo ...	01:2...	Jan ...	Mich...			Pav...			26.7...
NEWS	NEWS 7/26/2018 ... Studo 6		21841101010/0726	2018-07-26...	2018-07-26T...	Ivo ...	01:2...	Jan ...	Mich...			Pav...			26.7...
NEWS	NEWS 7/26/2018 ... Studo 6		21841101010/0726	2018-07-26...	2018-07-26T...	Ivo ...	01:2...	Jan ...	Mich...			Pav...			26.7...

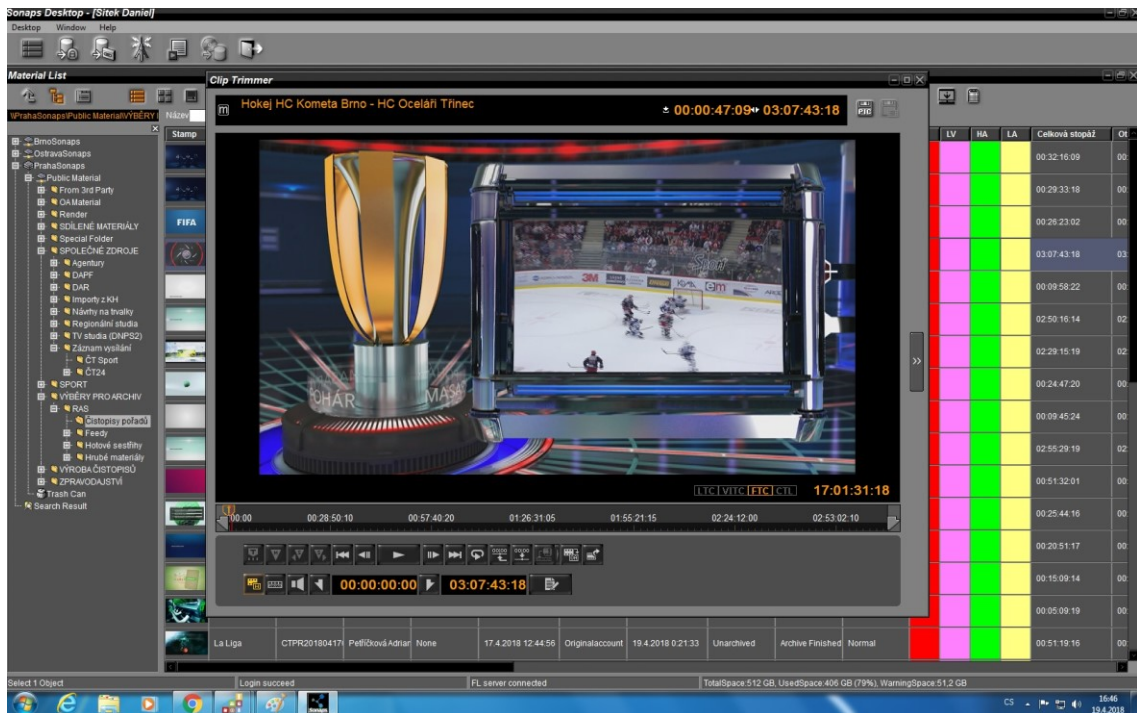
Příloha č. 3: Program Mezixicht – zpravodajství (obrázek)

The screenshot shows the Mezixicht software interface. At the top, there are fields for 'Seriól' (Zprávy v 16), 'Pořadí' (Zprávy v 16), 'Verze' (Plánovaný VC), and 'Název OZ'. Below these are controls for 'Typ nosiče' (Pás, Film, Server, Datový méd., Nereg., Živě, Grafika (CG)) and 'Hrubý archiv' (Odvyslaná, Pracovní, Zahr. archiv, House ID: CTPA180323_0460). The main area is a table with columns: 'Thumbnail', 'Název', 'Užitý UMID', 'ČRČK začá...', 'Stopáž', 'Čas suma', 'Čas vysílání', 'Redaktor', and 'Skut. sto...'. The table lists 15 program segments, including 'CRT počasí', 'HDL Kralupy', 'HDL sněmovna', 'HDL Sobotka', 'HDL Brusel', 'HDL Slovensko', 'Studio úvod', 'CRT Kralupy 16', 'LIVE VST Chrašová Kralupy', 'Sřítňák Plazma veřín - Malá - Nejhorší výbuchy...', 'LIVE VST Jelínková sněmovna', 'LIVE VST Jelínková sněmovna', 'SYN Zorašek', and 'ROZEPŠANÝ konec Sobotky'.

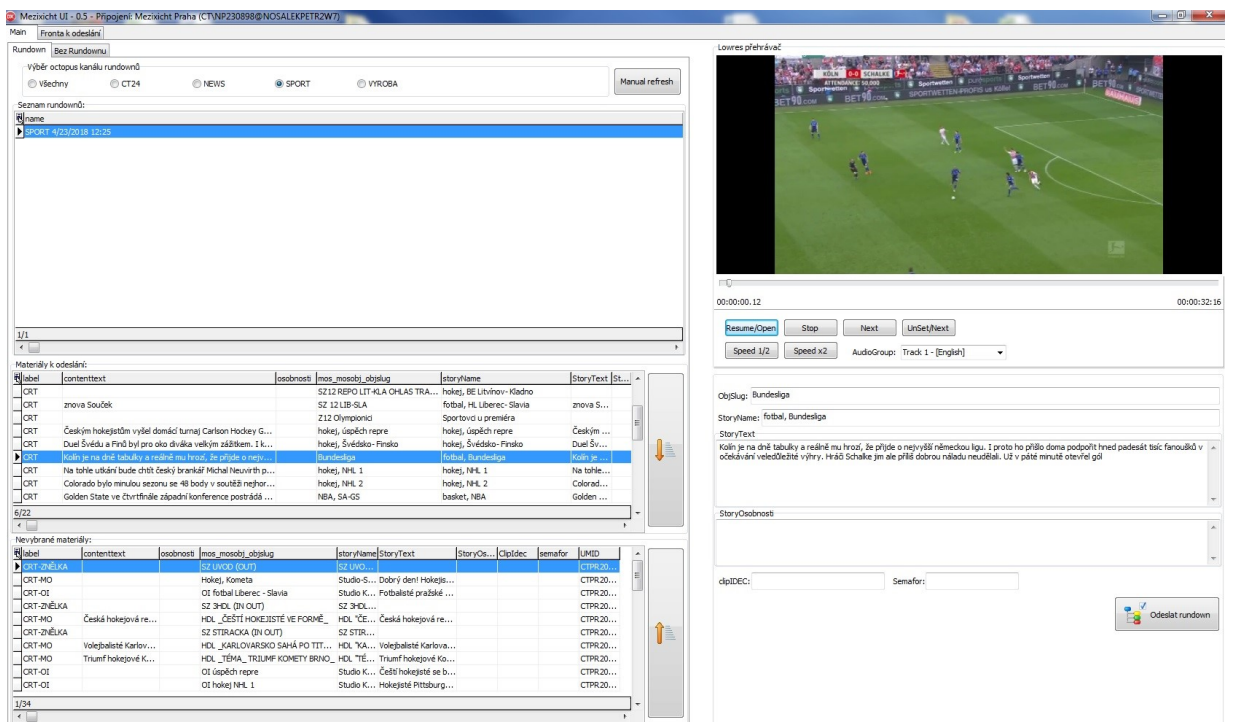
Příloha č. 4: Náhled na sportovní pořady v Sonapsu (obrázek)

The screenshot shows the Sonaps Desktop software interface. The main window is titled 'Material List' and contains a table with columns: 'Stamp', 'Název', 'Material ID', 'Vytvořeno', 'Změněno', 'Stav', 'Stav archivace', 'Stav klipu', 'HV', 'IV', 'NA', 'LA', 'Celková stopáž', and 'OI'. The table lists 15 materials, including 'Hokej HC Kometa', 'Sportovní zprávy', 'Volejbal Kladno', 'Hokej HC Kometa', 'Branky body, vst', 'Cyklistika Flecha', 'Sportovní zprávy', 'Fotbal - SK Slavia', and 'Branky body, vst'. The interface also shows a sidebar with a tree view of folders and a status bar at the bottom.

Příloha č. 5: Náhled na sportovní pořady v Sonaps (obrázek)

Příloha č. 6: Program Mezixicht – sport (obrázek)

Příloha č. 7: Archivace sportovního vysílání v Provysu (obrázek)

The screenshot displays the 'Archivní popis s náhledem' (Archive description with preview) window in the Provys system. The main area shows a table of broadcast records with columns for serial number, episode, name, work name, EDEC, stop time, broadcast date, and type. The table contains several entries for 'Sportovní zprávy' (Sports news) broadcasts.

Seriál	Ep.	Název	Prac.název	EDEC	Stopáž	Vys. den	Vys. jako c...	Prog. typ	Vlastník	Poz...	Práva	KOPR	Pro
308	308	Branky, body, vte...	Branky, body, vte...	218 471 290010308	00:57	8.3.2018		R sportovní pořad sport. zpr...					Vlastní pořad
309	309	Branky, body, vte...	Branky, body, vte...	218 471 290010309	00:57	8.3.2018		R sportovní pořad sport. zpr...					Vlastní pořad
310	310	Branky, body, vte...	Branky, body, vte...	218 471 290010310	01:40	10.3.2018		R sportovní pořad sport. zpr...					Vlastní pořad
311	311	Branky, body, vte...	Branky, body, vte...	218 471 290010311	01:47	11.3.2018		R sportovní pořad sport. zpr...					Vlastní pořad
312	312	Branky, body, vte...	Branky, body, vte...	218 471 290010312	00:50	12.3.2018		R sportovní pořad sport. zpr...					Vlastní pořad
313	313	Branky, body, vte...	Branky, body, vte...	218 471 290010313	00:50	13.3.2018		R sportovní pořad sport. zpr...					Vlastní pořad

Below the table, there are two preview windows. The first shows a 'Záznamy' (Records) table with columns for channel, start, end, and program name. The second shows a 'Záznamy' table with columns for channel, start, end, and program name.

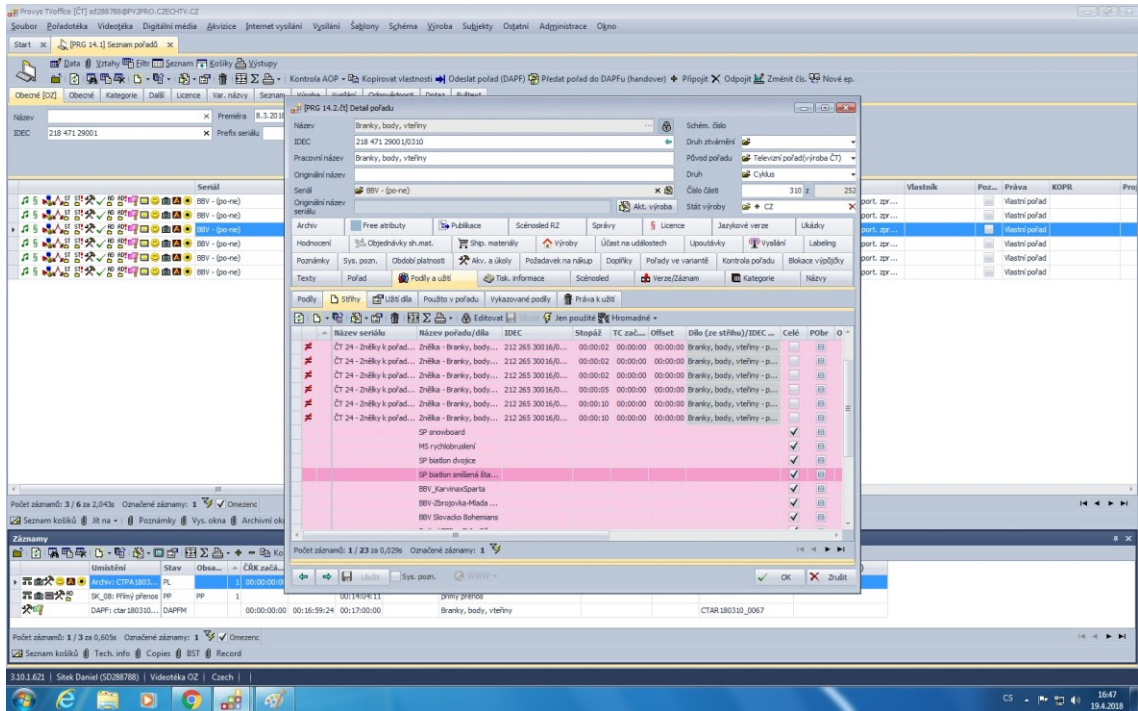
Příloha č. 8: Archivace sportovního vysílání v Provysu (obrázek)

The screenshot displays the 'Archivní popis s náhledem' (Archive description with preview) window in the Provys system, showing a detailed view of a broadcast entry. The main area shows a preview of the broadcast content, which is a green and white soccer ball with the text 'SPORTOVNÍ ZPRÁVY' (Sports news).

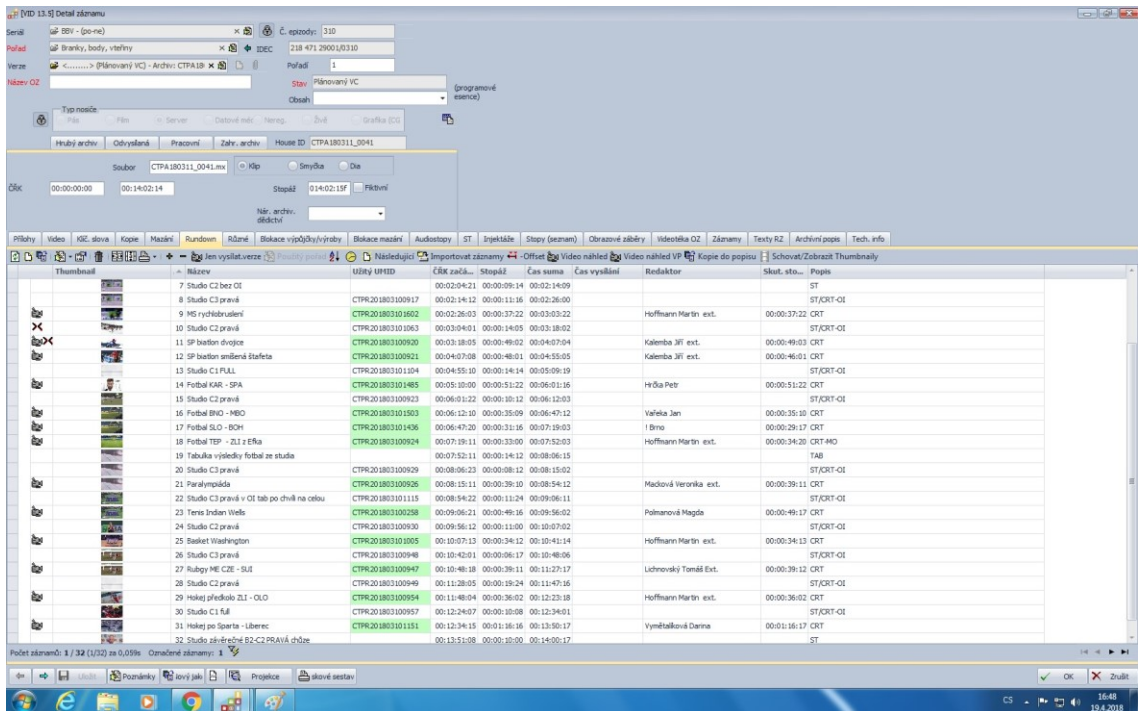
The right side of the window shows the 'Pops' (Description) tab, which includes fields for 'Server', 'Adresá', 'Soubor', 'Čís', and 'Soubor'. Below these fields are tabs for 'Dokumentace', 'Obsh', 'Lokace', 'Práva', 'Tvřecí', 'Výroba', 'Zpracování', and 'Ostatní'. The 'Dokumentace' tab is active, showing a table with columns for 'Anotace', 'Klíčová slova', and 'Záběr'. The 'Anotace' field contains the text 'Sportovní zprávy 11. 3. 2018.'.

At the bottom of the window, there is a 'Texty RZ' (Texts RZ) section with tabs for 'Texty RZ', 'Tech. info', and 'Body'. Below this is a 'Dokumentace' section with tabs for 'Dokumentace', 'Obsh', 'Lokace', 'Práva', 'Tvřecí', 'Výroba', 'Zpracování', and 'Ostatní'. The 'Dokumentace' tab is active, showing a table with columns for 'Název', 'Čís', 'Anotace', 'Klíčová slova', and 'Záběr'. The 'Název' field contains the text 'Sanková Medve'.

Příloha č. 9: Archivace sportovního vysílání v Provysu (obrázek)

Příloha č. 10: Archivace sportovního vysílání v Provysu (obrázek)

Příloha č. 13: XDCAM – 50 GB (foto)

Příloha č. 14: XDCAM – 23 GB (foto)

Příloha č. 15: Depozitář APF v hlavní budově ČT na Kavčích horách (foto)

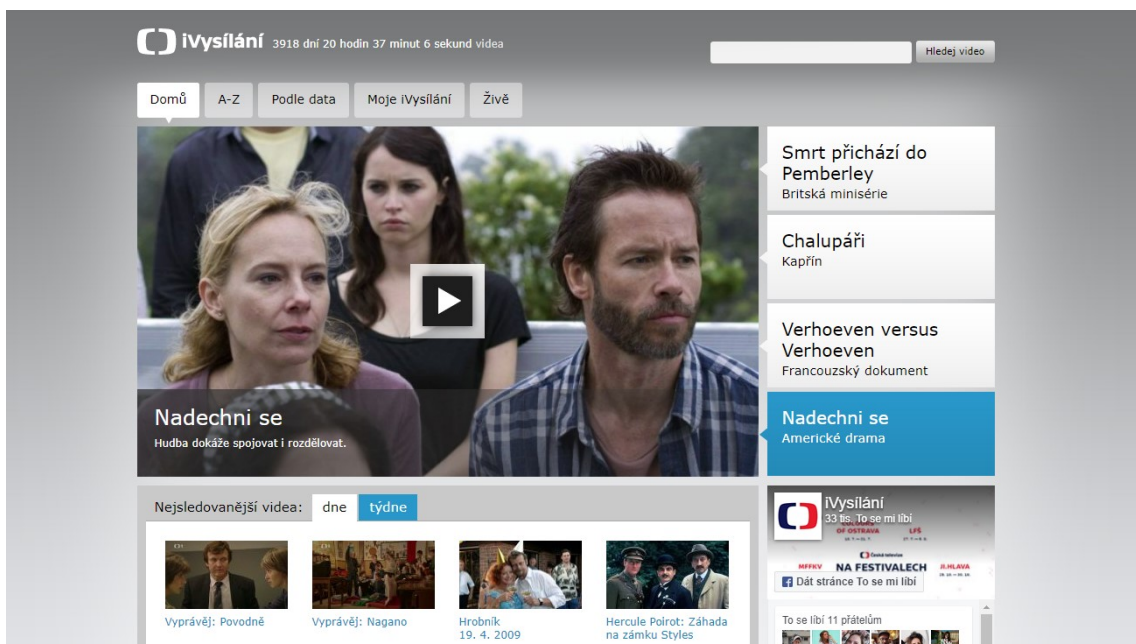
Příloha č. 16: Depozitář APF v hlavní budově ČT na Kavčích horách (foto)

Příloha č. 17: Depozitář v budově zpravodajství na Kavčích horách (foto)

Příloha č. 18: Webová stránka iVysílání (obrázek)

Příloha č. 19: Ředitelé archivu ČST/ČT

jméno	funkce	období
Josef Zavřel	vedoucí odd. programových fondů	první 1/2 60. let
prof. Bohumil Kut	vedoucí odboru APF	od 1/2 60. let - 1974
Karel Kohout	vedoucí ÚAPF	od roku 1974
Jan Šumavský	vedoucí ÚAPF	1983 - 1985
Karel Valtera	vedoucí ÚAPF	1985 - 1990
Vít Charous	vedoucí APF	1990 - 2013
Irena Wintrová	vedoucí APF	2013 - nyní

Příloha č. 20: Rozhovor s Irenou Wintrovou, vedoucí APF ČT

V jakém procesu se nachází digitalizace záznamů, které jsou nyní ve videotéce hlavní budovy ČT na Kavčích horách? Víím o několika tisících sportovních kazet. Máte v plánu je zpracovat?

„V plánu určitě je zdigitalizovat sportovní kazety, jelikož tam jsou také analogové bety, jejichž životnost se krátí. Nyní se na tom už pracuje. Dáváme do sportovní redakce seznamy, co zde máme, a očekáváme zpětnou vazbu. Sport totiž může mít něco ve svém archivu, a proto zde mohou být duplicity. Něco se tedy může postupně smazat a zbytek se přenesení do digitálního prostředí. Pokud je něco potřeba zdigitalizovat ihned kvůli vysílání nebo dalšímu zpracování, tak se to zdigitalizuje ad hoc. Zcela plánovaná digitalizace těchto nosičů se sportovním obsahem ještě neběží, protože to nejprve musí někdo projít, aby se nedigitalizovalo něco, co už někde třeba je.“

Je nějaký důraz od vedení, abyste digitalizaci těchto nosičů stihli co nejdříve?

„Je potřeba to stihnout do té doby, než se kazety poničí. Digitalizace v této oblasti postupuje tak, jak to televize potřebuje pro výrobu a pro vysílání. A na druhou stranu máme také nějaká technická omezení, U palců končí životnost strojů pro přehrávání, analogovým kazetám hrozí rozpadnutí. Z technických důvodů je tedy u těchto věcí digitalizace nutná. Klasické pořady, které se reprízuji, už digitalizované máme. Jinak ale vyloženě nemáme dané, do kdy musí být tento materiál zdigitalizován.“

Jak je to se zpravodajstvím?

„I ve zpravodajství je ještě mnoho nedigitalizovaného materiálu. Myslím, že nám chybí ještě asi pět let pořadů. Jinak ve zpravodajství se od roku 2010 přešlo na digitální výrobu, takže se začalo automaticky i digitálně archivovat. Pouze to, co se vyrábělo předtím na nosiče, se průběžně zdigitalizovalo. Zpravodajství bylo oproti sportu napřed. Na druhou stranu je tam velké množství pracovních materiálů.“

Sportovní redakce už také přešla do digitálního prostředí. Jak si myslíte, že to obecně změní archivaci sportovního materiálu?

„Technologie nyní redaktory donutí k jinému postupu archivace. Pokud totiž bude potřeba něco zpracovat, bude to nutné udělat v digitálním prostředí. Bude tedy třeba materiál na digitálního úložiště nahrát. A v něm to už pak následně zůstane a necháme ho tam pro archivaci. Navíc nemluvě o tom, že skladování kazetových nosičů nebo disků by mělo mít svoje podmínky i z hlediska teploty apod., takže vystavovat je někde slunečnímu svitu rozhodně není ideální. Archivace sportovního materiálu však byla

vždy trochu specifická. Ve zpravodajství nebo publicistice můžete archivovat prakticky hned. Ale ve sportu víte až po roce, kdo se stane mistrem a vyhraje sezonu. Pro tyto případy je digitální archiv ideální. Nebude potřeba velké množství kazet, které pak ani nemá nikdo čas třídit a mazat. Dalším takovým specifíkem je to, že sport teprve nedávno přešel na DNPS Sonaps. Předtím už tady existovalo náhradní řešení – fotbal, hokej a florbal už byly v předchozích letech ukládány do digitálního archivu, aby se ulehčila práce a bylo vůbec možné tyto materiály zpracovávat mimo kazetové nosiče, ale jednalo se o samostatné úložiště. To bylo pouze takové provizorní řešení. Takže nás tedy čeká přesun velkého množství těchto dat do nového digitálního archivu ČT.“

Najdou se v archivu také nějaké materiály na filmových nosičích?

„Ano, teď zrovna se rekonstruuji zpravodajské relace z filmů. Jsou to malé útržky. Nedochovalo se všechno, ale to, co se dochovalo, se rekonstruuje. To se digitalizuje. Teď zrovna se digitalizoval rok 1969.“

Je proces digitalizace z vašeho pohledu finančně náročný?

„Digitalizace je určitě finančně náročná. Ale když se podíváme do historie, tak přepisování na nové formáty zde bylo vždy, jelikož technologie se neustále vyvíjela. Z palců se musel materiál přepisovat na analogové Betacam, z analogových Betacamů na digitální Betacam. Teď je to tedy potřeba přepsat do digitálního prostředí. Vedle toho důležité věci – dramaturgii a reprízové pořady zachováváme vedle digitálního prostředí i na moderních XDCAMech. Dramatickou tvorbu takto určitě ukládáme, reprízové pořady rovněž. To je pojistka, kdyby se něco stalo. Jinak je digitalizace velmi dlouhodobý proces vyžadující trpělivost a dostatek času. Například z filmového pásu trvá přepis dlouho. Film se musí zpracovat ve filmotéce, musí se připravit přepis, přepsat zvuk na jiném pracovišti, pak teprve obraz. Dramatická tvorba se ještě přepisuje do HD kvality a pak teprve máme konečný výsledek. Teď digitalizujeme intenzivně zhruba pátým rokem. Zpravodajství sice začalo digitálně archivovat výrobu už od roku 2010, ale plánovaná digitalizace archivního materiálu byla spuštěna až v letech 2013 a 2014.“

Redakce archivu zpravodajství spadá rovněž pod vás?

„Ano, jsme jedno oddělení. V budově OTN mají sice svůj depozitář a své pracoviště, ale vše spadá pod APF. Archivy spadající pod nás jsou rovněž v Brně i v Ostravě.“

Jste nějak limitováni kapacitou digitálního archivu?

„V tuto chvíli máme nový digitální archiv DAR, který nahradil předchozí DAPF. Díky němu máme knihovny s opravdu velkou kapacitou a máme tudíž velké rezervy. Tento

archiv můžeme využívat nejen pro audiovizuální záznamy, ale také pouze pro zvukové záznamy. Technologie však v budoucnu určitě zestárne a bude nás čekat zase něco jiného. Protože vše jde technologicky dopředu, archiv nebude narůstat objemově, nezabere nám zde větší místo, nýbrž bude menší a pojme větší objem dat.“

Je z řad veřejnosti velký zájem o zhlédnutí archivních materiálů ČT?

„Chodí sem především hodně studentů. Vzhledem k tomu, že máme rok 2018, tak jsou hojně vyhledávány historické věci spojené s osmičkovými roky. Nebo například nedávno slavila výročí Zdravotní záchranná služba, která si tak vyžádala některé materiály z archivu ČT.“

Příloha č. 21: Rozhovor s Michalem Kratochvílem, hlavním technologem ČT

Mohl byste popsat vývoj záznamových technologií, které prošly Československou nebo Českou televizí?

„Začalo se celuloidem. Byl 35mm film, 16mm film, 16mm film s optikou a 16mm film se separátním magnetickým zvukem. A z toho se ještě, tuším, do roku 1987 vysílalo. Měl jste filmový snímač, do něho se založil film a sesynchronizoval se obraz se zvukem. Stroje ale začaly dělat chyby, a tak bylo vydáno nařízení, že půjdou do postprodukce. Následovaly dvoupalcové záznamy, typicky ampexy nebo kvadruplexy. Dvoupalcové záznamy byly opravdu těžké, dokonce bylo nařízení, že s nimi nesměly pracovat těhotné ženy. Vedle toho už ale existovaly také jednopalcové záznamy. Po jednopalcových záznamech se už dostáváme ke kazetám. Přišel nástup U-maticů, potažmo Betamaxů a začaly také Betacam. Existovala spousta mutací. Betacam začínají ve třídě SP – to byla analogová beta. Tento druh vydržel poměrně dlouho. Na to nastoupily digitální Betacam. Dnes si každý pod pojmem „digitální“ představuje soubory. Zapomeňte na to, že jsme v souborech. Jsme pořád v magnetickém záznamu, akorát záznam je v digitální stopě. Jinými slovy – do této chvíle záznam trpí přepisem. Jestliže přepíšete záznam z analogové bety na jinou analogovou betu, tak se bavíme o tom, že vám vzniká další generace záznamu, čímž se zvyšuje šum a snižuje kvalita. Každým přepisem je to horší a horší. Třetí a čtvrtá generace přepisu jsou nekoukatelné. To u digitální bety mizí. Tam můžete dělat přepis, ale neztrácíte přitom kvalitu. Data jsou digitální, byť nejsou v souborové podobě. Po digitálních betách začíná být zmatek na trhu s médii, protože vzniká DVC Pro, vedle toho Sony odhalí Betacam SX. Kdo na trhu z výrobců něco znamenal, tak začal vyvíjet svůj vlastní formát digitálních kazet. Do této chvíle jsme se pořád bavili o kvalitě vysílání v SD. Digitální Betacam následně mutuje do HD rozlišení – konkrétně HD CAM – to ale stále nebyl full HD záznam. Nejvyšší možný formát záznamu i pro archivaci v ČT je HD CAM SR. Je to sice stále kazetový nosič, není souborový, ale datový tok je hodně vysoký a jedná se o velmi kvalitní záznam. Dnes jsme se dostali na souborovou podobu záznamů. Soubory máte na XDCAMu, tam nemáte souvislý záznam jako na kazetě.“

S jakými nosiči můžete v nynější době vyrazit na natáčení?

„Ve velkém přenosovém voze máte studiovou kameru a máte server, souborový vysílací záznam, typicky EVS na sportovní přenosy. Osm kamer nahraje osm stop do zmíněného serveru. To je první možnost záznamu, ale pojí se s velkými přenosovými vozy.“

Druhým druhem záznamu je XDCAM. U dramatické a velké výroby je daleko obvyklejší kartový záznam, to znamená, že máte kamery, které vše ukládají na karty.“

Přepisujete i dnes hodně starých nosičů? Například film nebo palcové záznamy.

„Vše se změnilo z SD na HD kvalitu. Takže dostupné filmy, které zde máme, bereme znova a přepisujeme je v mnohem vyšším rozlišení. Nad tím vším jsou barevné korekce a retušování. Tyto nástroje úprav před 20 nebo 15 lety neexistovaly, když se ze starých nosičů zachraňoval materiál jen z toho důvodu, aby se vůbec zachoval. Filmy se tedy snažíme zrestaurovat do HD kvality. Dvoupalce jsou přepsané na jednopalce, jednopalce už máme přepsané na digitální Betacam. A digitální Betacam dostáváme do digitálního archivu. Ale tady je důležité říct jednu věc – jakmile máte pořízený záznam, a to platí vždy, nikdy nepřekročíte svůj stín. U pořízeného záznamu přepisem nic nezískáte. Sice se tam snažíte úpravami dosáhnout různých vylepšení, což se vám i podaří, ale záznam vylepšíte vizuálně, nikoliv fakticky. Když máte záznam uložený na analogové betě, tak je v takové kvalitě, jakou tento nosič povolil. Původní záznam se prostě nezmění. Takže proč přepisujeme ze starých kazet na nové? U analogových Betacamů končila technologie, špatně by se sháněly nosiče nebo náhradní díly do strojů. Proto jsme přepisovali z analogových bet na digitální. Navíc, jak už jsem o tom hovořil, u digitálních Betacamů záznam netrpí přepisem. Kazetové nosiče se ke všemu ničí přehráváním, přeci jen při něm dochází ke tření pásku, tudíž přepisem získáte čas navíc. U kazetových nosičů tedy přepisem nezlepšíte kvalitu. Na rozdíl od celuloidových filmů. Ty unesou daleko větší rozlišení, než unesla pásková technologie. 35mm film má rozlišení rovnající se zhruba kvalitě 4K. 16mm film dosáhne na úroveň HD kvality.“

Jaká je budoucnost ohledně záznamové technologie?

„Je to nekončící příběh. S nadsázkou se dá říct, že něco začnete přepisovat a než to dokončíte, už to pomalu můžete začít přepisovat na něco jiného. Samozřejmě se nabízí úplná digitalizace – tedy převést vše, co zde máme, do souborové podoby. Největší složitostí dnes jsou, aby vše fungovalo dobře, metadata. Já tvrdím, že všechno je o metadatach. Ta jsou všude po světě podceňovanou záležitostí. Je skvělé, že vše umíme dobře sestříhat a zpracovat, ale potřebujeme také detailní popis, informace. Abyste pak třeba v budoucnu mohl najít konkrétní postavy, které se v tom daném záznamu vyskytovaly. Metadata nikdy není dost. Každý archiv je tak dobrý, jak dobrá jsou jeho metadata.“

Příloha č. 22: Rozhovor s Jiřím Tomanem, systémovým inženýrem ČT

Co je vlastně DNPS II?

„DNPS II je výrobní a produkční systém. Jeho úkolem je převést materiál pocházející z různých zdrojů, například ze satelitních tras, SNG vozů, přenosových tras, studiových trasy atd., do datové podoby. Zdigitalizovat ho, tzn. převést ho ze signálové podoby do datové podoby. Druhým zdrojem materiálu jsou datové zdroje. Sem patří fyzické nosiče XDCAMy a karty. Kamery totiž při natáčení učiní z obrázků data. Ty pak ukládají na datový nosič XDCAM, kterým blu-ray disk uzavřený ve schránce. Anebo je to karta jako paměťové médium. To jsou zde nejčastěji používané datové zdroje. Pak jsou zde ještě externí datové zdroje, což jsou typicky materiály z agentur. SNTV, EVS, Reuters apod. Tato data putují do ČT přes satelit se záložním kanálem přes internet. Soubory se ukládají na server a pak jsou automaticky překlápěny do DNPS II včetně metadat. Výsledkem je tedy videosoubor a souběžně s tím jsou posílány popisné údaje, práva užití apod. Úkolem systému DNPS II, který je založen na platformě Sonaps od firmy Sony, je nasát všechny materiály dovnitř. Importovat je nebo zdigitalizovat. V rámci procesu importu může dojít ke změnám jejich formátů. Sonaps totiž interně používá pouze profesionální formáty. Je tedy potřeba jiné typy formátů transkodovat na profesionální tak, aby mohly fungovat v prostředí Sonapsu. Zde se nabízejí dvě cesty. Buďto ke změně formátů dochází přímo v Sonapsu, ovšem počet formátů, který je Sonaps schopen převést, je značně omezen. Proto je v rámci systému zabudován transkodér třetí strany od firmy Harmonice (dříve Rhozet). Tento transkodér dělá převody z neprofesionálních formátů MP4, AVI apod. Jedná se o široké portfolio formátů. Po převodu je následně vše uloženo na centrální datové úložiště, které se nachází v jádru systému. Vedle toho se po uložení na datové úložiště v rámci DNPS paralelně vytvoří náhledové video. To je dělané proto, aby s materiálem mohl pracovat také redaktor na svém kancelářském počítači, který má omezený výkon a datová konektivita do sítě je limitována. Kdyby všichni přehrávali videa v plném rozlišení, bude datová síť značně přetížená. Takto mohou redaktoři zhlédnout videa v Octopu nebo ve střížně XPRI.“

Co se dál děje s materiálem?

„Buďto se zpracovává na kancelářských počítačích pomocí náhledového videa, nebo se zpracovává na střížnách v plném rozlišení. Střížny sídlí na různých místech budovy zpravodajství ČT pod označením TMZ. Zde se pracuje v plném rozlišení, aby redaktor nebo stříhač viděli, jak bude vypadat televizní obrázek. Výstupem zpracování je nově

vytvořený klip. Tento klip se nevytváří přímo na střížnách z ustříhané sekvence záběrů. Render nového souboru by zbytečně střížnu zatěžoval a zdržoval případnou další práci. Sestříhané záběry jsou posílány na EDL executor (farma 18 serverů), který přijme stříhovou soupisku ze střížny a výsledkem jeho práce je nový soubor uložený na datovém úložišti. Pakliže je tento soubor zařazen v bodovém scénáři, který vznikl v redakčním systému Octopus, je automaticky odeslán na vysílací servery. Vysílací servery jsou dva – hlavní a záložní. Materiál tedy postupně v systému DNPS projde vstupem, uložením, zpracováním a odesláním k vysílání. Vedle klasické cesty distribuce hotového materiálu je možná alternativní varianta. Sestříhaný materiál totiž nemusí být určen pouze k vysílání, ale může být k dispozici pro internetové portály nebo sociální sítě. Zde je nutné materiál vyexportovat v jiném než profesionálním formátu. Jak už bylo uvedeno, systém Sonaps disponuje transkodérem, který je nastaven na rychlé profesionální zpracování a nedisponuje možnostmi přepisu na širší škálu formátů. Proto je opět potřeba k převodu program od firmy Harmonic, který vytvoří video s nižší kvalitou pro distribuci na sociální sítě. Například zpravodajský pořad Hashtag je na Facebooku. Transkodér tak video přizpůsobí pro prostředí Facebooku. To Sonaps sám o sobě neumí.“

Jak je do toho všeho zapojen digitální archiv DAR?

„Ten je jedním z odběratelů hotového materiálu, zároveň je to i zdroj. Ten je záměrně udělán jako externí archiv, protože jde o celotelevizní archiv sloužící pro všechny redakce a pro všechny útvary. První byl archiv s názvem DAPF (Digitální archiv a programové fondy), který však pracoval pouze v SD. Nástupem nového vedení bylo rozhodnuto, že tento archiv už nebude nadále rozvíjen a na jeho místo se implementuje nový archiv s názvem DAR. Ten už je formátově nezávislý, pracuje jak se standardním rozlišením SD, tak s plným rozlišením HD. Výměna mezi oběma systémy probíhá tak, že pracovníci archivu si ve své složce v Sonapsu, vytvořené speciálně pro účely archivu, ukládají hotové pořady, feedy nebo další materiály. U hotových souborů připravených k archivaci následně naplánují odeslání do archivu. Každou noc čtvrt hodiny po půlnoci se spustí toto odesílání v systému Sonaps. Všechny materiály určené k archivaci jsou Sonapsem posílány do digitálního archivu. Jedná se tedy o video v plném rozlišení včetně „xlm“ souborů s metadaty. Na druhé straně tohoto procesu je digitální archiv, který všechny tyto soubory stáhne k sobě, zaregistruje do databáze, uloží na svá disková pole. Aby došlo k bezpečnému uložení, vzápětí se paralelně vše odešle také na datové pásky a do datových knihoven. Všechny uložený materiál je tedy k dispozici minimálně

ve dvou kopiích. Tak funguje proces archivace. Naopak v Sonapsu po uplynutí expirace materiály automaticky mizí, případně je možné je mazat manuálně.“

A když je digitální archiv naopak zdrojem?

„Tato cesta je opačná, tedy z digitálního archivu k aktuálnímu zpracování do produkčního procesu. Zde nastávají dvě možnosti u starého digitálního archivu DAPF a jedna možnost u nového digitálního archivu DAR. U DAPFu lze poslat materiál přímo zpět do Sonapsu včetně metadat. Tento materiál se pak objeví ve složce „Společné zdroje DAPF“ a je připraven k použití. Druhou variantou je vyexportovat soubory ve starších aplikacích DAPF, materiál se následně objeví na datovém úložišti Sonapsu, ale dá se s ním pak pracovat pouze na střížnách, redaktoři se k němu na svých počítačích nedostanou. To je určitá nevýhoda a v současné době na tom pracujeme, aby se tento materiál mohl dostat ke všem. Naproti tomu materiál odeslaný z DARu se vždy objeví v tzv. material listu, takže ho lze ve stromové struktuře dohledat podle data anebo podle toho, kdo tento materiál vyexportoval. Je možné vyexportovat jak celý pořad, tak pouze výstřižky, které si člověk ze zdroje v DARu vystříhá. Takto přesunutý materiál určený k aktuálnímu využití má opět určitou záruku a po jejím uplynutí ze systému Sonaps mizí.“

Pokud by tedy nedošlo k archivaci materiálu a k jeho uložení do DARu, záznam z DNPS po určitém čase zmizí a už ho nelze dohledat?

„Přesně tak. Je to dané tím, že datové úložiště je poměrně drahou záležitostí a má vysokou výkonnost zejména proto, aby obsloužilo všechny připojené klienty. V provozu máme přibližně 22 střížen. Každá z nich stříhá v plném rozlišení. Je navíc schopná stříhat několik videostop najednou, takže datový tok je vysoký. Máme více než 20 „ingest“ kanálů, souběžně s tím se může do systému nahrávat z XDCAMů. Výkon diskového pole je tedy vysoký. Tomu také odpovídá jeho cena. Naše diskové pole je orientováno na výkon, nikoliv na kapacitu. Naproti tomu stojí digitální archiv, který naopak potřebuje velkou kapacitu, nikoliv výkon.“

Jak byste popsal hlavní rozdíly mezi DNPS I a DNPS II?

„Technologie, na které bylo založeno DNPS I, byla od firmy Silicon Graphics. Tato firma vstoupila na televizní trh v roce 2002. Brzy ovšem trh opustila. Technologie, na které tedy bylo založeno DNPS I, se přestala rozvíjet. Byla pouze udržována v chodu a podporována. To byl hlavní důvod konce DNPS I. Také bylo potřeba řešit přechod z SD na HD. Zároveň jsme ale potřebovali unifikaci procesů napříč jednotlivými studii. Máme totiž tři hlavní televizní studia v Praze, v Brně a v Ostravě a každé z nich

pracovalo s jinou technologií. Výměna materiálu mezi jednotlivými studii byla téměř nemožná nebo hrozně komplikovaná. To vše dnes Sonaps umožňuje. Důležitým aspektem nového systému bylo také to, aby byl ucelený z hlediska aplikací a aby fungoval komplexně. Výběr DNPS II se dělal poměrně složitou metodou výběrového řízení, která se jmenuje soutěžní dialog. Soutěžní dialog spočíval v tom, že jsme oznámili záměr, že chceme měnit systém. Přihlásili se zájemci a my jsme po nich chtěli, aby nám předvedli své možnosti. Na základě poznatků jsme pak sepsali zadávací dokument a od zájemců jsme očekávali nabídky. V rámci zkoušek byly předvedeny čtyři různé systémy. Rovněž jsme dospěli názoru, aby součástí nového systému byla stříhová platforma, tedy střížny jako integrální součást systému. To nebyli všichni zájemci schopni předvést. Byly toho schopni pouze firma Sony se Sonapsem a střížnami XPRI a firma AVID. Ostatní dva zájemci nabízeli střížny třetí strany. U toho je totiž důležité, aby si stříhové programy nemusely pro své potřeby kopírovat materiál znova na svá datové úložiště, ale aby pracovaly s materiálem uloženým na centrálním datovém úložišti výrobního a produkčního systému, protože dvojí správa materiálu by byla velmi náročná. To firma Sony se systémem Sonaps a střížnami XPRI splňovala. Posledním důležitým aspektem byla těsná spolupráce s Octopem, kterou Sony rovněž umožňovalo.“

Příloha č. 23: Rozhovor s Hanou Vidimskou, vedoucí Videotéky ČT

Můžete popsat historii záznamových technologií?

„Filmy se nosily k archivaci v taškách přes rameno. Kdo někdy nesl do třetího patra celovečerní film na 35 mm, ocení naši tehdejší kondici. V té době byl možný pouze přímý přenos, případně záznam TRC, tzv. telerecording, – to znamená natočení vysílaného pořadu z obrazovky speciálního monitoru na filmový pás. Na film se natáčelo od začátku, zdaleka vše se ale nedochovalo. Jako vysílací formát končí film na přelomu 80. a 90. let. V roce 1967 do ČST dorazil první dvoupalec. Nákup byl drahý – proto se dochovalo jen málo pořadů z této doby. Poměrně brzy po příchodu dvoupalce můžeme začít mluvit o vzniku videotéky, která se tak evolučně vydělila z filmotéky. Jako vysílací formát končí dvoupalec přibližně v polovině 90. let. V roce 1981 přišel palec. Ten jako vysílací formát končí kolem roku 2005. Ve stejném roce jako palec přišel do ČST U-matic (tříčtvrtěpalec). To byl zpravodajský formát. Nepamatuji se, kdy skončil jako vysílací formát, již nemáme ve stavu ani jeden, ale takových dobrých 20 let a více to bude. V 90. letech vývoj významně zrychlil: v roce 1990 přišla analogová beta. Původně se jednalo o víceméně zpravodajský formát, který bohužel zdomácněl i ve velké budově Kavčích hor a posléze na něj byly přepsány z dvoupalce nejstarší pořady ČST. K historickým kvadruplexovým vadám se tak přičítají zcela nové dropy. Jako vysílací formát končí kolem roku 2015. V roce 1993 nastoupil formát D3 – první digitální záznam, všechny předchozí formáty byly analogové. Jak se záhy ukázalo, D3 je příliš choulostivý pro normální provoz – každá chyba záznam rozsypala. Byla to slepá cesta. Brno si pořídilo i záznam D5, ale signatura zůstala stejná, což některé pražské produkce málem stálo život, když si v dobré víře objednaly materiály z Brna do Prahy na přepis. D3 není kompatibilní s D5. Poslední D3 jsme na jiný formát přepsali před cca devíti lety; z kazety již nuly a jedničky vypadávaly na koberec. Jako vysílací formát končí kolem roku 2000. V roce 1996 přišla digitální beta. Momentálně stále nejpočetněji zastoupený formát, nakupoval se celých 20 let. Převážná většina pořadů uložených na tomto typu kazet je naštěstí již v digitálním archivu. Stroje totiž končí, hlavy se již nebudou dokupovat (brzy nebude kde), čili co není v digitálním archivu nebo na jiném formátu, nepůjde přehrát. Efektivně se jedná o mrtvý formát. Některé starší pořady mají za sebou osud kvadruplex – analogový Betacam SP – digitální Betacam – XDCAM, proto je na hodnocení kvality nutno pohlížet právě optikou jejich pohnuté historie. Všechny vady se totiž sčítají. Jako vysílací formát ještě digitální

Betacam neskončil, ale cca dva roky již nenakupujeme. První HD záznamy přichází v roce 2007 s nástupem HDCAMu. Až doposud bylo vše ve standardním rozlišení. Formát má o něco lepší pověst než D3, nicméně snažíme se vše přepsat na XDCAmy, dokud je čas. Jde o končící formát, nicméně jako zálohy je raději ponecháváme. Jako vysílací formát ještě HDCAM neskončil, ale cca dva roky již nenakupujeme. V roce 2009 přišel HDCAM SROV. To je velmi kvalitní, ale též velmi drahá kazeta. Pořizovací cena za 124minutovou kazetu je cca pět tisíc korun. Slouží především jako master k ukládání pořadů naskenovaných z 35mm filmů. Nic lepšího na trhu není. Dnes používaný XDCAM umožňuje souborové ukládání, je možné uložit SD i HD obsah. Je to první formát, u kterého není ze signatury okamžitě jasné, co je na něm uloženo – v Provysu tak přibyly další ikonky. Máme v evidenci také SXS karty, byť neradi. Nelze je totiž považovat za nosič, je to pouhé dočasné úložiště dat, stejně jako HDD a SD karty, které v evidenci nemáme a mít ani nebudeme, protože v archivu nemají místo. Neslouží totiž k archivaci. Pořizovací cena karty je cca 10 tisíc korun. Lze snadno založit do kapsy a zapomenout. Dvoupalec v kapse zaručeně nikdo nezapomněl.“

Může si kazety z videotéky vyžádat každý?

„Ne, tak to nefunguje. Kdokoliv cokoliv potřebuje, tak si to objedná prostřednictvím programu SAP. Kromě toho se archiv stará také o nákup nových kazet a nosičů. Účelem těchto nákupů je zajistit natáčení, vysílání a výrobu v celé ČT. Čistými nosiči pak zavážíme jednotlivá pracoviště. Když se pořad natočí, zpracuje a schválí, tak nosiče s vysílacím čistopisem dodáváme do vysílací techniky. A jak vysílací čistopisy, tak pracovní materiály na požádání posíláme na daná pracoviště. To, že by někdo běhal po baráku s kazetou, se snažíme zcela odbourat, protože vše by mělo být dopředu naplánované. Samozřejmě rozumíme tomu, že když režisér sedí ve střižně a připravuje nový pořad, tak se může stát, že si vzpomene na něco dalšího, co by se mu tam ještě hodilo. V takovém případě si pak produkce pro kazetu přijde. Co se týče projekcí, ty tady neumožňujeme, protože nemáme kde. Maximálně někomu dovolíme zkontrolovat, zda jsou kompletní titulky, ale to se dá dělat pouze na místním kancelářském přehrávači, který tady máme a ze kterého není možné zjistit ani kvalitu materiálu. Zase to musí jít prostřednictvím produkce, aby se dopředu objednalo pracoviště s technikem. Často totiž jde o vysílací čistopisy, na které by nikdo, kdo nemá technické vzdělání a praxi v oboru, neměl sahat. Když to shrnu, ve videotéce tedy nefungujeme jako badatelna.“

Veřejnost se tedy musí objednat do badatelný?

„Ano, to je v oddělení správy programových fondů. Ideálně, když se dotčený objedná a dopředu dá nám informace, o co by měl zájem. My jsme pak schopni tento materiál převést do digitálního prostředí, a proto ho lze zhlédnout v komfortním prostředí badatelný. Od něčeho už z minulosti máme DVD, od něčeho už i digitální kopii v počítači.“

Jak je to například se sportem?

„Sport opustil veškerou výrobu zde v hlavní budově Kavčích hor v posledních deseti nebo patnácti letech. A jelikož zde nikdy nepracoval speciální archivář pro tuto oblast, leží ve videotéce hodně nezpracovaných kazet se sportovním materiálem. Redaktoři to možná mají někde popsané a vedou si svůj vlastní archiv, není to však zavedeno v databázi. Až nyní se tento proces začíná slibně rozjíždět. Tento problém se hromadil posledních třicet let, takže to nebude trvat chvíli. Je potřeba, aby nám jednotliví redaktoři oznámili, co se může smazat a co už mají zpracované. Je třeba přiznat, že sportovního vysílání je v současné době velké množství, a proto není moc čas se ještě vracet k archivním materiálům.“

Snažte se dávat všechny druhy starých záznamových nosičů do digitální podoby?

Co třeba filmy?

„Filmy nespěchají. Z filmu se už v posledních třiceti letech nevysílá. Z tohoto důvodu to, co se v posledních třiceti letech vysílalo a původně bylo na filmu, se už dávno přepsalo na jiný nosič. A původní materiál na filmu vedle toho zůstal. V tomhle ohledu se můžeme bavit o telemagnetických nosičích, které se neustále přepisovaly. Pořady, které byly natočeny na film a doposud je nikdo nepotřeboval, zatím zůstaly nevyužity. A to proto, že jsme zde velmi omezeni technikou. V podstatě jsou je zde pro potřeby televize pouze jeden standardní filmový snímač, včetně Brna a Ostravy. Tím pádem se na tomto pracovišti dělají věci, které jsou primárně potřeba. Nyní se třeba převádějí do digitálního archivu staré zpravodajské šoty. To je práce archivu. Tyto šoty byly doposud nevyužité, protože nebyly v databázi Provys, takže je nikdo nemohl dohledat. Jinak ten proces přepisu z filmu je ve filmotéce velmi náročný a zdlouhavý. Film se musí vyčistit, slepit, poslat do laboratoře atd.“

Jsou tedy jiné formáty, jejichž životnost končí a musíte se s tím tedy vypořádat?

„Máme dva končící formáty, které jsou velmi staré. Jedním z nich je analogová beta (šedivá) a pak je to jednopalcový pás (v zelených krabičkách). Záznam na palcovém páse velice dobře drží, je to kvalitní záznam. Ovšem je to ještě starší než analogová beta, takže nám docházejí stroje. Tyto stroje už nikdo nevyrobí a sehnat náhradní díly už

je také nadlidský úkol. Budeme tedy rádi, když vše stihneme včas přepsat. U analogových bet je to trochu jinak. To byl spíše zpravodajský formát, nepočítalo se s tím, že by se na nich uchovával nějaký hodnotný obsah. V tomto případě opravdu končí životnost kazet. Signál na kazetách vypadá hůř a hůř. Snažíme se tedy přepisovat, co se dá. I digitální beta už je končící formát, byť je novější. Na tomto formátu máme kolem 70 % pořadů. V HD kvalitě se totiž masivně ukládá až posledních deset, do té doby tedy je většina věcí na digitálních betách. I na těchto nosičích se však jedná o druhou generaci přepisu, protože po filmu přišel dvoupalec, pak jednopalec, pak analogová beta, pak přišel digitální záznam D3 a naposledy digitální bety, takže se vše postupně přepisovalo na novější formáty.“

S jakými nosiči pracujete dnes, kromě toho že využíváte také digitální archiv?

„Teď se snažíme vše umístit na XDCAMy. Tam už je to uloženo souborově, takže další přesun dat je daleko rychlejší. Zatímco u starších kazet musíme čas přepisu násobit dvěma až třemi, tak u souborů na XDCAMech se může naopak čas dělit.“

Pracujete hodně s databází Provys?

„To je pro nás úplný základ. Tam je úplně vše, je to dokonalá databáze. Vše se musí dobře popsat, aby se to pak v budoucnu dohledalo. Na první pohled vypadá Provys složitě, ale není tomu tak. Je tam pořadotéka, filmotéka, videotéka, výrobu, vysílání apod. Jednotlivé moduly jsou přístupné. Nemusíte vystupovat z jednoho a vstupovat do druhého, prostě se díky Provysu dostanete plynule napříč jednotlivými moduly.“

Jaké je propojení digitálních archivů DAPF a DAR s Provysem?

„Bohužel, když se pořizoval DAPF, byl tu nápad, že by mohl nahradit Provys. Ale sama firma, která to implementovala, řekla, že by to nebyl dobrý nápad. Že když už zde Provys máme, tak je nesmyslné ho něčím nahrazovat. A dostali jsme se tam, kde jsme asi měli být na začátku. DAPF představuje úložiště obsahu a veškeré informace jsou v databázi Provys. Novější digitální archiv DAR už to takto má nastavené od začátku.“

Jak je to s archivací kontinuálního vysílání?

„Kontinuální vysílání se ukládá na digitální úložiště. Předtím se kontinuální vysílání v nižší kvalitě ukládalo na DVD.“

Existuje vize, že jednoho dne bude vše na digitálním úložišti a nebudou žádné kazety?

„Určitě ano. Od roku 2014 přecházíme na bezpáskovou technologii. Je to přechod bolestný, protože jsme velká fabrika. Výrobní řetězce jsou složité a když do toho šňouchnete na jednom konci, tak se to projeví na dalších místech. Proto když řekneme,

že chceme bezpáskovou technologii, tak potřebujeme kompletně přezbrojit. Jednoho dne nosiče vymizí a budou se posílat jen data. V okamžiku, kdy budou jen data, musí být vše dobře přístupné, což by díky Provysu neměl být problém. Vše, co je ve starém i novém digitálním archivu, v Provysu najdete.“

Příloha č. 24: Rozhovor s Jánem Zat'kem, vedoucím redakce archivu zpravodajství ČT

Mohl byste popsat proces archivace v redakci zpravodajství?

„Celý proces začíná tím, že se hrubé materiály vloží do DNPS. Redaktor se vrátí z terénu, a než začne stříhat vysílací příspěvky, musí se materiál nabít do systému. Rozhraním pro DNPS II je systém jménem Sonaps. To je produkční prostředí. V něm se věci stříhají přes střížny XPRI. V osobním počítači si redaktor může udělat nějaký základní stříh, který pak zkompletuje s technikem, jenž je odpovědný za kvalitu výstupu. Když je vše hotové, jde to do Octopu. To je redakční systém a systém, ze kterého se vysílá. Po odvysílání následuje archivace. První část archivace materiálu začíná už v Sonapsu, protože už tam někdo hrubé materiály popíše. Je třeba nějaká základní identifikace. To vše se však děje primárně kvůli vysílání, jde přeci o zpravodajství, technik nemá na nějaký podrobnější popis čas. Podrobnější popis pak provádějí právě naši redaktoři archivu. Když poté dojde z naší strany k detailnějšímu popisu a materiál je potvrzen pro archivaci, spadne do digitálního archivu a stává se z něj archiválie, která je chráněna a má speciální režim. Co se týče metadat, naší ambicí je všechny informace spojené s archivací soustředit do Provysu.“

Jak byste popsal Provys?

„Provys je systém, do kterého lze dát vše. Vše se dá najít deseti způsoby a deseti různými cestami. A kdo není úplně školený pracovník, tak se v tom zorientuje hodně těžko.“

Dělíte při archivaci materiály do jednotlivých kategorií?

„Rozdělujeme je do tří skupin. Zaprvé vysílací příspěvky, zadruhé pořady, zatřetí hrubé materiály a začtvrté agenturní příspěvky. Archivace vysílacích příspěvků samozřejmě souvisí s pořadem, protože pořad se skládá z vysílacích příspěvků, ale může se stát, že někdo chce archivovat vysílací příspěvek mimo pořad, takže i to se samozřejmě dá.“

Příloha č. 25: Rozhovor s Tomášem Kublákem, členem redakce archivu zpravodajství ČT

Jaká byla v minulosti organizační struktura ohledně archivu?

„Někdy do roku 1995 se pracovišti archivu říkalo „fondy“. Oddělení spadalo pod šéfredaktora, což byl nejvyšší post v budově OTN. Pozice ředitele zpravodajství, kterou dnes zastává Zdeněk Šámal, tehdy neexistovala. Poté došlo k reorganizaci a oddělení bylo převedeno pod Archiv a programové fondy, jež tehdy vedl Vít Charous. Dnes toto oddělení vede paní Wintrová.“

Jsou ve videotéce budovy OTN staré archiválie?

„Nejstarší nosiče jsou v depozitáři budovy OTN z 15. února 1980. U archivního materiálu je takové rizikové období, kdy materiál zestárne, ale ještě není tak starý, aby byl vzácný. A v tom okamžiku se v minulosti řada věcí smazala, protože se musel šetřit skladovací prostor, magnetické nosiče bylo potřeba znova vložit do výroby. Když ovšem něco ze staršího období dnes najdeme, tak je to hodně cenné.“

Vybavíte si, jaké nosiče se zde ve zpravodajství používaly?

„V 80. letech se archivovalo na jednopalcové a dvoupalcové nosiče. Ty už se na začátku 90. let používaly velmi málo, viděl jsem je jen zřídka. Naopak se začaly používat kazety U-matic. Vzápětí však byly upozadovány a určovány spíše k nějaké podřadnější funkci. Někdy v roce 1992 je nahradily analogové Betacam. Později kolem přelomu tisíciletí přišly digitálními Betacam. K nasazení digitálního archivu DAPF se pak vážou XDCAMy. K tomu všemu existovaly ještě různé mutace.“

Můžete popsat proces archivace v 90. letech?

„Technici dostali kazetu, na kterou se pořad v rámci živého vysílání nahrál. Kazeta se následně odnesla zpátky do archivu, v oddělení automatické zadávání dat (AZD) byla v systému MS DOS detailně popsána a uložena do depozitáře s identifikačním číslem. Každá kazeta měla své unikátní identifikační číslo. Neexistovaly dvě kazety se stejným číslem. Na výrobu vysílacích příspěvků, tedy jednotlivých reportáží, se v místnostech pro střihače a techniky střídaly stále stejné kazety. Vysílací příspěvky se na nich nechávaly zhruba měsíc a pak byly přemazány. Příspěvky jako takové se tehdy samostatně nearchivovaly.“

Jak probíhalo ono popisování v AZD?

„Ještě jsem měl možnost vidět papírové kartotéky, do kterých se zapisovala metadata. Už v roce 1992, kdy jsem v televizi začal, se však začaly používat počítačové softwary.“

Zadávání do software obstarávalo pracoviště v 1. patře budovy OTN, které se jmenovalo AZD. V praxi to znamenalo, že pracovníci a pracovnice AZD popisovali jednotlivé kazety a vkládali informace do databáze. S masterovou kazetou do styku nepřišli, vysílací čistopisy byly uloženy v regálech. Toto tedy byly kopie vytvořené pro účely popisování. Speciálně vyvinutý program pro archiv fungoval v rámci systému MS DOS od firmy IBM. Nebyl nijak složitý, šlo o jednoduché filtrování. Tento systém vydržel vlastně až do roku 2009.“

Jak vypadala v minulosti archivace hrubých materiálů?

„Hrubé materiály byly největším objemem práce, archivovaly se hodně. Byl to celkem divoký systém. Redaktor, než jel natáčet reportáž do terénu, si vypůjčil kazetu do kamery. Obyčejný Betacam měl 30 minut. Pokud tedy potřeboval kazety pro větší stopáž, tak si kazet nabral více. Z natáčení pak přijel s materiálem, který byl sestříhán pro potřeby zpravodajství. Hrubý materiál však mohl být využit několika redaktory a pro účely více pořadů. Proto k archivaci nemohlo z technických důvodů docházet ihned, nosič totiž nebyl k dispozici. V archivu sice byla vedena evidence, na čí jméno je kazeta půjčená, ale využívat ji mohlo více lidí. Kazety s hrubým materiálem se pak do archivu mohly dostat až za týden, měsíc nebo dokonce za rok, pokud ležely někde u redaktora ve skříni. Kazety po návratu z natáčení měsíc byly v regálu vloženy podle evidenčního čísla. To byla jakási blokační lhůta, po kterou se na to nesahalo. Občas se totiž stávalo, že někdo něco vrátil a za dva dny se rozmyslel, že z toho ještě něco potřebuje a chtěl to znova vypůjčit a chtěl to v tom stavu, jak to vylezlo z kamery. A v případě, že by se to začalo brzo zpracovávat, tak by to v původním stavu už nebylo. Měsíční lhůta tak byla výstelková. Každá kazeta šla do stroje, prohlídla se, co tam je, a určení pracovníci archivu vybrali, co se má archivovat natrvalo. Na papír se napsaly časové kódy jednotlivých sekvencí, podle kterých se na dalším pracovišti z kazety tyto sekvence vystříhaly a uložily na jinou sběrnou archivní kazetu. Pracovalo se vždy s nejmodernějším nebo nejlevnějším typem nosiče.“

Po zpracování na sběrnou kazetu šla původní reportážní kazeta znova do výroby?

„Ano, přemazala se a z ekonomických důvodů se vrátila zpět do výroby. Sběrné archivní kazety měly své členění do jednotlivých rubrik: byly kazety vyhrazené pro armádu a vojenství, pro finančnictví, zdravotnictví apod. Popis opět probíhal v systému v MS DOS a obsahoval číslo nosiče a časové kódy jednotlivých sekvencí. Tento popis časových kódů měl později ten přínos, že když následoval přechod do novějších

systemů, díky konverzi šlo stále dobře vyhledávat jednotlivé sekvence i v novém systému. To značně ulehčovalo práci a pozdější vyhledávání materiálů.“

Archivovaly se vždy všechny druhy pořadů?

„Bylo pouze několik pořadů, které se nearchivovaly, což určovala produkce redakce zpravodajství. Například u pořadu Zajímavosti z regionů není archivace nutná. V této relaci se totiž vybírá to nejlepší, co se už odvysílalo a je to tedy určitá forma reprízy. Samozřejmě vždy byly určité potíže s archivací jednotlivých kratších zpravodajských relací, jestli archivovat nebo nearchivovat. Dříve totiž běžely zprávy v 10, ve 12 hodin nebo v 16 hodin. Měly kratší stopáž, ale příspěvky se u nich neustále opakovaly. Navíc pak byly delší zpravodajské relace jako například večerní Události, které vše zrekapitulovaly.“

Ještě bych se zeptal také na sport. Archivace sportu totiž byla dlouho přidružená k archivaci zpravodajství. Jak to konkrétně fungovalo?

„Styl archivace byl určen hlavně pro zpravodajství a sport se pak podle toho udělal podobným způsobem. V červenci 2016 však začalo organizační přeskupení a na začátku roku 2018 začalo samostatně fungovat sportovní oddělení archivu, které vede Petr Nosálek. Do té doby samostatný sportovní archiv neexistoval. Nosiče byly pro archivaci sportu půjčovány ze stejného depozitáře jako pro zpravodajství a odevzdávány byly na stejné místo.“

Postup archivace sportovních pořadů byl tedy totožný?

„Ano. Na čistou kazetu technik v době vysílání pořad nahrál. Kazeta se odnesla do archivu, byla zapsána do evidenčního systému a vložena do depozitáře. Branky, body, vteřiny se ale popisovaly velice stručně: fotbal, Sparta – Slavia. Některá metadata obstarávali pracovníci redakce archivu sami, něco popisovali sportovní redaktori. Případně poslali skript ve Wordu a pracovníci archivu to pak překloupili do systému.“

Příloha č. 26: Rozhovor s Vladimírem Drbohlavem, vedoucím zahraničních operací programu ČT sport

Jaké byly okolnosti vašeho příchodu do redakce v roce a jak vypadala archivace?

„Přišel jsem jako student. Kromě externí práce jsem také pracoval jako asistent režie, asistent produkce, a dokonce jsem natočil pár příspěvků i jako kameraman, takže jsem se důkladně seznámil s prací spojenou s výrobou tohoto pořadu. Nejprve jsme zdědili systém zaběhnutý z 60. let. Každý pořad byl po odvysílání rozdělen na jednotlivé sekvence a odevzdával se do archivu. Vysílali jsme z Měšťanské besedy ve Vladislavské ulici. Archiv byl hned ve vedlejší budově na půdě. Tam se dalo najít vše od roku 1958, ačkoliv systém ukládání byl trochu zmatečný. Pořád se jednalo o filmovou technologii. Základní surovinou byl stále 16mm film.“

Byla práce s filmovou technologií moc složitá?

„Po příjezdu z natáčení se muselo minimálně hodinu čekat na vyvolání – i tak byl laboratorní proces ohromně urychlen. Pak se teprve mohlo stříhat a používat tyto materiály do vysílání. Tehdy byla hodina ještě poměrně brzo, z dnešního hlediska by to samozřejmě bylo hrozně pozdě.“

Stačily kapacitně prostory archivu v Měšťanské besedě?

„Neustálé vytváření nového a nového materiálu následně začalo limitovat prostory, ve kterých se archivovalo. Navíc pak přišel nástup nové záznamové technologie – magnetického záznamu, který vyžadoval úplně jiný přístup. V roce 1979 jsme začali vysílat z nově postavené budovy OTN na Kavčích horách. Působili jsme zde už od roku 1978. Původně to měl být Výzkumný ústav rozhlasu a televize. Měšťanská beseda už však hodně nevyhovovala tehdejším potřebám a držely ji pohromadě asi jen kabely. Ve středu města přibývaly i dopravní problémy. Po přesunu zpravodajství z Měšťanské besedy se tedy někdy v letech 1980 až 1981 rozhodlo, že se celý archiv přesune do ideální lokace s dlouhodobou perspektivou a televize koupila objekt bývalého mlýna někde na Sázavě. Když se vysílalo z Besedy, nebyl problém do archivu skočit. Když pak archiv sídlil mimo Prahu, jezdilo se tam dvakrát týdně. Ukládaly se tam Televizní noviny, také Branky, body, vteřiny. Vypadalo to ideálně. Mezitím se ale postupně přecházelo na jiné technologie. Film začal ustupovat.“

Slyšel jsem, že značná část filmového archivu byla napadena plísní. Jak to s těmito napadenými archiváliemi dopadlo?

„Jako člen stávkového výboru jsem v roce 1989 viděl ony papíry. A ať byl generální ředitel Jan Zelenka jakýkoliv, pořád to byl novinář. V roce 1986 mu napsali, ať archiválie napadené plísní skartuje. On to však zamítl, protože si byl vědom toho, že to byly mimořádně hodnotné materiály. Sice to nebylo použitelné, ale Japonci už v té době vyvíjeli technologii, která byla posléze u nás využita v 90. letech, když se zachraňovali různé jiné pořady (s Horníčkem, s Werichem apod.). S podobným problémem poškození archiválií se potýkali na celém světě. Zelenka byl pak ovšem odvolán a generálním ředitelem se stal Libor Batrla, který to skartování v roce 1988 podepsal. Takže tyto materiály byly nenávratně pryč – kompletní obrazová dokumentace našeho sportu za více než čtvrt století. Přitom ty náklady nebyly až tak astronomické – například Američani po nás chtěli záběry Martiny Navrátilové, jak v mládí vyhrává žákovské turnaje. Podle pozdějších propočtů, kdybychom tyto archivní záběry zpeněžili, stačilo by to na revitalizaci dosavadního archivu. Jenže to by museli tehdejší mocipáni myslet. Vše bylo nenávratně smazáno, tento absolutně jedinečný obrazový archiv dějin, velmi specifické části kultury Československa, je nenávratně pryč.“

Jak to bylo s příchodem nového vynálezu – telemagnetického záznamu do Československé televize?

„Za železnou oponou nic podobného nemohlo být. A tak sem byl první propašován tajně přes Jugoslávii v letech 1967 a 1968. Vedle toho ještě existovaly telerecordingové záznamy. Tedy filmová kamera snímala to, co se vysílalo. Telerecording se ale ve sportu nevyužíval tak často, jelikož se musel dopředu objednat a bylo to nákladné. Pamatuji si na jeden zcela výjimečný případ. V roce 1962 se konalo mistrovství světa ve fotbale v Chile a Československo se dostalo do finále. Tenkrát ještě neexistovaly telesatelitní družice. V Chile se tedy záznam s tímto zápasem naložil do letadla. Eurovize měla tehdy už zabezpečené pevné sítě tras. Letadlo přistálo ráno v Evropě a pak se ten materiál, tuším, z Německa šířil linkami Eurovize dál. Pro komentátory to ale byl vlastně přímý přenos, protože to předtím neměli šanci zhlédnout. Tehdy ČST celý šampionát v Chile neměla k dispozici, ale po úspěšném postupu se dokoupilo semifinále a finále. A nějaký pán z Chebu se mě ptal, že určitě viděl reprízu tohoto finále. Nejprve jsem mu nevěřil a myslel jsem si, že se díval na západoněmeckou televizi. Nedalo mi to a šel jsem za Vítem Holubcem a ten mě odkázal na Rada Siváčka. Tomu se tehdy skutečně podařilo udělat první reprízu v historii československého sportu. Rado Siváček telerecordingoval finálový zápas z Chile a při tom se mu povedlo na magnetofon zvlášť nahrát také komentář Karola Poláka a Víta Holubce.

Synchronizace obrazu a zvuku nebyla ideální. Ale repríza se odvysílala a Vít Holubec pak prohlásil, že se poprvé při komentování slyšel.“

Kdy byl ve sportovním zpravodajství poprvé využit telemagnetický záznam?

„Bylo to v roce 1969. Režisérka Daniela Stratilová ho využila při vyhocených zápasech hokejového mistrovství světa ve Stockholmu mezi Československem a Sovětským svazem. Nechala zápas nahrát, vyburcovala techniky. Tehdy byla norma na jeden střih až dvacet minut. To vítězství 2:0 stihli sestříhat a odvysílalo se ještě ten den ve zprávách. Druhé vítězství 4:3, kde bylo více gólů, už bylo na střih velmi náročné, ale dokázali to také. To bylo na dlouhou dobu poslední užití této magnetické technologie ve sportovním zpravodajství.“

Znamenalo používání telemagnetického záznamu velký posun z hlediska sportovního zpravodajství?

„Reportáže, které nebyly na filmu, jsme prvně začaly ve zpravodajství používat v letech 1976 a 1977, více pak až v roce 1978, ale pořád to bylo spíše ojediněle, přístroje, které takový záznam umožňovaly, byly hrozně velké a těžké. Teprve na začátku 80. let začal telemagnetický záznam film výrazně vytlačovat. Navíc, v té době to byla pouze Praha, až teprve pak Bratislava a moravská studia. V té době jsme také začali dělat úplný zázrak. Ze zápasů, které se hrály na Bohemce a na Slavii, někdy i ze Sparty, kde už to ale byla také otázka dopravy (dojet na Kavčí Hory z Letné v neděli ve špičce), už jsme měli materiály z 1. poločasu ve zpravodajství. Za kameramanem tehdy chodil technik, který s sebou tahal na stojánku záznamový stroj, jenž měl uvnitř velký pásek. Ten pásek se pak poslal sem na Kavčí hory, vybrali se z něj nějaké tři sekvence, a když byl technik šikovný, tak se to pak mohlo rychle připravit do vysílání. To byl začátek 80. let.“

Jak probíhala archivace stěžejních zpravodajských relací?

„Od roku 1978 se začaly natáčet Televizní noviny a Branky, body, vteřiny (BBV) jako celek. Byl jsem dramaturgem BBV a v roce 1981 jsem zjistil, že ty dosavadní nahrané pořady jsou sice zachované u zpravodajství, ale někdo suše nařídil smazat ty sportovní, protože je nepovažoval za důležité pro trvalou archivaci a pásků bylo málo. Jednalo se o BBV od podzimu 1979 až do prosince 1981. Ty všechny byly nenávratně pryč. Od roku 1981 už jsem si to pohlídal a od té doby tady BBV jsou. Navíc nedávno jsme dělali inventuru a zjistili jsme, že zůstalo zachované politické zpravodajství z 60. a 70. let. To znamená, že zde existují příspěvky, které byly součástí sportovních pasáží tehdejších Televizních novin. Byly to sice asi jen dvě až tři minuty, jsou to velmi krátké útržky.

Ale i tak nám to pomohlo, když se pak dohledávaly různé góly, cenné momenty apod. V tomto období se jinak musíme opírat o Národní filmový ústav.“

Vy jste se pak tedy ujal archivace sám, aby už nedocházelo k dalším přehmatům a ztrátám. Jak byste popsal svůj pracovní postup a našly se nějaké komplikace?

„Začal jsem v 80. letech stříhat základní archivační pásky. Už od 60. let jsme dělali pořad Sport roku. To byla jediná archivační věc, která se vytvářela pravidelně. Původně to byla hodina, pak se dělalo i devadesát minut. Vysílalo se to o Vánocích nebo před Novým rokem. V pořadu jsme se vraceli k tomu nejdůležitějšímu z uplynulého roku. Protože jsme pak byli federací (od roku 1969 – pozn. aut.), tak se ve vytváření tohoto souhrnu střídaly Praha a Bratislava. Tyto pořady zde vydržely, ale byly dosti limitované stopáží, hodně sestříhané. Navíc tam své zastoupení musel mít například i Svazarm (Svaz pro spolupráci s armádou – pozn. aut.). Nejprve se to celou dobu dělalo na filmu. Jako dramaturg zpravodajství jsem k tomu měl hodně blízko a od let 1985 a 1986 jsem to začal stříhat elektronicky. Staré filmy jsem přepsal. Problém spočíval v tom, že ty bratislavské souhrny se nenávratně ztratily po roce 1989. Já jsem do toho tehdy zasvětil Katarínu Markovičovou, která se archivu v Bratislavě věnovala a měla o něm přehled, ale po roce 1990 zůstala v Americe a po ní to v Bratislavě nikdo nepřevzal. Archivu už se pak zřejmě nikdo nevěnoval. A když jsem chtěl tyto souhrny v roce 1994 těsně po rozdělení, tak o nich neměli nejmenší tušení. Bohužel, to vše jsou velké nenávratné ztráty. Například jsme všude sháněli vítězství Anny Chmelkové, která se v roce 1966 v Budapešti stala mistryní Evropy v běhu na 400 metrů. Byl to její životní závod a pak už nikdy takového velkého úspěchu nedosáhla. Byl to přenos a přenosy se tehdy nezaznamenávaly, takže to v archivu nebylo. Ovšem mám v paměti, že tento závod byl ve Sportu roku. Rado Siváček nebo někdo jiný to tam nastříhali. Jenže ta páska se ztratila a už jsme ji nikdy nenašli. Na doklad vítězství Anny Chmelkové se dnes používají záběry z nějakého jiného závodu, ale žádný záběr z Budapešti bohužel neexistuje. To jsou přesně okamžiky, kdy archivář nebo historik trpí. Ví přesně, co se stalo, ale nemůže to dohledat.“

Telemagnetická technologie byla určitě flexibilnější než ta filmová. Byly i s tímto druhem záznamové technologie potíže?

„Kvalita některých pásků byla taková, že se po čtyřech letech rozpadly. Buďto se musely rychle přepsat, nebo už ani přepisu nebyly schopné. Už to prostě nevydrželo pohromadě. Pak tu byla nabídka východoněmeckého ORWO. Na první pohled to vypadalo, že by tato značka mohla splňovat kvalitu. Byla i levnější než západní

technologie. Nakonec technologie ORWO vydržela pouze dva roky. Technologie záznamů se zde různě střídaly. Až jsme sem dostali něco, co zde bylo dlouho symbolem sportu. Stříhovou jednotku na Kavčích Horách – takzvaný TMZ 4. Nevýhodou této technologie bylo to, že po nahrání pásku si člověk nebyl jistý, jestli je to nahrané bez chyby. Muselo se to tedy znovu zhlédnout a zkontrolovat, zda nedošlo k nějakým výpadkům či chybám. Jestliže existoval originál, tak se případný výpadek dal opravit a nahradit, jestliže neexistoval, tak jsme měli smůlu. U světových výrobců záznamů se dlouho vyvíjela tzv. kontrolní hlavice, která tyto chyby kontrolovala a likvidovala je. Rovnou při nahrávání člověk dostával zprávu, jestli to je nahrané v pořádku nebo tam dochází k potížím. Podobný systém vyvíjeli v první řadě Japonci, ale uvedení na trh se oddalovalo, a tak to využili Němci s technologií bez kontrolní hlavice, ale garancí maximální kvality. Bylo jasné, že jde o koncepčně zastaralý a přechodný typ, ale Němci s ním na světových trzích v těch osmdesátých letech dokázali prorazit. Měli jsme najednou k dispozici technologii ze Západního Německa, která byla tak kvalitní, že minimalizovala téměř všechny dosavadní chyby. Tento systém se dokázal udržet takřka deset let. Náklady na provoz navíc nebyly tak vysoké. Němci vyvíjeli i speciální stříhové jednotky, ale tato technologie nakonec nebyla realizovaná do kompletního prodeje. Mimo Spolkovou republiku šlo asi jen šest prototypů pro prozkoušení v náročných podmínkách a jeden z nich právě k nám. Stříhová jednotka byla pro potřeby naší práce absolutně ideální. Dělali jsme na tom sportovní zpravodajství i různé pořady typu Sportovní ozvěny. Nebo se na tom zpracovávaly přehledy evropských fotbalových pohárů. Velmi to posunulo práci v naší redakci. Díky spolupráci v rámci EBU (European Broadcasting Union – pozn. aut.) jsme tehdy měli přístup ke zpravodajství prakticky ze všech evropských pohárových zápasů, kterého jsme plně využívali. Od výrobce byl požadavek, aby přístroj pracoval v maximální zátěži. To jsme jim mohli zaručit. Zároveň ale výrobce dával celé jednotce životnost čtyři až pět let. U nás to vydrželo 12 let až do roku 1994. No a pakliže se nekonalý sjezd KSC nebo nějaké další mimořádné události, po jejichž trvání byl z tohoto pracoviště sport vyhnán, tak jsme TMZ 4 využívali téměř výhradně my. V 90. letech sem dokonce přijel zástupce firmy, která to vyrobila, a napsal o nás článek, protože to, že to zde vydrželo tak dlouho, byla opravdu rarita.“

Tak rozsáhlá technologická inovace musela znamenat také personální změny, že?

Změna technologie se týkala také personální stránky. „Zhruba v roce 1980 padla norma stříhu na 15 minut. Po přechodu z Měšťanské besedy sem na Kavčí hory odešla velká

část techniků, protože se odmítali přizpůsobit novému systému střihu. S nástupem nové technologie žádali také nové podmínky. Místo nich přicházeli noví technici, kteří už v tom telemagnetickém střihu vycítili produkty nové doby. Byla to tehdy velká proměna. Lidé spjatí s filmovou televizí se hodně těžko smířovali s tím, že tato technologie končí. Přirovnal bych to dnes k nástupu digitalizace. To je také totální přechod na něco úplně jiného.“

Vaše spolupráce s EBU byla z hlediska archivace velmi důležitá. Těžila z toho i Československá televize, potažmo archiv?

„V listopadu roku 1979 jsem byl představen Eriku Berthovi z EBU. Ten zastával názor, že když existuje vzájemná výměna pořadů, tak se nemusí týkat pouze ucelených programových celků. Tou dobou se už tedy vyměňovaly také zpravodajské materiály. Přenos prostřednictvím stálých tras umožňoval získávat třeba pouze jeden den staré věci. Právě Berth tehdy prosadil od roku 1979 tzv. Eurovision Sport Exchange (EVS). Jednotlivé státy si tak vyměňovaly sportovní příspěvky. My jsme sice byli členy Intervize (OIRT), ale technické propojení existovalo a za možnost užití obsahu výměny jsme se tedy zavázali, že do toho budeme přispívat svým dílem, když se budou konat nějaké zajímavé akce. EVS nám už od roku 1980 umožnil obrovským způsobem zlepšit obsahovou náplň vysílání. Právě díky této výměně jsme v roce 1982 založili Sportovní ozvěny. Tyto příspěvky obsahovaly opravdu to nejkvalitnější, co v nabídce světového sportu bylo. Samozřejmě docházelo k různým sporům, třeba o tom, jestli se může vysílat Martina Navrátilová. Nejdříve se nemohla vysílat vůbec, pak padlo rozhodnutí, že až od semifinále. Někdy se nám pak podařilo tyto embargované materiály propašovat do vysílání. Důležité však bylo, že jsme je vůbec měli.“

Takže vznik Sportovních ozvěn byl velmi dobrým základem pro sportovní archiv.

„Od roku 1982 jsem začal archivovat na pásky. Zprvu to byl jeden měsíčně. Nejprve na dvoupalec, pak to byly BCM pásky (tříčtvrtěpalec). Technologie postupně přicházela novější a novější. Nedávno jsem se dostal ke dvěma páskům z této doby a na kotoučích už z nich zbyl jen prášek. Každopádně části Sportovních ozvěn se pak daly využít pro Sport roku nebo když jsme třeba potřebovali archivní záběry do zpravodajství. To zcela změnilo styl a systém práce ve zpravodajství. Navíc musím přiznat, že mi videotéka za celou dobu manipulačními omyly smazala jenom čtyři pásky, takže to bylo velmi malé procento.“

Vlastně až skoro do dneška jste archivoval také velké události – olympiády, mistrovství světa ve fotbale apod. Kdy jste začal tyto akce systematicky archivovat?

„Ve druhé polovině 80. let. Chtěl jsem, aby olympiády zůstaly zachované. Olympijské hry 1984 v Sarajevě jsem dělal ještě zpětně a nejsou tam zarchivované přenosy, jen tehdejší magazíny, které se tehdy vyráběly z Prahy. Od roku 1988 jsem ale všechny olympiády dokázal zarchivovat. Vybíral jsem stopy a medaile všech českých sportovců. Podobným způsobem jsem dělal také zápasy fotbalové a hokejové reprezentace nebo hokejovou ligu.“

Vy sám jste byl v redakci jako redaktor, ale vykonával jste vedle toho archivářskou činnost. Televize nikdy neměla záměr zaměstnat někoho, kdo by se na tuto pozici specializoval?

„Dávali jsme žádost vedení, ale oni nám to vždy zamítli. Říkali mi, že si s tím poradím. A že s hokejem si zase poradí Robert Záruba. Já se na to snažil udělat čas, ale bylo to složité.“

Až dodnes se setkáváme s tím, že některé archiválie mohou být ve videotéce budovy OTN a některé zase ve videotéce hlavní budovy Kavčích hor. Činilo to problémy?

„Budova OTN vždy fungovala svým způsobem autonomně. Ukládali jsme sem sestříhané a vybrané věci. Například skončilo ME v atletice, já sestříhal českou účast, a to nejen medaile, ale i nějaké další solidní výsledky. Podobně i jiné mimořádné osobnosti a výkony. Z 20 hodin vysílání jsem sestříhal asi hodinu a půl. Takto popsany pásek jsem pak uložil a vše ostatní se smazalo. Pásky se totiž musely neustále recyklovat. V případě mimořádných úspěchů (olympijských medailí, důležitých zápasů fotbalové reprezentace) jsme zarchivovali celé přenosy. Po roce 1989, kdy padla některá nesmyslná nařízení, to naštěstí už šlo. Nemohli jsme samozřejmě zachovávat všechny zápasy, ale podstatné momenty jsme vybrali. A důležité zápasy, kdy se bojovalo o medaile, hokejová čtvrtfinále, všechny fotbalové zápasy na velkých šampionátech, ty jsem předával do videotéky ve velké budově Kavčích hor, kde to bylo uloženo ve „zlatém fondu“, na který se nesmělo sáhnout. Byl hlídáný a červeně označený. Jak už jsem zmiňoval, za celou dobu mi omylem smazali asi jen čtyři pásky. Takto to fungovalo až do roku 2004. Tehdy odcházela do penze vedoucí videotéky paní Hrubá.“

S nástupem nových technologií bylo potřeba zajistit přepis ze starých nosičů na nové, aby nedošlo v budoucnu k jejich ztrátě. Bylo s tím hodně práce?

„V 90. letech se přecházelo z končících BCM. To byl výlučný formát, spojený právě s tou německou stříhovou jednotkou na TMZ 4. Vše se muselo přepsat 1:1 nebo smazat. Při přepisu navíc docházelo k výraznému snížení kvality. Pamatuji si, jak jsem bojoval se zápasem z EURO 1980, kde jsme hráli o bronz s Italy. Zápas muselo rozhodnout až prodloužení a následné penalty. Konce pásků nebyly kvalitní. Tento přepis jsme dělali asi pět dnů, z toho samotné penalty zabraly tři dny. Nakonec jsem to zachránil i s komentářem. Jak říkám, můj život je přepis.“

V roce 2006 byl založen sportovní program ČT 4 (dnes ČT sport). Co tato velká změna přinesla?

„S touto změnou jsem oznámil, že budu hlídat jen zpravodajské záležitosti. Jenže po třech letech jsme zjistili, že radši aby nic neuteklo, tak se nemazalo nic. Najednou tedy byl nedostatek pásků. A přišel požadavek, že jestli chceme vysílat olympijské hry ve Vancouveru, tak musíme nějaké pásky uvolnit. Nebyl tedy problém asi osm tisíc pásků smazat.“

Redakce zpravodajství přešla na digitální úložiště v roce 2010. Proč se redakce sportu odhodlala k tomuto kroku o dost později?

„Věděl jsem, že u nás ve sportu to nepůjde hned, ale že výhledově je to jediná možnost. Zase nás ale pronásledovaly odklady – začnete s tím po londýnské olympiádě. Vše se odsouvá až po Soči, ale pro rok 2015 už s tím počítejte. Nakonec jsme se dočkali ve druhé polovině roku 2016 a naplno až v roce 2017. S nástupem DNPS II už jsme se na to také napojili.“

Ve videotéce ve velké budově Kavčích hor stále zůstává kolem 14 tisíc kazet se sportovním obsahem. Co s nimi teď?

„Okamžitě bych smazal kolem čtyř tisíc, ale je to stále v procesu. Problém je ten, že každý sport by měl mít svého garanta, který určí, co se smaže a co se zachová. Jenže ne vždy tomu tak je. Teď navíc nastává další problém, kdy se naráží na práva. Například jsme měli magazíny Bundesligy. Redaktoři to začali archivovat s tím účelem, že budou vybírat českou stopu. Byl jsem pro, protože tehdy hráli v Německu Kuka a další. Pásky se postupně hromadily, až jsem zjistil, že máme almaru plnou německého fotbalu. Mezitím jsme práva na další magazíny nekoupili a ztratili jsme právní normu pro používání těchto záběrů. I když bych se nebránil tomu tyto věci uložit, tak to ztratilo význam. Proto jsme všechny tyto pásky uvolnili.“

Takže je potřeba, aby garanti jednotlivých sportů určili, co se má smazat a co se má zachovat?

„Z hlediska videotéky půjde o to, aby tyto pásky zcela zmizely a už se více nepoužívaly. Já mám pouze jednu obavu – některé z nich už nevydrží dlouho. Zažil jsem hodně debat archivářů ohledně toho, na čem je skutečně bezpečné archivní materiály uchovávat. Někdo totiž může použít magnet a je po pásku. Někteří dokonce říkali, že nejbezpečnější je skutečně film. Kvality nových filmů jsou jedinečné. Naproti tomu pásky mají svou životnost a musí se tedy urychleně převést, aby došlo k jejich zachování. Budoucnost je v úložištích, která nepotřebují nosič. Co je ale strašně důležité, aby u toho nechyběl popis. Člověk může mít uložené cokoliv, ale bez popisu je to k ničemu a je to nedohledatelné. Při převodech do digitálního úložiště tak musí dojít ke kompletnímu popisu. Pokud se tyto podmínky splní, umožňuje to pak vybírat si kratší sekvence. A já myslím, že právě tomu by měla Česká televize věnovat velkou pozornost. Mimo jiné také zřízením dalších archivačních pracovišť.“

Vy jste archivoval olympijské hry, fotbal, před příchodem Roberta Záruby také hokej. Byly nějaké sporty, kterým jste se nikdy nevěnoval?

„Motorismus a koně šly vždy úplně mimo mě. Koně si hlídá Marek Svačina. V archivu však leží desetiletí pořadů z motorismu. A jsou v tom jistě unikátní věci, proto jsem na to nikdy nesáhnul a nechtěl to smazat. Jsem zvědavý, jestli to někdo někdy zpracuje. Je potřeba z toho vytáhnout to nejcennější.“

Setkal jste se někdy s tím, že nastala při správě archiválií chyba v evidenci?

„Ve zlatém fondu, který jsem předával do videotéky a obsahoval to nejcennější z hlediska sportovního archivu, najednou neseděla čísla a názvy kazet. Přišli jsme na to tehdy, když produkce najednou marně hledala Poborského dlouhák z mistrovství Evropy 1996. Bylo mi oznámeno, že tato kazeta neexistuje. To ale nebylo možné, protože jsem ji tam sám vlastnoručně odnesl. Pak jsme přišli na to, že při komplexním přesunu počítačových podkladů zlatého fondu došlo k nepříjemné systémové chybě a následně se to snad napravilo.“

Využívaly se tyto archivní materiály ze zlatého fondu ve vysílání?

„Vysílali jsme pořad Archiv, ve kterém jsme opakovali třeba zápasy z Nagana apod. Dnes se tento pořad jmenuje Archiv Z a má ho na starosti Robert Záruba. Pro některé generace jsou tyto záběry naprosto objevné. Třeba když koukají na to, v jakých trenkách hráli fotbalisté v 80. letech.“

V čem spatřujete největší výhodu digitálního úložiště, které se už v redakci sportu používá?

„Když jsem pracoval s nosiči, tak jsem olympiádu dodělával čtyři nebo pět měsíců. Teď jsme si dopředu stanovili kritéria a oddělení Petra Nosálka to zpracovalo velmi rychle. Ani ne měsíc po olympiádě mi hlásili, že už mají hotovo.“

Díky Mezinárodnímu rozhlasovému a televiznímu vysílacímu centru jste měl i při posledních olympiádách možnost dostat se k dalším zdrojovým materiálům. I to asi může rozšířit sportovní archiv o cenné věci, že?

„Jenže zrovna při olympiádě v Riu tento materiál chodil odděleně od ostatních tras a pak jsem zpětně zjistil, že se trasa z dodatkovými materiály zasílanými přes náš office neukládala. Takže jsme přišli o některé záběry z gymnastiky nebo z různých kvalifikačních kol. Ano, do kontinuálního vysílání prošly, ale pro archivaci už nebyly k dispozici. Doufám, že tentokrát při zimní olympiádě v Pchjongčchangu k tomu nedošlo. My jsme navíc po každé české medaili a po každém hokejovém zápase Čechů posílali 12minutové sestřihy. Američani tomu říkají Melt Real a používají tento systém sestřihů už od 80. let. Jde o to, že v přenosu je opakovačka třeba na 20 vteřin, ale v sestřihu je pak 40 vteřin dlouhá. V tom sestřihu se tedy používají záběry z izolovaných kamer. Z hlediska budoucího využití jsou to absolutně ideální záběry s jedinečnými detaily a emocemi. Raději jsem tedy pro případ, kdyby se náhodou přihodila podobná situace jako při olympiádě v Riu, nahrával tyto materiály i na XDCAMy.“

Známé jsou vaše měsíční souhrny. Jak dlouho jste je vytvářel?

„34 let. Souhrny jsem začal dělat v roce 1982 a vydržel jsem s tím do roku 2016. V roce 2017 jsem zarchivoval pouze některé velké události – veškeré atletické podniky a mezinárodní fotbalové zápasy. Pak už i sport přešel na systém DNPS. Prostřednictvím výměny v rámci EVS jsme se v minulosti dostali k mnoha cenným materiálům, které bylo nutné zachovat a doufejme, že už se nebude opakovat minulost, kdy došlo v archivu ke značným ztrátám.“

Souvisí se vším, o čem jsme se bavili, také celistvá archivace kontinuálního vysílání?

„Ta je dána ze zákona. Slouží to například jako důkaz, že byly splněny povinnosti v rámci reklamy apod. Dříve, když se to ukládalo na obyčejná DVD, obsahovalo to časový kód. Víme tedy, co se kdy odvysílalo. Z tohoto důvodu je to ale pro vysílání nepoužitelné. Pro plnohodnotnou archivaci je potřeba čistá trasa. A pak také věci, které se do vysílání nevešly, ale původní přenos je obsahuje. Vzpomínám si třeba na jeden konkrétní případ, kdy Gabriela Koukalová (tehdy ještě Soukalová) poprvé vyhrála

Světový pohár v ruském Chanty-Mansijsku. Biatlonový přenos jsme museli utnout, protože následoval hokej, ale trasa se nabírala dál včetně stupňů vítězů a tradičního čestného kola oceněných na sobím spřežení. – prostě další velmi cenné a nenahraditelné archivační materiály. To je samostatná hodnota.“

Proces digitalizace je v plném proudu. Digitalizují se také staré kazety ze sportovního archivu? Existují nějaké kazety, které je nutné přepsat prioritně?

„U některých analogových kazet už se projevuje stáří. Naopak digitální kazety ještě nějakou životnost mají. Zejména u těch analogových jsme se dohodli s oddělením archivu, aby je převedlo na digitální úložiště přednostně. Například věci z 80. let, které se nahrávaly na palce, z těch už je dnes prášek. Ty se musely přepsat už před časem.“

Jak jste do procesu archivace zapojen dnes?

„Nechávám si supervizi u starých věcí. A s Miroslavem Hajným se snažíme napravit různé resty z minulosti, které vznikly například mou nepřítomností, když jsem odjel někam komentovat. Hlavně jde o popis jednotlivých pásků. Mám je totiž sám popsané, ale neměl jsem šanci to zanést do systému.“

Příloha č. 27: Rozhovor s Petrem Nosálkem, vedoucím redakce archivu ČT sport

Co má redakce archivu ČT sport konkrétně na starosti?

„Oddělení má na starosti archivaci a dokumentaci všech odvysílaných pořadů a přenosů. Například se odvysílá Euroliga v basketbalu a my kompletně celý záznam uložíme. Kromě toho se ještě dělá archivní sestřih. U něho záleží na důležitosti zápasu. Sestřih z basketbalu má například stopáž kolem 10 až 15 minut. Tím, že teprve začínáme, tak úplně nedokážeme odhadnout důležitost všech věcí, tak zatím raději archivujeme vše. Důležitost archivních materiálů se projeví až po nějakém čase.“

A na vás tedy je vše detailně popsáno?

„Přesně tak. Činíme tak v produkčním a výrobním systému Sonaps, kde jsou všechny záznamy vysílání, všechny trasy a agenturní výměny. V agenturních výměnách je to, co se k nám nedostane ve vysílání nebo v trasách.“

Pomáhá vám v tom práce skriptérů v aplikaci Live Logging?

„Ano. Skripty zůstávají u záznamů v systému, ale zároveň je skriptéři ještě ukládají v excelu na Google disk. Pokud pak my něco archivujeme a nevíme, co vše je důležité z hlediska archivace, ozveme se garantovi toho daného sportu a on nám tam dodá značky k těm situacím, které jsou důležité.“

Jak moc je pro vás důležité, aby byl skript na dobré úrovni?

„Podle skriptu se vytvářejí zmíněné několikaminutové sestřihy. Samozřejmě mnohdy záleží na kvalitě skriptu, na druhou stranu každá akce je specifická. Například můžeme uvést jako konkrétní příklad běh na dvě stě metrů. Skriptér správně pro potřeby sportovních redaktorů vytvářejících zpravodajské příspěvky vytvoří značky u nástupu a představování jednotlivých sprinterů, u startu, finišu a radosti. Pro potřeby archivace je však nutné Live Loggingové značky zase odmazat a archivovat kompletně celý závod na dvě stě metrů tak, aby se dal v budoucnu opět zpracovávat.“

Co vše tedy zahrnuje váš následný popis v Sonapsu?

„Popisu na úrovni pořadu se říká „item“ – to jsou veškeré informace o dané akci. Jedná se o anotaci nebo klíčová slova. Pak jsou zde ještě tzv. „subitemy“, což jsou právě skripty sportovních zápasů či závodů. To je podúroveň a zde je popis podrobnější. U celých záznamů vyplňujeme klíčová slova a anotaci, aby to bylo lehce k nalezení. Celé záznamy se ale dají vyhledat také podle data vysílání a není u nich tedy ten detailní popis tak důležitý. U kratších sestřihů je situace jiná. Popis je zde potřeba podrobnější –

jsou zde tedy popsány i jednotlivé záběry. Je totiž důležité, aby asistenti režie nebo redaktoři tyto záběry mohli díky dobrému popisu v budoucnu vyhledat.“

Kde se tyto věci dají vyhledat?

„Buďto v uživatelsky složitějším Provysu, nebo v jeho jednodušší obdobě Tondysu. Co je v Provysu, to je i v Tondysu. V Tondysu se dá vyhledávat fulltextově. Pokud jde o sport, musíme zaškrtnout vyhledávání v rámci redakce sportu. Následně můžeme vyhledávat materiál z vysílacích příspěvků (jednotlivé příspěvky z Branek, bodů, vteřin, Sportovních zpráv), pořadů, hrubých materiálů, agenturních příspěvků. V Provysu jsou všechna metadata k videím. Tondys využívá tato metadata z Provysu a vyhledává materiály uložené v digitálním archivu DAR. Po spuštění procesu digitalizace se však dají v programu vyhledat i starší materiály. Díky digitalizačním frontám už běží digitalizace materiálu, který byl v minulosti uložen na kazetových nosičích.“

A co materiály, které ještě nebyly digitalizovány? Jak ty se dají dohledat?

„Máme hned několik programů na vyhledávání – první funguje jako vyhledávač na kazetové nosiče nahrané do roku 2010, druhý jako vyhledávač na kazetové nosiče nahrané v letech 2010 až 2015. Další program pak vyhledává materiály ve starém digitálním archivu DAPFu uložené v letech 2015 až 2017. Ovšem v DAPFu už mohou být kazety, pocházející z období před rokem 2010, které byly dodatečně digitalizovány. Z hlediska zpětného vyhledávání zejména kazetových nosičů je tedy práce složitá.“

V jakém stavu je digitalizace starších materiálů?

„Vím určitě, že se teď digitalizovali velké turnaje a velké akce jako například mistrovství světa apod.“

Vy jste byli dlouho součástí redakce archivu pro zpravodajství. Proč se vaše oddělení oddělilo a osamostatnilo?

„Samostatné oddělení vzniklo také proto, aby sjednotilo pracovní postup archivace sportovního vysílání. S vytvářením sportovního obsahu to totiž je dost složité. Každý pořad se vytvářel tak trochu jinak. Některé pořady se vyráběly na střížnách ve Final Cut, někdo odbavoval pořady z Octopu, někdo používal disky. Vznik našeho oddělení je jedním z opatření, které mají sjednotit pracovní postupy.“

Ve sportovní redakci se přešlo z kazet na digitální úložiště. Jak odhadujete, že se to projeví na zodpovědnosti lidí vůči archivaci?

„Řekl bych, že digitální prostředí donutí lidi pracovat s archivací efektivněji. Jakmile se totiž něco nevybere nebo nevystříhne hned, tak se to navždy ztratí. Na kazetových

nosičích sice zůstaly věci nahrané, ale byly nadále netknuté. Navíc nákup velkého počtu kazetových nosičů byl finančně nákladný.“

Už jste říkal, že digitální úložiště vám umožňuje archivovat více. Uměl byste na konkrétním příkladu popsat, jak se to projevuje?

„Dříve se kupříkladu z fotbalové Evropské ligy dělaly pouze třiminutové sestřihy. My si dnes můžeme dovolit dělat až dvacetiminutové sestřihy. Někdo totiž může využívat pouze góly, ale důležité jsou pro další využití třeba i detaily hráčů. Z tohoto důvodu jsou archivní sestřihy delší než v minulosti. Až po nějakém čase se prokáže, jestli to bylo potřeba.“

Je nějakým způsobem vymezeno množství materiálu, které smíte za den poslat do digitálního archivu?

„Za jeden den je možné odeslat do digitálního archivu 1,5 terabytu audiovizuálního záznamu ze sportovního vysílání.“

Co je pro vás z obsahového hlediska nejdůležitější?

„Pokud jde o výkony českých sportovců, tam nás archivace zajímá nejvíce. Ale neznamená to, že bychom nearchivovali ostatní sportovní akce, kde třeba česká účast chybí. V tuto chvíli archivujeme vše a třeba i z dálkových běhů na lyžích vytvoříme hodinový sestřih. Pořád je lepší archivovat více než méně. Archivujeme z různých disciplín sportovce na prvním až pátém místě. Činíme tak kvůli doping, který se může prokázat až po několika letech.“

Jak je to s hrubými materiály, se kterými přijedou redaktori z natáčení? Ty také archivujete?

„Ty jsou pouze v DNPS, než vyprší jejich expirace. Následně jsou smazány. Pokud jsou z hlediska archivace cenné i hrubé materiály, je nutné, aby je redaktor sám přesunul do složky archivu, abychom je my mohli následně zpracovávat.“

Je ještě nějaká speciální kategorie, ze které čerpáte do archivu?

„Archivní materiály se nyní mohou vytvářet také z různých magazínů. Záběry z těchto magazínů se pak často využívají pro další účely. Teď před MS ve fotbale například běží magazín Cesta na mistrovství světa, kde jsou různé medailonky osobností, představení měst, ve kterých se bude hrát, stadionů apod. To se také archivuje pro případ dalšího využití. Musí se ale dávat pozor na vysílací práva.“

Jak tato práva vyznačujete v Sonapsu?

„U archivních materiálů zadáváme kvůli právům zelenou, žlutou nebo červenou barvu. U většiny materiálů je ovšem žlutá barva. Je to z toho důvodu, že práva na ty materiály

máme, ale pouze na určitou dobu. Po uplynutí této doby se musí zažádat o práva znovu, ať už jde například o užití do zpravodajství nebo o volné užití. Konkrétním příkladem jsou olympijské hry, ze kterých se nyní mohou zpětně používat pouze věci natočené námi – tréninky, zákulisí, rozhovory před nebo po závodě. Pokud by ovšem byla potřeba použít něco ze zápasů či závodů, je nutné napsat s předstihem na ČOV. Podobná situace nastává také v případě, že by chtěl někdo sportovní záběry využít v nespportovním vysílání. V takové situaci se příslušná redakce obrátí na ČT sport a zeptá se na možnosti využití daných záběrů.“

Slyšel jsem, že archivace olympijských her v roce 2014 byla specifická. Můžete to více rozvést?

„Sportovní redakce ještě nebyla napojena na DNPS. Nechali jsme si vytvořit speciální online stříhový program, ve kterém probíhal stříh olympiády. Zpětně jsme ale museli tento uložený materiál ukládat na XDCAMy, protože redakce sportu ještě nebyla napojena na DNPS. Takže aby se s těmi archivními materiály dalo pracovat, museli jsme je převádět na fyzické nosiče. A zde jsme byli omezeni kapacitou XDCAMu. Naše sestřihy se tak museli vejít do 100 minut.“

Stíháte vše archivovat podle plánu?

„Zde v archivu pracujeme čtyři a kvantum práce je obrovské. Vše si zatím sedá. Ale už je to určitě lepší než dříve, protože předtím se v oblasti archivace vlastně spoléhalo jen na osobu Vladimíra Drbohlava, který dokázal společně s bývalým režisérem Miroslavem Hajným vytvářet velké množství sestřihů. Jinak pracujeme pouze ve všední dny. Na začátku nového týdne se tedy musí dohnat vše, co se vysílalo o víkendu. Jde o uložení archivních sestřihů i kompletních záznamů. Velké akce jako olympijské hry se zpracovávají ještě nějaký čas po jejich uplynutí, jelikož množství vysílaného materiálu může být opravdu velké.“

Celé záznamy nyní uchováváte. Je možné, že se v budoucnu někdy smažou, aby se uvolnilo místo?

„To je otázka. Když jsem se bavil s IT inženýrem, tak daleko větší práce je s tím to smazat. Že to zabírá nějaké místo, není problém. Na disku i po smazání zůstane určitá stopa, takže se nedocílí stoprocentního vymazání, proto je to jednodušší to tam nechat. Ze záznamů ke všemu nečerpáme pouze my nebo zpravodajství, ale také upoutávky nebo self-promo. Pro nás je to navíc pořád taková pomoc, že když se něco zapomene vystříhnout z vysílání do sestřihů, tak to pořád můžeme dohledat v kompletním záznamu. Není ovšem vyloučené, že se v budoucnu něco smaže.“

Příloha č. 28: Rozhovor s Miroslavem Langerem, redaktorem a komentátorem ČT sport

Jak jste byl vybrán do expertního týmu, který dostal za úkol vytvořit zadání pro veřejnou soutěž, na jejímž konci měl být systém DNPS II?

„V redakci sportu se nejprve hledal člověk, který by mohl dávat školení ohledně redakčního systému Octopus. Postupně to pokračovalo tak, že jsem školil i nějaké další věci včetně DNPS a tím jsem se samospádem dostal do expertního týmu, který měl vytvořit zadání pro veřejnou soutěže. Bylo potřeba, aby celý projektový tým složený z počítačových inženýrů dostal informace od redakcí zpravodajství, publicistiky a sportu, co vlastně je v té soutěži potřeba, jaké jsou speciální požadavky. Jaké budou potřeba počty tras, vstupních a výstupních kanálů, kapacita pro ukládání materiálu.“

Proč byl nový systém vůbec potřeba?

„Nový systém byl nutný ze tří důvodů: končila platnost původního systému DNPS I, původní systém nevyhovoval ani technologicky – nepodporoval HD vysílání a třetím důvodem bylo to, že existovala řada paralelních náhradních řešení a byla snaha vše maximálně unifikovat, aby i vnitřní údržba a prostupnost systémů nebyla omezena tím, že je něco potřeba čtyřikrát konvertovat, aby se to z jedné platformy dostalo na druhou. To vše byly požadavky, které na nás přišly z venku a které bylo potřeba před zavedením systému řešit.“

Byl přechod z DNPS I na DNPS II složitý?

„Lineární střížny byly z některých pracovišť odstraněny a nahradily je počítačové nelineární střížny. Do DNPS kromě zpravodajských pořadů vstupují i některé magazínové pořady, ne však všechny. Do DNPS přešel například pořad Sport v regionech, Dohráno apod. Systém také umožnil redaktorům takřka plnohodnotně stříhat na redakčních počítačích, což v mnohých případech ulehčuje a urychluje redakční práci. Redaktoři si materiál zpracují sami a nemusí ho zpracovávat se stříhačem. Předchozí systém DNPS I stříh v takovéto podobě neumožňoval.“

Jaké jsou další výhody nového systému?

„Výhodou je, že nyní je možné vyměnit například pouze jedno slovo na redakčním počítači. Dříve byste s takovouto triviální úpravou jistě museli do velké střížny. Pro pořady typu Dobré ráno je to velká pomoc, protože tam je rychlost práce velice důležitá.“

S nástupem DNPS II je spojen také nový způsob skriptování. Nyní se skriptuje v aplikace Live Logging. Můžete popsat, jak se skriptování postupně vyvíjelo?

„Podobný systém už tady fungoval dříve a my jsme ho využívali, ale stále jsme pracovali s disky a kazetami. Samozřejmě základní výhodou systému je, že pokud plnohodnotně funguje, tak zdrojový hrubý materiál uložený na centrálním úložišti může zhlédnout a používat v podstatě každý, kdo má přístup. Proto je důležité tam zároveň mít uložený i nějaký skript, a to v jakékoliv podobě. V tomto systému je to přirozeně v podobě značek. Kdysi se skriptovalo na papír, což bylo zcela nepraktické. Skript byl pouze u kazety a nikdo jiný se k němu nemohl dostat. Pak se přešlo na skriptování přes Google, což mělo jednu obrovskou výhodu. Skript mohl v reálném čase posloužit komukoliv jinému, kdo měl na úložiště na Google přístup. To bylo velmi praktické. Tato výhoda s příchodem aplikace Live Logging zmizela. Proto jsme hledali náhradní variantu – export souboru z Live Loggingu do Excelu a následné uložení na Google disk.“

Je skriptování přímo v systému DNPS velkým pomocníkem pro následnou archivaci?

„Přenositelnost značek ze skriptování do dlouhodobého archivu je velkou výhodou. V minulosti se to řešilo vícero způsoby. Jeden skript byl pro účely zpravodajství nebo daného pořadu, následně se skriptovalo ještě v trochu jiné podobě pro archiv. Tato dvoukolejnost byla problematická, protože vytváření některých archivů trvalo hodně dlouho. V tomto směru je to velký posun vpřed.“

Jak jste vlastně zaučovali skriptéry? Jaká je metodika?

„Rozhodně nemá smysl skriptovat každý záběr, protože v tom se pak nikdo nevyzná. Ale do určité míry je to určitě lepší varianta. Skriptovací značka se dá vždy odstranit, ale je složité ji tam pak zpětně přidávat. Skript má několik účelů. Materiál totiž prochází různými procesy. Každý proces potřebuje oskriptovat speciálně něco jiného. Pro účely záznamu je nutné oskriptovat začátek a konec komentáře tak, aby se materiál mohl v budoucnu vysílat jako repríza. Pro archivaci ale takový skript není potřebný. Pro účely zpravodajského stříhu je potřebný skript důležitých momentů a situací. Pro účely magazínového tenisového pořadu je užitečné oskriptovat nádhernou dlouhou výměnu, která je ale naopak pro zpravodajství nepoužitelná, protože je moc dlouhá, pro magazín je zase k ničemu krátká výměna. V situaci, kdy se tedy dělá všechen tento skript najednou, je možné, že skriptovacích značek tam možná bude více, než potřebujete, ale tak to prostě je.“

Příloha č. 29: Rozhovor s Robertem Zárubou, šéfkomentátorem sportovních pořadů ČT

Do redakce sportu ČT jste přišel poprvé v roce 1984. Kdy jste se začal věnovat archivaci hokeje?

„Od roku 1991. Tehdy jsem shromažďoval, co bylo z předešlých sezon a dalo se to ještě zachránit. Potom jsem soustavně začal archivovat od roku 1992, se začátkem pořadu Buly (dnes Buly, hokej živě – pozn. aut.). Každý díl tohoto pořadu jsem zarchivoval na jednu kazetu. Tam jsem si nahrál jednak celý díl jako celek a za tím ještě následovala zvlášť archivace jednotlivých příspěvků, které byly součástí pořadu – různé reportáže apod. To vše jsem si následně popsal. Ke všemu jsem si vytvořil anotace, kde jsou sepsané zásadní momenty epizody, detaily, důležité záběry, zajímavosti, záběrové zajímavosti. Vše jsem zapisoval do sešitu, který je pořad svým způsobem nejpřehlednější. Pak jsem započal další cesty k archivaci. Od sezony 1993/1994 jsem začal archivovat i hrubé materiály. Nejen tedy to, co bylo ve výsledné reportáži. Například v reportáži se objevil detail hráče trávající tři vteřiny, ale já ho zarchivoval celý patnáctivteřinový. To jsem pořad ukládal na kazety za jednotlivé díly Buly. Následující sezonu to samé a až od ročníku 1995/1996 jsem začal archivovat zvlášť na speciální kazety určené k archivaci. Tam už nebyl nahraný pořad. K tomu jsem si dělal skript – byl tam napsaný výsledek, stopáž a opět krátká anotace, která obsahovala: typ záběrů, výpis hráčů, kterých se záběry týkaly, velké detaily, góly, góly v přesilovce, záběry na fanoušky, zákroky, buly, souboje v rohu, kontroverze. U televizních zápasů bývalo často písmenko R jako replay (opakovaný záznam). Na některých zápasech jsme mívali také kromě klasické kamery ještě dolní kameru, ze které mohly být zarchivovány detaily. Jeden zápas pak vyšel třeba na nějakých 13 minut. Tehdy se totiž zdaleka netočilo všechno, a ne všechno se pak archivovalo. Navíc ze zápasů z Moravy jsou zarchivovány z tohoto období pouze hotové reportáže. Tam je záběrů podstatně méně oproti třeba jiným utkáním v Pardubicích, na Spartě, na Kladně apod. Archivoval jsem tedy všechna utkání, na kterých natáčely naše kamery. Plus svou archivaci měla samozřejmě všechna televizní utkání. Tento zavedený způsob práce jsem od sezony 1995/1996 dodržoval až do svého odchodu z ČT v roce 1999. Obdobně jsem archivoval i všechny zápasy české reprezentace, kterou jsem začal archivovat od sezony 1993/1994. Ze sezony 1992/1993 jsem zarchivoval pouze mistrovství světa.“

Předpokládám, že po návratu do ČT v roce 2000 jste v archivaci hokeje pokračoval?

„Od roku 2000 jsem archivoval ještě dva roky a potom jsem do toho postupně zapracoval další lidi. Navíc jsme to celé začali převádět do elektronické formy. Také všechny předešlé ročníky jsme převedli do počítače. I díky tomu jsou kazety dneska uloženy v archivu a postupně se digitalizují. Výhledově by si tak mohl redaktor v systému najít například všechny záběry Pavla Patery, které máme zarchivované. Jde o to, aby si redaktor mohl vybrat konkrétního hráče a konkrétní situace.“

Jak je to s hokejovými archiváliemi, které vznikly před rokem 1991, tedy ještě předtím, než jste se toho ujal vy sám?

„Archivace, kterou jsem popsal, byla vytvářena cíleně. S úkolem zpracovat natočený materiál. Před rokem 1990 se dá vycházet pouze z toho, co prošlo vysíláním. Hrubé materiály prakticky neexistují. A mnohdy neexistují ani ty materiály, které se odvysílaly. Jde tady o hledání, sběr a zachraňování. Vyhledávání na mnoha formátech, od filmů až po kazety, jsou tam zastoupeny všechny různé nosiče, které se v minulosti využívaly. Každý formát je evidovaný jinde a trochu jiným způsobem. Strašně moc je toho nepopsaného a musí se to vytrýdit. Drtivá většina sportovního vysílání z minulosti se však nearchivovala, my tedy máme k dispozici pouze solitérní ukázky, které jsou v současné době opečovávány. Kromě toho je potřeba doplnit věci, které jsme v minulosti vysílali, ale nezachovali je. Nabízí se možnost doplnit je z různých světových archivů nebo prostřednictvím různých výměn. Tak to dělám já hlavně v hokeji, částečně i ve fotbale. Sběratelů, archivů a televizí, kteří se o uložené materiály starají lépe, než se starala Československá televize, je hodně. Ovšem není úplně jednoduché s nimi výměny vyjednat.“

Režijně zpracováváte pořad Archiv Z, ve kterém prezentuje získané archivní materiály. Co však bylo nalezeno přímo v archivu ČT a nemuseli jste to shánět?

„Z 60. let tady zůstaly pouze dva zápasy z olympiády v Grenoblu 1968. Jeden neměl komentář a jeden byl němý úplně. Do Archivu Z jsme k tomu přidali rozhlasový komentář.“

Zmínil jste, že do procesu archivace se postupně zapojilo více a více lidí. Proč je důležité mít tento proces ošetřený ze všech stran?

„Dneska už program produkuje tolik věcí, že je nutné je ukládat a nějak zachovávat pro příští generace, aby na tom nebyly podobně jako jsme dnes my. Archivace totiž není jen zpracovávání materiálů, ale také jejich uchovávání v kvalitě a v technologii, která

vydrží. Mám na mysli převod kazet do digitálního prostředí tak, aby nové systémy, které se tu vyvíjejí, byly navzájem kompatibilní. Aby bylo například možné dohledat všechny zde dostupné záběry k jednotlivým sportovcům.“

Nedávno vzniklo oddělení archivu ČT sport, které se stará o archivaci sportovního vysílání. Jak úzká je z vašeho pohledu spolupráce s tímto oddělením?

„S oddělením Petra Nosálka hodně věcí konzultuji. On vychází především z našich požadavků. Například olympiáda v Koreji byla zarchivována podle toho, na čem jsme se domluvili. Jejich archivace se skládá ze dvou stupňů – archivují jak sestřihy, tak nejdůležitější závody a zápasy v celku. Na okamžité použití by se měla pro zpravodajství využívat ta první „highlightová“ archivace. Pro reprízy a pořady by tam pak měla být celá událost. V meziobdobí, kdy toto samostatné oddělení věnující se archivaci sportovního vysílání ještě nebylo, archivovali různí lidé. Každý sport to měl trochu jinak. Nejprve jsem archivoval sám, pak jsem do toho zapojil režiséry. Když to přestali stíhat oni, protože toho měli hodně, tak začali archiovat asistenti. Ani ti to už postupně nestíhali. Jako specialistka poté začala archiovat Marcela Volfová. A když se ukázalo, že to funguje, tak k hokeji přivzala i fotbal a další sporty. Podrobná archivace je důležitá u těch sportů, které nejsou postavené pouze na živém vysílání, ale značnou část pořadů tvoří i doplňkový program – to jsou zejména fotbal a hokej. Ostatní sporty si vystačí s jednodušší archivací odvysílaného materiálu – uchováním celého zápasu či závodu nebo uložením zkráceného sestřihu.“

Příloha č. 30: Rozhovor s Davidem Randuškou, redaktorem ČT sport

Jakým způsobem jste se podílel na archivaci basketbalu?

„Do archivace basketbalu jsem naskočil jako do rozjetého vlaku. Byla to moje první velká mise v České televizi, a tak jsem bral tuhle, možná pro někoho banální činnost, ohromně vážně. Ostatně archivace, jak mě několikrát ubezpečovali kolegové, patří k nejdůležitějším věcem ve fungování sportovního programu. Co se nezarchivuje, bude později definitivně vymazáno, nebude už existovat. Nejprve jsem začal archivovat basketbalovou Euroligu, ve které tehdy hrál Jan Veselý za Partizan Bělehrad a Jiří Welsch za Unicaju Malaga, takže šlo o výsostně důležité záběry obou reprezentantů. Později jsem vzal pod křídla národní basketbalovou ligu mužů. U ní jsem vydržel čtyři roky a připravil jsem tak hromadu užitečného archivního materiálu, který používáme dodnes ve zpravodajství i publicistice, kde basketbal zastupuje pořad Basketmánie.“

Kde jste na archivaci pracoval?

„Pracoval jsem na speciálních lineárních střížnách, tzv. TMZ. Jednalo se o velmi starou metodu stříhu, ale člověk si na mixážní pultík rychle zvykl a mě to pak osobně pomohlo i například při tvorbě příspěvků do zpravodajství. Hlavně v ranním kontinuálním vysílání, kde máte zprávy každou půl hodinu, to bylo hrozně potřeba. Dnes se už začíná archivovat v počítačích.“

Můžete popsat postup vaší práce?

„Na jednu hromadu jsem si dával kazety, na kterých byly celé přenosy, a systematicky podle data stříhal. Za den jsem mohl stihnout třeba čtyři zápasy. Stříh jednoho trval minimálně hodinu a půl, protože člověk musel celé utkání projet důkladně, aby mu nic neuniklo.“

Existoval v basketbalu nějaký jasně daný systém archivace?

„Jan Smetana s Jakubem Bažantem kdysi vytvořili systém archivace a takový manuál, který se samozřejmě dostal i mně do rukou. Podle excelové tabulky s jednotlivými sloupci se archivovaný materiál zapisoval. Všechny excelové soubory jsou teď na jednom místě, na Googlu, kam jsem je kdysi dlouho pracně dával, protože každou soutěž archivoval někdo jiný a dostat od nich skripty ke kazetám bylo někdy těžší, než se může zdát.“

Byl někdo, s kým jste vše konzultoval?

„Jak jsem již uvedl, s Jakubem Bažantem, kterému sekundoval Jan Smetana. Rady jsem

samozřejmě bral i od dalších kolegů z basketbalové sekce – Tomáše Budky a Jiřího Kalemby.“

Jak dlouho jste se archivaci basketbalu věnoval?

„Dělal jsem to takových osm let. Osm dlouhých sezon. Letos už nearchivuji, jelikož jsem z toho systému loni kvůli studiu v zahraničí vypadl.“

Jak je to teď, kdy sport také přešel na DNPS. Co budete dělat s basketbalovými kazetami nebo co už jste s nimi udělali?

„Upřímně se přiznám, že netuším, co se bude dělat s kazetami. Je jich ale tolik, že je DNPS nepojme. Takže určitě regály s kazetami a archivy budou mít v České televizi i nadále místo. Co se týče střihu a samotného procesu archivace, je to tak, jak jsem říkal – přešli jsme na střih do nelineáru. Aktuální zápasy totiž do DNPS II tečou, jsou tam ale omezenou dobu, takže je důležité, co nejrychleji ten daný zápas zpracovat.“

Příloha č. 31: Rozhovor s Romanem Hozákem, vedoucím domácích operací programu ČT sport

Jakou máte strategii se staršími archivními materiály v souvislosti s přenosem do digitálního prostředí?

„Staré věci, které se vyráběly na pásky a na kazety, se snažíme zmapovat. V minulosti se sice na kazety nahrávalo vše, ale chyběl podrobnější popis. Máme spoustu kazet, u kterých je jen základní popis. To znamená, že se k tomu těžko někdo dostane. Snažíme se tedy staré věci zrevidovat, což je práce na několik let. Musíme určit, které kazety mají smysl uchovávat a které ne. Něco je vhodné zarchivovat celé, protože se jedná o národní bohatství. U něčeho jiného má smysl archivovat jen zkrácený sestřih a následně k tomu přidat popis – vybrat důležité sportovce, popsat zajímavosti. Staré věci je tedy třeba vytrídít, popsat a určit, co se zarchivuje celé, co se sestřihá a co se archivovat nebude vůbec.“

Dochází už nyní k přepisu kazet do digitálního úložiště?

„Snažíme se postupně přepisovat a archivovat ty nejdůležitější věci. Archiv je opravdu obrovský a něco přepsat znamená to rovněž prohlédnout, abychom věděli, co na kazetách máme, což s sebou nese velkou časovou náročnost. Nikdo ze současných redaktorů si většinou nedovolí rozhodnout, co se může zcela smazat. Mnohdy totiž chybí detailní popis, a proto je potřeba kazety nejprve zhlédnout.“

A jakou strategii máte pro archivaci současného vysílání?

„Snažíme se, aby bylo vše popsané a perfektně oskriptované. Jinak se to řeší podobným způsobem. Robert Záruba, který se o to nejvíce zajímá, dává rozhodnutí, které zápasy či akce se zarchivují celé právě proto, že by se pak někdy mohly vysílat v celku v rámci nějakých archivů. Ostatní věci projdou sestřihem. Pokoušíme se o to, aby na začátku všeho byl dobrý popis, aby se archivace urychlila a zjednodušila, protože je to podstatná část našeho vysílání a také bohatství České televize, která ve sportu ještě pořád hraje dominantní roli.“

Vnímáte digitální úložiště jako velké ulehčení práce?

„Je to dobré v tom, že se šetří pásky. To byly hromady kazet, které se spotřebovaly. A když pak někdo chtěl něco konkrétního vytáhnout, tak se to muselo nahrát na jinou kazetu, aby se z toho mohlo dál stříhat. Na digitálním úložišti má navíc k materiálu přístup každý. Redaktor si na svém počítači hned dokáže v archivu něco vyhledat. To je skvělé. Zároveň jsou na úložiště kladeny určité nároky. Ale jak se vyvíjejí technologie,

tak si představuju, že to, co dřív byl jeden gigabyte, je dneska jeden terabyte. Nedokážu odhadnout, jestli je dobře, že je vše v digitálním prostředí. Klade to samozřejmě důraz na zálohy, ale věřím, že to má televize zajištěné, aby se nestalo, že se něco smaže.“

Máte nějakou vizi v oblasti archivace?

„Nejsnazší cestou by bylo neustále dokupovat prostor a mít ho zajištěný i do budoucna. Je otázkou, jestli není lepší dát do archivu úplně vše a dobře to popsat, což by znamenalo ušetření práce lidí, kteří vytvářejí sestřihy. Ti to teď totiž musí prohlédnout a sestříhat. Ale to je víceletý výhled. Mně osobně by se to líbilo. Ale jak říkám, muselo by to být kvalitně oskriptované hned od začátku.“